

3 1761 07135071 4

Nikolaj
Molitve na Jezeru

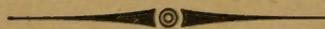
/
49
55

ОСТ - 5 1966

БИБЛИОТЕКА
САВРЕМЕНИХ РЕЛИГИОЗНО - МОРАЛНИХ ПИТАЊА
уређује Др. Чед. Марјановић, проф.
КЊИГА 4. и 5.

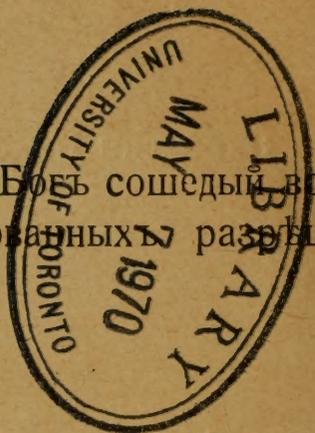
† Епископ Охридски Николај

Молитве на Језеру

БЕОГРАД.
Штампарија „СВ. САВА“ Бранкова ул. 16. Телефон 249.
1922.

Ты еси Богъ сошедый во адъ и
узы окованныхъ разрѣшивый.

BV
249
N55

I

Ко ме то гледа нетремице кроза све звезде на небу и све ствари на земљи?

Закрите очи своје, звезде и ствари; не гледајте наготу моју. Довољно ме стид пече кроз моје очи.

Шта имате да видите? Дрво живота, које се смањило у трн на друму, те убада и себе и друге. Шта друго — него пламен небесни зароњен у блато, те нити светли нити се гаси?

Орачи, није главно ваше орање но Господ што посматра.

Певачи, није главно ваша песма но Господ што слуша.

Спавачи, није главно ваше спавање но Господ што бди.

Није главно нешто воде у шкаљама око језера но језеро је главно.

Шта је све време људско до један талас што окваси врео песак на обали, па се покаја што остави језеро, јер пресахну?

О звезде и ствари, не гледајте у мене но у Господа са очима. Он једини види. У Њега гледајте и видећете себе у домовини својој.

На што вам гледање у мене: у слику изгнанства свога? У огледало своје журне пролазности?

Господе, лепи убрусе мој, опточен златним серафимима, спусти се на мене као вео на удовицу, и покупи сузе моје, у којима ври жалост свих Твојих створења.

Господе, лепото моја, дођи ми у госте. Да се не би стидео наготе своје. Да се многи жедни погледни, што падају на мене не би враћали дома жедни.

II

Ко ме постави у овај црвињак?

Ко ме завали у прашину, да будем сусед змијама и ручак јастребима?

Ко ме сурва са горе високе, да будем сапутник крвницима и безбожницима?

Мој грех и Твоја правда, Господе. Од постања света протеже се грех мој, и бржи је него правда Твоја.

Бројим грехе своје кроз цео живот свој, и кроз живот оца мојега тја до почетка света, и кажем : заиста, правди Господњој име је милост.

Ране својих отаца носим на себи, ране које и сам припремах док у њима бејаш, па су се сада све објавиле на души мојој, као шарена кожа на жирафи, као плашт од злих скорпија што ме кољу.

Аман, Господе, отвори бране небесној реци Твоје благодати, и очисти ме од губе. Да би без губе смео изговорити име Твоје пред осталим губавцима, а да ми се ови не наругају.

Подигни ме бар за једну главу изнад трулежног мириса овог црвињака. Да удахнем небесног тамјана и да оживим.

Подигни ме бар за једну палму високо, да се и ја могу насмејати змијама, што јуре за мојим петама.

Господе, ако има и једно добро дело на земаљском путу моме, ради њега једног избави ме од сапутништва крвника и безбожника.

Господе, надо моја у очајању.

Господе, снаго моја у немоћи.

Господе, видело моје у тами.

Метни само један прст на чело моје и подићићу се. Или, ако сам и сувише прљав за прсте Твоје, вежи ме једним зраком из Твога царства и дигни ме, — дигни ме, милошто моја, из овог црвињака.

III

Има ли дана иза твојих леђа, човече, које би желео да ти се поврате? Сви су те привлачили као свила, и остајали иза тебе као паучина. Као мед дочекивали су те, као смрад испраћао си их. Сви су препуни обмане и греха.

Гле, све баре под месечином лице на огледала. И сви дани, обасјани твојим лакоумом, лице на огледала. Но кад си корачао с једног дана на други, лажна огледала су се разбијала као танак лед, и ти си гацао по влази и блату.

Може ли дан, коме су јутро и вече капије, бити дан ?

Господе светлосни, за једним даном чезне моја душа, растрзана обманама: за даном без капија, из кога је потонула у смену сенџ. За даном Твојим, што називах даном својим, кад бејах једно с Тобом.

Има ли среће, човече, иза твојих леђа, коју би желео да се поврати? Од два залогаја исте сласти други је отужнији. Од јучошње среће, изнете на данашњу трпезу, ти окрећеш главу с досадом.

Дати су ти само тренутци среће, да те ожалосте сећањем на праву срећу у недрима неизменљиво Срећнога, и векови несреће, да те пробуде из буневне самсаре обмана.

Господе, Господе, једина срећо моја, спремаш ли конач за угруваног паломника Твога?

Господе, младости моја нестарива, у Теби ће се окупати очи моје и засјати сјајем надсунчаним.

Сузе праведника Ти брижљиво збираш, и њима светове подмлађујеш.

IV

Учише ме старији, док бејах отрок, да се држим неба и земље, да не посрнем. Дуго остадох дете, и дуго се наслањах на поштапач што ми га дадоше.

Но кад вечност проструја кроза ме и осетих се странцем у свету, небо и земља се преломише у рукама мојим као слаба трска.

Господе, снаго моја, како су немоћни небо и земља! Изгледају као двори од олова, а испаравају као вода на длану у Твоме присуству. Само својим рогушењем крију немоћ своју, и плаше неуку децу.

Уклоните ми се с очију, сунца и звезде. Одбите се од мене земље. Не мамите ме, жене и пријатељи. Шта ми можете помоћи ви, што беспомоћно старите и понирете у гроб?

Сви су ваши дарови јабука са црвом у срцу. Сви су ваши напитци прошли много пута кроз нечију утробу. Одежде ваше су паучина, којој се руга нагота моја. Осмејци ваши — навештај жалости, у којој ћете викати мене у помоћ, немоћни немоћнога.

Господе, снаго моја, како су немоћни небо и земља! И све зло, што људи чине под небом, исповест су немоћи и — немоћи.

Само моћан усуђује се чинити добро. Само онај, што се Тобом храни и поји, снаго моја, пуни се снагом за добро.

Само спавач на срцу Твоме осећа одмор. Само онај, што оре пред ногама Твојим, сладиће се плодом труда свога.

Минуло је детињство моје, храњено страхом и незнањем, и ишчезла је нада моја у небо и земљу. Сада само у Тебе гледам и Твог се погледа држим, колевко моја и васкрсење моје.

V

Још мало мало и пут ће се мој кончити.

Још мало мало придржи ме, Победниче смрти, на стрменом путу к Теби. Јер што се више к Теби пењем, све више ме људи затежу наниже, у свој бездан. Што је бездан пунији то је дебља и њихова нада, да ће Тебе савладати. Заиста, што је пунији бездан Ти си даље од бездана.

Како су глупе слуге дрвета познања! Своју моћ не мере Тобом но својим бројем. Закон правде не освештавају Твојим именом но својим бројем. Пут већине за њих је пут истине и правде. Дрво познања постало је дрво злочина, и глупости, и леденог мрака.

Ваистину, зналци овога света знају све осим да

су слуге Сатане. Кад сване последњи дан, Сатана ће се зарадовати броју своје жетве. Све шуруро класје! Но по глупости својој и Сатана рачуна са бројем а не са пуноћом. Један Твој клас вредиће за сву жетву Сатанину. Јер Ти на пуноћу хлеба животног рачунаш, Победниче смрти, а не на број.

Узалуд говорим безбожним: упутите се Дрвету Живота и знаћете више него што желите знати. Од дрвета познања Сатана вам прави скалу за подземни свет.

Ругају ми се безбожни: ти хоћеш кроз Дрво Живота да нас обратиш твоме Богу, кога ми не видимо.

Заиста, не ћете Га никада ни видети. Светлост, што засењује очи и серафимима, сагореће ваше земнице за навек.

Од свега што расте у гнилини земљиној најређи су они што у Бога верују. О језеро и планине, помозите ми да се веселим, што и ја путујем са овим најређим, најнечујнијим, најпрезренијим.

Још мало мало, браћо, и пут ће се наш кончити.
Још мало мало придржи нас, Победниче смрти.

VI

На колена, племена и народи, пред величанством Божјим. Падате хитро на колена пред својим харамбашама, а оклевате пасти пред ноге Свемогућега!

Велите: зар ће нас овако малене казнити Господ? Да нас је створио већим и снажнијим, па да нас и кажњава! А овако, гле, једва смо нешто виши од трновог жбуња украј друма према хучној васиони око нас, а ти нам претиш казном несразмерно Већег од нас?

Безумници! Кад вас ваше харамбаше позивају на зло, од кога се и васиона затресе, онда не говорите, да сте сувише малени. Само се за светла дела изговарате маленкошћу и слабошћу.

Ма да сте малени на очи, под великим сте именом записани у књизи судбе. Праотац ваш имађаше архангелску величину и блисташе архангелским ликом. Зато је и вама одређена архангелска награда или архангелска казна.

Кад се нечујно љвуче у срце праоца вашег жеља, да позна ствари ван Творца, његов лик архангелски потамни као земља, и његова величина разби се у ситнице, — у вас, семе његово. Јер пожели, да позна ситнице, па се разби у ситнице, да би могао ући у ситнице, и окусити их, и испитати их.

Све ситнице, сви ситни преситни, морају се здружити и окренути лицем од земље ка Творцу. Да би се ваш архангелски праотац поново васпоставио, и да би лице његово поново засјало сјајем огледала окренутог ка сунцу.

Господе мој и Творче мој, васпостави човека, каквога Ти прво створи. Овакав какав је човек није дело Твоје. Овакав какав је човек је творац самога себе. Име му је болест, — од куд би била болест у рукама Твојим? Име му је страх — од куд би страх могао доћи од Неустрашивог? Име му је злоба, — од куд би злоба могла доћи од Незлобивог?

Испуни ме Собом, здравље моје; испуни ме Својом вечном јутарњом светлошћу, и испариће из мене болест, страх и злоба. Као што пред сунцем мочар испарава, и претвара се у њиву плодовиту!

VII -

Да могу од камења да створим свираче, и од песка језерског играче, и од лишћа свих гора певаче, да ми помогну славити Господа. Те да се и глас земље чује међу хорovima ангелским.

Синови човечји наклопили се на трпезу одсутног Домаћина, те не певају никоме до себи и својим залогама, које ће најзад морати повратити земљи.

Прежалосно је слепило синова човечјих што не виде силу и славу Господњу. Тица живи у гори, и не види гору. Риба плива у води, и не види воду. Кртица рови под земљом, и не види земљу. У истини, прежалосна је једнакост човека са тицама, и рибама, и кртицама.

Људи, као и живина, не обраћају пажњу на оно чега има сувише, но уздижу трепавице своје само пред реткостима, пред изузетцима.

Сувише Те има, Господе, дисање моје, за то Те људи не виде. Сувише си очигледан, Господе, уздицање моје, зато је пажња људи окренута од Тебе и управљена на поларне медведе, на реткости у даљини.

Сувише служиш слугама својим, верности моја слатка, за то си изложен презрењу. Сувише рано устајеш, да упалиш сунце над језером, за то те спававала не трпе. Сувише си ревностан у зажигању ноћних кандила на своду небесном, ревности моја ненадмашна, а лењо срце људи много више говори о нехатном слуги но о ревном.

О љубави моја, да ми је све становнике земље, воде и ваздуха покренути да забрује химну Теби. Да ми је, да се скине лепра са очију земље, и да распутница опет постане девојком, каквом си је створио.

Ваистину, велики си, Боже мој, исто и без света.

Подједнако си велики и кад Те свет слави и кад Те свет хули. Но кад Те свет хули, већи изгледаш у очима светитеља Твојих.

VIII

Светови се роје око Тебе, Господе, као пчеле око цветале трешње. Један свет потискује други; један другом оспорава очевину; један гледа на другог као на улеза у свој дом. Сви полажу веће право на Тебе од Тебе самог.

Од преливања Твоје пуноће ројеви се хране, Сладоности Неисцрпна. Сви се преједају, и сви одлазе гладни.

Од свих ројева рој људи одлази најгладнији. Не за то, Домаћине, што Ти немаш јела за људе него за то што они не познају своју храну, па се отимају с гусеницима о исти брст.

Пре свих створења, и пре времена и жалости, Ти си, Господе, уобличио човека у срцу своме. Прво си човека смислио, ма да си га последњег објавио на бројаницама стварања. Као што вртар све време мисли о цвету руже док копа и сади суве шипове. Као што зидар планирајући храм најпре ужива у кубетима, ма да ове последње зида.

Прво си родио човека у срцу своме, пре него си почео стварање.

Помози моме смртном језику именовати тога човека, тај сјај Твоје славе, и ту песму Твога блаженства. Да га именујем Свечовеком? Јер као што се он садржао у срцу Твоме, тако се у његовом уму садржао сав објављени свет, са човеком и весницима човека.

И нико не знаде Оца осим Син, нити ко знаде Сина осим Отац. Као Нирвана био си, Господе, док се Син у Теби не заче; без броја и без имена био си.

Како да Те величам из сред роја гладних гусеница, што један ветар доноси на цветалу трешњу а други односи, и чији је сав век између два ветра?

О Господе, сну мој даноноћни, помози ми, да Те величам. Да ништа не би постало велико срцу моме осим Тебе.

Нека Те величају сва створења, Господе, не да би учинила великим Тебе но себе.

Заиста, превелики си Ти, Господе, да би Те све наше химне могле учинити већим.

И кад се сви ројеви инсеката одувају од цветале трешње, трешња остаје иста у величини и пролећној лепоти својој.

IX

Господе, премила тајно душе моје, како је лак овај свет, када га мерим на кантару с Тобом!

На једној страчи кантара језеро растопљеног злата а на другој облак дима.

Све бриге моје, са телом мојим и његовим лудим грчевима од сласти и горчине, шта су него дим, испод кога душа моја плива по златном језеру?

Како да исповедим људима тајну, коју гледам кроз кругове архангела Твојих? Како деловима да говорим о целини? Како ће нокти на прстима разумети крвоток тела? Заиста онемелом од чуда мучно је говорити оглувелим од ларме.

Прво је било рађање па онда стварање. Као што се чудесна мисао у човеку нечујно и тајанствено рађа, па рођена мисао по том ствара, тако се нечујно и тајанствено у теби родио Свечовек, Јединородни, који је по том створио све што Бог може створити.

У Твом неузнемиренем девичанству, дејством Духа Свесветог, родио се Син. То је рађање Бога одозго.

Како горе, тако доле, — говорише стари. Оно што се десило на небу, десило се и на земљи. Оно што се десило у вечности, десило се и у времену.

Мио си ми, љубави моја, за то што си ми тајна. И свака љубав гори и не сагорева док тајна траје. Откривена тајна сагорена љубав. Кунем Ти се вечном љубављу као што се Ти мени кунеш вечном тајном.

Обукао си се у седмора небеса; скрио си се предубоко од свих очију. Да се сва сунца слију у једно око, не би прогорели све завесе твоје. Ниси се скрио намерно, Велики Господе, но несавршенством нашим. Разложено и иситњено створење не види Те. Само за онога ниси скривен, ко је постао једно с Тобом. За онога ниси скривен, за кога је порушен зид између Ја и Ти.

Господе, премила тајно душе моје, како је лак овај свет, кад га мерим на кантару с Тобом.

На једној страни кантара језеро растопљена злата, а на другој облак дима.

X

Ћутљивом језику и замишљеном уму Ти се приближујеш, жениче душе моје, Душе Свесвети. Од го-

ворљивог језика се кријеш као лабуд од бурна језера. Као лабуд пливаш по тишини срца мога, и чиниш га плодним.

Суседи моји, престаните с вашом земаљском мудрошћу. Мудрост се рађа а не ствара. Као што се Мудрост рађа у Богу, тако се она рађа и у земљи. Рођена мудрост ствара, но не ствара се.

Памећу ли се хвалите, хвалисавци! Шта је ваша памет до многопамћење? Па кад много памтите, како не запамтисте тренутке чудесног рађања мудрости у вама? Понекад вас чујем где говорите о великим мислима, што се код вас изненадно и без вашег труда роде. Ко их роди, многопаметни? Како се родише без оца, кад признајете, да им ви нисте родитељ?

Заиста вам кажем: отац им је Дух Свесвети, а мајка преостали девичански кутић душе ваше, у који Дух Свесвети још сме да уђе.

Тако се рађа свака мудрост и на небу и на земљи: од Девојке и Духа Свесветог. Над девичанством прве ипостаси залепдео је Дух Свесвети, те се родио Свечовек, Мудрост Божја.

Што је девичанство Оца на небу, то је девичанство Мајке на земљи. Што је дејство Духа Светог у небу, то је дејство Његово и у земљи. Што је рађање мудрости у небу, то је рађање мудрости и у земљи.

О душо моја, вечито изненађење моје! Гле, оно што се збило једном на небу и једном на земљи, има да се збуди и у теби. Мораш постати девојком, да би могла зачети Мудрост Божју. Девојком бити мораш, да би те Дух Божји замиловао. Сва чуда на небу и на земљи произашла су од Девојке и Духа.

Девојка рађа стваралачку мудрост. Распусна жена ствара јалово знање. Само Девојка може да види истину, а распусна жена може само да позна ствари.

Господе триипостасни, очисти огледало душе моје, и наднеси лице Твоје нада њ. Да би душа моја засјала славом Господара свога. Да би се пречудна историја неба и земље отпечатила у њој. Да би се испунила блеском као језеро моје, када сунце виси над њим у подне.

XI

Кад сам се везао за Тебе, љубави моја, све друге везе су попуцале.

Гледам ласту како је збуњена над разореним гнездом, и велим: ја нисам везан за гнездо своје.

Гледам сина како се жалости за родитељем својим, и велим: ја нисам везан за родитеље своје.

Гледам рибу како издише чим се извади из воде, и велим: такав сам ја! Ако ме изваде из загрљаја Твога, тренутно ћу издахнути као риба бачена на песак.

Но како сам могао тако неповратно поронити у Тебе и живети, ако никад пре нисам био у Теби? Ваистину био сам у Теби од првог пробуђења Твога, због чега се и осећам у Теби као у дому своме.

Постоји вечност у вечности као што постоји трајање у времену. У једној вечности, Господе, Ти си био у неисказивој безразличности и вечерњем блаженству своме. Тада су ипостаси Твоје истина биле у Теби, јер нису могле не бити у Теби. Но нису се созерцале једна у другој, јер нису се знале у својој различности. У другој вечности Ти си био у јутарњем блаженству Своме, и три ипостаси сазнале су се и созерцале као такве.

Ни Отац није пре Сина, ни Син није пре Оца, ни Дух Свесвети није пре ни после Оца и Сина. Као човек при буђењу што одједном и истовремено отвори оба ока, тако су се одједном и истовремено отвориле три ипостаси у Теби. Нема Оца без Сина ни Сина без Духа Светога.

Када легнем крај мога језера и спим сном без сањања, тада не умире у мени ни моћ сазнања, ни жеља ни акција, но све се слива у једно блажено, нирванско, безразлично јединство.

Кад сунце проспе своје злато по језеру, ја се будим не као нирванско јединство но као тројединство, од сазнања, жеље и акције.

То је Твоја историја у мојој души, Господе, тумаче живота мога. Није ли историја моје душе

тумач историје свега створенога, свега иситњеног и свега уједињеног? И Тебе, домовино моја, и Тебе је — опрости — тумач душа моја.

Домовино моја, спаси ме однавале туђинаца на мене.

Светлости моја, разагнај таму из крви моје.

Животе мој, сагори све упљувке смрти на души мојој и на телу моме.

XII

Помажи срце моје јелејем милости Твоје, премилостиви Господе мој.

Да никад не букне у срцу моме ни гнев против моћних ни презрење немоћних. Гле све је немоћније од росе јутарње!

Да мржња никад не савије гнездо у срцу моме против оних, који ми зло снују. Да се сетим краја њихова, и да будем спокојан.

Милост отвара пут к срцу свих створења, и доноси радост. Немилост навлачи маглу на чело, и ствара тескобну осаму.

Помилуј милостивога, Најнежнија Руко, и откри му тајну мудрости Твоје.

Свечовек је чедо милости Оца и светлости Духа.

Сав створени свет само је прича о Њему. Моћна сунца на небесима и најмање капи воде у језеру причају собом један део приче о Њему. Сви зидари неба и земље, од премоћних серафима до владатеља и најмањег грумена прашине, причају исту истоветну причу о Њему, прасуштини својој и праизвору своме.

Шта су све ствари на земљи и месецу но сунце у причама? Заиста, тако је сва видљива и невидљива твар Свечовек у причама. Суштина је једноставна, но причама о суштини нема ни краја ни броја.

Суседи моји, како да вам говорим о суштини, кад ни приче не разумете?

О да знате, каква је сладост, и ширина, и снага, кад се потоне у дно свих прича; тамо, где приче по-

чињу и где се свршавају. Тамо, где језик занеми, и где је све казано одједанпут!

Како досадне онда постану све дуге и споре приче створења Заиста, онако исто досадне као што је досадно слушати причу о громовима ономе, ко је навикао гледати громове.

Прими ме у Себе, Сине Јединородни, да будем уједињен с Тобом као што бејаш пре створења и пада.

Нека се сврши дуга и заморна прича моја о Теби тренутним виђењем Тебе. Нека умре самообмана моја као да сам ја нешто поред Тебе, нешто друго изван Тебе.

Препуњене су уши моје прича. Зенице моје не траже више да гледају изложбу одела но Тебе, суштина моја, претоварена причама и оделима.

XIII

Ти не тражиш много од мене, љубави моја. Гле, људи траже више.

Обмотан сам у дебели обмотач небића, што заклапа очи душе моје. Ти само тражиш, да душа моја скине са себе магловити обмотач и отвори очи према Теби, сило моја и истинно моја. Људи траже, да се душа моја обмотава све гушћим и све тежим обмотачима.

О помози ми, помози ми! Помози души мојој да дође до слободе и лакоће; да дође до лакоће и ваздушних крила; да дође до ваздушних крила и огњених кола.

Дуге су приче, предуге; кратак је морал — једно слово. Приче се преливају у приче, као глатко лице мога језера из боје у боју. Где је крај бојаном преливању воде под сунцем, где ли крај преливању прича у приче?

Дуге су приче, предуге; кратак је морал — једно слово. Ти си то слово, словесни Боже. Ти си тај морал свих прича.

Што звезде пишу по небу, то трава шапће по земљи. Што вода струји на мору, то огањ бурла под

морем. Што ангел збори очима, то имам виче на кули. Што прошлост рече и утече, то Сада вели и бежи.

Једна је суштност свих ствари; један је морал свих прича. Ствари су бајке о небу. Смисао Ти си свих бајки. Приче су Твоја дужина, ширина. Краткоћа Ти си свих прича. Грумен си злата у брег камена.

Кад име Твоје изречем, све сам изрекао, и више него све:

Љубави моја, помилуј ме!

Сило и Истино моја, помилуј ме!

XIV

Шта вреди одело, ако нема тела да се одене? Шта вреди тело, ако душа њим није огрнута? Шта вреди душа, ако Ти у њој не бдиш, Огње у пепелу?

Одело је моје пепео и дим, ако му тело моје не даје цене.

Језеро моје лепо слепо је блато, ако се оката вода оцеди из њега.

Душа је моја пепео и дим, ако се Ти из ње оцедиш, Росо јутарња.

У пепелу свих ствари Ти исписујеш Твоје име, и димом свих ствари засењаваш пламен Твога сјаја.

Твој пламен је роса за жедне, који се савијају Твоме загрљају. Но Твој пламен је сажижући огањ за оне, који беже од њега.

Заиста Ти си рај чистим и пакао нечистим.

Када дође Последњи Дан — кад се Први и Последњи Дан открију људима као Један Дан — тад ће се чисти радовати а нечисти жалостити. И вапиће нечисти: авај, једосмо пепео на земљи, а сад морамо да једемо огањ на небу!

Пророци Твоји, Мајко небесна, беху откривачи огња испод пепела, ронци у вулканска гротла. По бескрајној милости Својој свакоме си дала да открије варницу, за којом је ронио, док се све варнице не слише у пламени пожар Сина Твог, Мајко небесна.

Господе, подизао си пастире свакоме стаду, и пастири су ложили огњеве за своја стада, да се стада не замрзну на врлетном друму историје. Док Свечовек, Син Јединородни, не разбукта огањ велики и не позва сва стада да се греју.

Гле, како се дубоко крију сви племенити метали, очи дубине земаљске! Како ли си тек Ти скривен под пепелом земље, најплеменитији камене!

Сиромах оре своју њиву и одмахује главом кад му говорим: богаташе, дубоко испод твоје јалове њиве почива језеро растопљеног злата.

Не одмахујте главом, осиротели царевићи, кад вам говорим, да је тело драгоценије од одела, и душа од тела, и Пламени Цар од душе.

XV

Бели галебови лете над мојим плавим језером, као бели ангели над плавим небом. Нити би галебови били бели ни језеро плаво, да велико сунце није отворило своје око над њима.

Мајко моја небесна, отвори Твоје око у души мојој, да видим шта је шта. Да видим, ко обитава у души мојој, и какви плодови расту у њој.

Без Твога ока ја тумарам безнадежно по души својој као путник по поноћи, по поноћној безразличности. И пада, и диже се поноћни путник, и оно што срета на путу назива догађајима.

Ти си једини догађај живота мога, светило душе моје. Када дете јури мајци својој у наручја, за њега не постоје догађаји. Када невеста трчи своме женику у сретање, она не види цвеће у ливади, нити чује брујање олује, нити осећа мирис кипариса ни воњу зверова, — она види само лице женика; чује само музику са усана његових; мирише само душу његову. Кад љубав љубави ходи у сусрет, ништа јој се не догађа. Време и простор измичу се с пута љубави.

Бесциљни путници и безљубавни имају догађаје, и имају историју. Љубав нема историје, нити историја љубави.

Кад се неко котрља низ гору или пуже уз гору не знајући куда иде, догађаји му се намећу као циљ његовог пута. Заиста, догађаји су циљ бесциљноме и историја беспутноме.

За то се бесциљни и беспутни заустављају код догађаја, и препиру с догађајима. А ја се молчаљиво жури к Теби, и уз гору и низ гору, и презрени догађаји срдито се уклањају испред мојих стопа.

Кад бих ја био камен и котрљао се низ гору, ја не бих мислио о камењу, о које се лупам но о понору на дну стрмени.

Кад бих ја био поток планински, не бих мислио о свом неравном путу но о језеру, које ме чека.

Страшан је у истини понор оних, који су заљубљени у догађаје, што их вуку наниже.

Мајко небесна, љубави моја једина, ослободи ме робовања догађајима, и учини ме својим робом.

Најбељи Дане, свани у души мојој, да видим циљ замршеног пута свога.

Сунце над сунцима, једини догађаје у васиони, што привлачи срце моје, обасјај унутрашњост моју, да видим, ко се усудио обитавати у њој осим Тебе. Да искореним из ње све плодове, што сладе споља, а срце им мирише гнилином.

XVI

Устајте синови Сина Божјега! Устајте, устало је и милостиво сунце и почело нештедно лити своју светлост по тамним пољима земље. Устало је, да вас ослободи тморе и страха сановног.

На сунцу нису исписани ваши јучошњи греси; сунце не памти, не злопамти ништа. На његовом лицу нема бора са вашег чела, ни жалости, ни зависти, ни туге. Његова је радост у давању, његова младост

— његово подмлађивање — у служењу. Благо онима који служе, јер не ће остарити.

Шта — кад би се сунце угледало на вас, суседи моји? Како би мало светлости слало на земљу, о ви тврдице. Како би крвава била његова светлост, о ви крвници. Како би позеленело гледајући већа сунца од себе, о ви завидљивци. Како би поцрвенело слушајући хуле одоздо, о ви гневљивци. Како би пожутело од жудње за лепотом звезда, о ви похотљивци. Како би побледело од страха, да му неко не загради пут, о ви страшљивци. Како би потамнело од бриге, о ви брижни многобрижни. Како би се наборало и остарело хранећи се јучашњим злом, о ви злопамтила. Како би залутало са правог пута отимајући се о право, о ви телали права. Како би се охладило и умрло, и сву васиону окужило својом смрћу, о ви проповедници смрти.

О каква срећа за свет, што се сунце никад неће угледати на вас, синови и кћери земље.

Гле, сунце не зна много ствари као ви, али зна вечито две ствари: да је слуга и да је знак. Да је слуга Онога, ко га је ужегао; и да је знак Онога, ко га је поставио себи на службу.

Будите и ви слуге Онога, ко вас осветљава сунцем споља и Собом изнутра, и окусићете сласт вечите младости.

Будите и ви знак Онога, ко вас је поставио међу звериње земаљско, и надмашићете сјај сунца. Заиста, све звериње око вас пливаће у срећи под зрацима ваше добротe, као што месеци пливају око сунаца.

Но шта је сунце, и све звезде, до хумке пепела, кроз које блисташ Ти, Сине Божји? Хумке пепела, што ублажавају сјај Твој и просејавају га кроз себе као кроз густо сито? Јер гле, у Твојем пуном сјају ништа се не би видело до Тебе, као што се у потпуном мраку ништа не види до мрака.

Господе, Господе, не опали нас Твојим сјајем, неподношљивим за наше очи, и не остави нас у полу-мраку, у коме се стари и труне.

Ти једини знаш меру наших потреба, Господе,
слава Теби!

XVII

Отужни су ми савети људских старешина и мудраца, — о како су ми отужни — од када Твоја мудрост затресе моје срце и мозак, Свети Боже.

Не верују у Твоју светлост они, које мрачни прохтеви срца вуку у пропаст. Камену што се котрља низ брдо нема препона. Што већа стрмен и нижа пропаст, то је и котрљање камена све брже и све незадржаније.

Један мрачни прохтев својим успехом измамљује други, други трећи, док све што је добро у човеку не усахне, и све што је зло не потекне током бујице. Док се са свим не оброни зграда Духа Светога и споља и изнутра.

Док презирачи светиње не почну презирати сами себе и учитеље своје.

Док најслађе сласти не почну их гушити својим смрадом.

Док се сва блага, за која су они суседе убијали и градове рушили, не почну ругати њиховој ругоби.

Тада они крадљиво придижу очи своје к небу, и кроз гној свога бића, обесвећеног и усмрделог, вапију: Свети Боже!

Како ме вређа као врућа стрела разметљивост људи својом моћи од кад сазнадох за Твоју моћну руку, Свети Крепки!

Зидају куле од камена, и говоре: бољи смо зидари од твога Бога. А ја их питам: да ли ви, или оци ваши, сазидасте звезде?

Проналазе светлост у земљи, и хвале се: знамо више него твој Бог. А ја их питам: ко закопа светлост под земљу, да је ви пронађете?

Лете по ваздуху, и надмено говоре: сами себи створисмо крила, где је твој Бог? А ја их питам: ко

вас подсети на крила и летење ако не тице, које не створисте ви?

Но, гле, кад им Ти отвориш очи за немоћ њихову! Кад бесловесне ствари покажу им своју грдосну моћ; кад се ум њихов напуни чуђењем звезданим кулама, што се без стубова и темеља држе у пространству; кад се срце њихово испуни страхом од немоћи и безумља њихова, — тада они у стиду и скрушености пружају руке к Теби и вичу: Свети Крепки!

Како ме жалости човечје прецењивање овога живота одкад окусих сласт Твоје бесмртности, Свети Бесмртни!

Кратковиди виде само овај живот, и говоре: ово је једини живот, и делима својим учинићемо га бесмртним међу људима. А ја им велим: ако је ваш почетак као река, онда мора имати свој извор; ако је као дрво, мора имати свој корен; ако је као зрак светлости, мора долазити од неког сунца. И још им велим: међу смртнима ли заснивате своју бесмртност? Ложите огањ у води.

Но кад угледају смрт, изгубе аваз, и мука им стегне срце. Кад омиришу месо својих мртвих невеста; кад спусте у раку беззрачна лица својих пријатеља; кад ставе руке на охлађене груди својих синова; кад сазнаду, да се ни краљеви својим крунама нису могли откупити од смрти, ни јунаци својим мишицама, ни мудраци својом мудрошћу, — тада осете студен ветар смрти где и на њих дува, и падају на колена, и обрају главе над обореном гордошћу својом, и моле се Теби: Свети Бесмртни, помилуј нас!

XVIII

Покајте се од својих путова, становници земље. Гле, око Домаћина света бди дубоко у вама. Не верујте заводљивим очима својим, пустите Око да вам осветли пут. Ваше очи су завеса на Оку Божјем.

Покајање је признање погрешног пута. Покајање просеца нов пут. Покајнику се отварају очи за два пута: за онај, којим иде, и за онај, којим треба да иде.

Више је оних, који се кају, но оних, који скрећу своје колеснице на нов пут. Кажем вам: две храбрости потребне су покајнику — једном храброшћу да се заплаче над старим путем, и другом да се обрадује новом.

Шта вам вреди кајати се а стално тапкати по старом путу? Како називате човека, који се дави и виче за помоћ, а кад му се помоћ укаже не хвата се за коноп спасења? Тако и ја називам вас.

Покајте се од жеље за овим светом и свим што је у овом свегу. Јер свет је овај гробље ваших предака, које стоји отворено и чека вас. Још мало мало и ви ћете бити претци и желећете чути реч покајање, но нећете је чути.

Као што ветар духне и однесе маглу испред сунца, тако ће смрт однети вас испред лица Божија.

Покајање подмлађује срце и продужује век. Сузе покајника перу таму са очију, и дају детињи сјај очима. У мога језера око је као у срне, вазда влажно и дијамантски сјајно. Заиста, влага у очима исушује гнев у срцу.

Као нов месец таква је душа у покајника. Пун месец мора да опада, нов месец мора да расте.

Покајник крчи њиву своје душе од корова, и семе добра почиње да расте.

Заиста, није покајник онај ко тугује због једног учињеног зла но онај, ко тугује због свих зала, које је у стању учинити. Мудар домаћин не сече само онај трн што га је убо но и сваки трн на њиви што чека да убоде.

Господе мој, похитај и покажи нов пут покајнику, када презре свој стари пут.

Мајко небесна, Невесто Свесветога Духа, пригни се к срцу нашем, кад се кајемо. Отвори источник суза у нама, да се оперемо од тешке иловаче, што нам очи помути.

Душе Свесвети, духни и разагнај нечисти задах из душе покајника, што га је гушио и покајању привео. Молимо Ти се и поклонимо, Животворни и Моћни Душе!

XIX

Усред граје и поруге људске уздиже се молитва моја к Теби, Царе мој и Царевино моје. Молитва је тамјан, што без престанка кади душу моју и уздиже је к Теби, и пригиба Тебе к њој.

Сагни се, Царе мој, да ти шапнем најмилију тајну, најтајнију молитву, најмолитвенију жељу. Ти си предмет свих молитава мојих, свега искања мога. Ништа од Тебе не иштем, ваистину, само Тебе.

Шта да тражим од Тебе, што ме не би одвојило од Тебе? Да будем господар над неколико звезда? Не ћу ли с Тобом господарити над свима звездама?

Да будем први међу људима? Какав стид за мене, кад ме Ти за трпезом Својом будеш ставио на последње место!

Да ме славе милиони људских уста? Какав ужас за мене, кад се сва та уста напуне земљом!

Да се окружим најдрагоценијим стварима из целог света? Какво понижење за мене, да ме те ствари надживе, и да сијају и онда кад земљана тама испуни очи моје!

Да ме не растављаш од пријатеља мојих? Ах, растави ме, Господе, растави ме што пре од пријатеља мојих, јер они су најдебљи зид између Тебе и мене.

За што да се молимо, говоре суседи моји, кад нам Бог не услишава молитве? А ја им велим: ваша молитва није молитва но торбарење. Ви се не молите Богу, да вам да Бога но ђавола. За то Мудрост небесна не прима молитве са језика вашег.

За што да се молимо, ропћу суседи моји, кад Бог зна унапред шта нама треба? А ја са жалошћу

одговарам: заиста, Бог зна, да вама ништа не треба до Њега јединога. На вратима душе ваше Он чека да уђе. Молитвом се отварају врата за улазак величанственога Цара. Не говорите ли и један другоме на вратима: молимо, уђите?

Не тражи Бог славу Себи но вама. Његовој слави сви светови не могу додати ништа, камо ли ћете ви. Молитва ваша прославља вас а не Бога. У Њега је пуноћа и милост. Све добре речи, које у молитви упутите Њему, враћају се двогубо на вас.

Светлосни Царе мој и Боже мој, Теби се једином молим и поклоним. Изли се у мене као бујан поток у жедан песак. Само се Ти изли, животворна водо, лако ће онда трава расти по песку и бели јагањци пасти по трави.

Само се Ти изли у сухотну душу моју, Животе мој и Спасење моје.

XX

Посматрај себе као умрла, говорим самом себи, па не ћеш ни осетити долазак смрти. Утупи жаоку смрти за живота, и кад дође не ће те имати чим убоности.

Посматрај себе свако јутро као новорођено чудо, и не ћеш осетити старости.

Не ишчекуј долазак смрти, јер гле, смрт је већ дошла и не избија из тебе. Зуби њени су непрекидно у твојем меду. Оно што је живело пре твога рођења, и што ће надживети твоју смрт, оно је и сада живо у теби.

Једне ноћи одсука ангел пантљику времена, којој ни крај не могах сагледати, и показа ми на пантљици две тачке једну уз другу. „Растојање, вели, између те две тачке то је дужина твога века“.

— Мој век је, значи, већ прошао, узвикнух, и треба да сам спреман за пут. Треба да сам као вредна до-

маћица, која данашњи дан проводи чистећи дом и спремајући дарове за сутрашњу славу.

Заиста, данашњи дан свију синова људских испуњен је већим делом бригом за дан сутрашњи. Но мало је оних, који верују у Твоје обећање и брину, шта ће бити сутрадан после смрти. Нека буде моја смрт, Господе, последњи уздах не за овим светом но за блаженим и вечитим Сутра.

Међу угашеним свећама мојих пријатеља и моја свећа догорева. Не лудуј, карах сама себе, и не жали што свећа догорева. Зар тако мало љубиш пријатеље своје, да се бојиш поћи за њима, за многим одшедшим? Не жали што свећа догорева но што нејасну и димну светлост оставља за собом.

Душа моја привикла је излазити из тела посведневно и посвеноћно, и опружати се до граница васељене. Тако порасла она осећа, како сунца и месеци пливају по њој као лабуди по језеру моме. Она зрачи кроз сунца и подржава живот на земљама. Она држи планине и мора; она управља громовима и ветровима. Она испуњава свуколико Јуче, Данас и Сутра. И враћа се на конач у једно тескобно и трошно обиталиште на једној од земаља. Враћа се у тело, које она још минут—два назива својим, и које се као њена сенка лелуја међу хумкама гробова, међу пештерама зверова, међу јауцима преварених нада.

Не жалим се на смрт, Живи Боже, она ми не чини ништа на жао. То је страшило, које је човек самоме себи створио. Јаче од свега на земљи смрт ме гура у сусрет Теби.

Један орах имадох пред кућом, и смрт ми га узе. Би ми жао на смрт и клех је говорећи: за што не узе мене, ненасита звери, но њега безгрешнога?

Но сада и себе сматрам умрлим, и близу ораха мога.

Бесмртни Боже мој, погледај милостиво на једну догоревајућу свећу. И очисти пламен њен. Јер само чист пламен диже се к лицу Твоме, и улази у око Твоје, којим гледаш сав свет.

XXI

Мајко небесна, прими ме у славу Твоју. Јер слава светска где омркне не осване. И круна, коју људи дају, увек је трнов венац за разумне и лудачка капа за безумне. Док је злато под земљом свак га воли и тражи. Кад се попне на главу једнога човека, мрак зависти и мржње ослепи му сјај.

Учини ме скривеним златом у најскривенијој ризници Твојој: да нико не зна за мене осим Тебе. Јер докле ме Ти знаш ја сам знан; докле ме само људи знају, моје је име — сумња.

Сакри ме од злих очију света, јер зеленим од њих. Чувај ме као тајну, коју завист не може наслутити. Буди мудрија од мене, и не објављуј ме никоме. Гле, ја имадох Тебе као најмилију тајну, и објавих Те свету, и свет ми се наруга. Јер завист се руга, кад не може да отме.

Пријатељи моји, шта имате од славе људске до пијанства, које се почиње песмом а завршава лежачњем у блату?

Пријатељи моји, сва уста што вам певају хвалу, знају још за једну супротну песму, коју ћете ви чути доцније.

Бежите од славе што личи на кулу сазидану на леђима кита, да вам се не насмеју са обале и непријатељи и пријатељи.

А једнодушна слава што од људи долази најбесславнија је, јер је равнодушна.

Ако ли је ваша слава награда од народа, онда сте ви исплаћени надничар, и сутрашњи дан може да вас избаци из своје њиве.

Заиста, ниједан нови дан не признаје ваш уговор с прошлим даном. Сваки отвара нову њиву и чини нову погодбу.

Ако је ваша слава дело ваше мишице, ваши дани биће гнев, а ваше ноћи страх.

Ако је ваша слава дело ваше мудрости, ова ће бити ујаловљена од славе ваше и не ће се моћи кретати.

Ако ли славу своју зовете славом својом, Небо ће вас казнити за лаж и отмицу.

Пошетајте са својом славом по гробљу и видите, да ли ће вас мртви славити.

Заиста, ви већ непрестано шетате по гробљу, и од покретних гробова примате славу. Ко ће вас славити, кад покретни гробови постану непокретни?

Ожалостићете се веома у другом свету, кад будете чули искрено мишљење о себи од оних, који су вас у овоме свету славили.

Мајко небесна, сакри ме дубоко од очију људских и од језика људског тамо, куда само Твоје око прозире и где се само Твоја реч чује.

Молим Ти се, Вечна Лепото моја!

XXII

Сине Божји Једини, прими ме у мудрост Твоју. Ти си глава свих синова људских, Ти њихов небесни разум, обасјање и радовање.

Ти си Онај што исто добро мисли у свима људима: иста мисао и светлост иста. Тобом човек човека познаје, Тобом човек човеку пророкује. Твојим гласом људи се чују, Твојим језиком разумеју. Ваистину, Ти си Свечовек, јер сви људи су по суштству у Теби и Ти у свима и у свему.

Ти зидаш ум људски, а Твоја сенка разиђује.

Ти си уобличио све облике, и на све њих ударио печат Своје мудрости. Ти си саздао све судове од земље и све их налио песмом и радошћу Светог Јединичног Тројства, а сенка Твоја канула је у сваки суд кап жалости, којом жалосни пишу жалбе на Тебе.

Господе Величанствени, што играш у крилу Матере Своје, оживотвореном Духом Свесветим, исправи ум мој умом Твојим, и очисти га сјајем Твојим од жалосних мисли, од жалосних слутњи, од жалосних планова. Господе Величанствени мој.

Ти испуњаваш сву душу Матере Своје, сва девичанска недра Њена; и ништа нема у души Матере осим Тебе. Ти си Њен сјај и њен глас, заиста — око Њено и песма Њена.

Ти си понос Господа Духа Светог, дејство Његово и плод Његов, — Његово занимање и Његово дивљење! Господе Величанствени, што играш у крилу Матере Своје, оживотвореном Духом Светим!

Ти си храброст Свете Тројице, Њен хероизам и Њена историја. Један тројичан зрак Ти си се усудио пустити у хаос и мрак, и свет је постао, — чудо, кога се око не може нагледати ни ухо наслушати, Творче и ока и уха.

И све ово чудо само је бледа слика Твоја, само умножен и повређен лик Твој у комадима полузрачног огледала.

Срце моје жуди за целим образом Твојим, Сине Божји. Јер горчина је бити део образа Твога, што се несигурно лелуја на океану таме.

Рашири тескобу душе моје, ширино тросунчаног Божанства.

Осветли ум мој, светлости ангела и ствари. Ословеси живот мој, Премудро Слово Божје. Учини душу моју девојком, и буди њено око, и песма њена.

XXIII

Одаја душе моје није изветрена, а Ти куцаш на врата, Страшни Душе Свети. Само један тренутак, док изветрим одају своју од нечистих духова, па ћу Ти отворити. Јер овако и да отворим, Ти не би ушао у одају пуну ружна задаха, и удаљио би се од мојих врата за навек. Само један тренутак, молим Ти се, највећи госте мој!

Ах, стиде мој и жалости моја, како се отеже овај један тренутак! Још мало мало, и цели мој век на земљи сместиће се у овај тренутак. А Ти стрпљиво чекаш пред вратима, и ослушкујеш мој дах.

Дрски су незвани гости у мени, дрски и веома намножени. Пођем ли да отворим прозор, они ми затежу руке назад. Пођем ли к вратима, да осетим Твоје животворно присуство, они ми се спутавају око ногу. Везаше ме навиком на њихов гадан задах, па стрепим од свежине и дрхтим од новине. Ах, само да не одоцним да Теби врата отворим!

Но ево и по цену смрти овог ропског живота ја ћу отворити све прозоре широм и именом Пречисте Девеојке и Сина Њеног изјурићу из себе све пакосне господаре и тиране душе моје. А Ти кад уђеш, оживећеш моју лешину Твојим животворним дахом, Твојом младалачком снагом, Твојом љубавном росом.

Душе мушке снаге, јутарње једрине, вечерње тишине; лакши од сна, бржи од ветра, свежији од росе, слађи од матерњег гласа, светлији од пламена, светији од свих жртвеника, снажнији од васионе, живљи од живота, — Теби се молим и поклоним, удружи се са мном на врлетном путу ка вечном блаженству Тројичног Божанства.

Душе огњени, што се никад не одвајаш од Вечног Девичанства, пронзи моју душу, и очисти је, и осветли је, и намириши је небесним тамјаном, и усели се у њу, и учини је Својом невестом, да би се у њој зачела песма мудрости Божје; да би се у њој отворило Око вечности.

Ти што рано раниш и никад не спаваш, научи, ме да бдим будно и чекам стрпљиво.

XXIV

Ти што долеваш од Свога светога уља у звезде, и од безумних пожара правиш кандила пред Славом Небесном, долиј Себе и у моју душу, и од страшног пожара направи кандило пред небесима.

Ти што нечујно ходиш по цветним пољима, и кропиш цвеће Својом благодаћу, да крозањ не гледа крв земље но красота Божја, покروпи и поље моје

душе евојом благодаћу, да се за њ не би рекло: набујало од крви земљине, — него: украшено красотом Божјом.

Ти што по сваком пепелу мешаш и усипаш живот, успи живота и у пепео мога тела, да живим и славим дела Твоја.

Ти што укрођаваш огањ и ветар, и од бесова правиш слуге Вишњега, укроти гордост моју и учини ме слугом Вишњега.

Ти што милујеш зверове у дубравама, помилуј и мене озвереног незнањем.

Ти што свако семе живота оплођаваш; што лебдиш у свакој утроби; што у јајету птичијег гнезда седиш и мајсторишеш ново чудо од живота, оплоди, молим Ти се, и невидљиво семе добра у мени и бди над њим док не узрaste.

Душе Страшни и Свемоћни, што од разбојничких пећина Својим присуством правиш склониште Небу и од страшљиве васионе храм Богу, сиђи у мене, молим Ти се, и начини од шаке пепела оно, што Ти можеш и умеш.

XXV

Душе мртвих, придружите се мом слављењу Небесне Триаде. Каква другог занимања ви имате него или да се грчите од страха далеко од Бога или да се ширите од радости у близини Бога?

Оставили сте телесни пепео, своју омиљену бригу, и сада имате да се бринете само о својој нагоди. Да ли бар сада увиђате, да није тело давало мирис души вашој но душа телу?

Како је тешко грешној души, кад остане сама са својим пуним мирисом, неразређеним по телу и нескривеним телом! Заиста, точак не иде сам у блато, ако га возар не наведе. Не увиђате ли сада, да је се точак упрљао вољом возара? Точак је примио своју плату, и возар ће примити своју.

Грешне душе, не жудите више да се вратите у тело, да би тобож побегле од злог мириса, што вас

тамо гуши. Исти тај мирис ви би опет донеле собом, и умножиле га у новом телу.

Грешне душе, не жудите више да уђете у тело, да би као избегле огањ што вас пече и дим што вас гуши! И огањ и дим ви носите собом; и тело би било не спасилац ваш но жртва ваша.

Но устремите сву пажњу своју у вечно Девичанство Божје, које може разагнати зао мирис из вас; и у Сина Девојачког, који би вас осветлио пламеном мудрости тројичне; и у Духа Свесвегога, који би вам додао снаге и храбрости, да се узвисите к анђелским круговима.

Очишћене душе, што миришите заносније од свих балсама земаљских, не одвајајте се од нас земаљских, што још час-два тумарамо по страдалним путовима вашим и по пепелу вашем. Сви чисти на земљи биће чисти и на небу, и биће другови ваши, намири-сани рајским балсамом и обучени у девичанску белину.

Усилите љубав своју према нама и молитву своју за нас. Јер између вас и нас нема друге преграде до немоћне завесе тела нашег. Јер ако сте ви и измакли а ми заостали, пут је исти, и град на крају пута исти.

Душе праведне, и ми се молимо Господу за вас, да ваш ход к Њему олакша и убрза. Ма да немоћнији од вас ми се ипак молимо Богу за вас. Молимо се из љубави, којом гори срце наше за вас, као што млађи и немоћнији брат пружа руке своје да помогне старијем и моћнијем.

Јер као што су млађа и старија браћа једно тело у очима љубави, која их је родила, тако смо ми и ви једно тело у очима премудре и премоћне љубави Вишњег.

Безбројна јата душа умрлих, не делите се и не збуњујте се, и не обзирите се више на хладно острво земаљског живота, уз које смо ми малобројни још за час-два припијени док се и ми не придружимо вама у лету за топлије и светлије пределе.

За све вас, и праведне и грешне, молимо се ми, полумртви полуживи, Небесној Милости: да се не збу-

њујете, да се не страшите и не обзирете назад, но пуним летом да се устремите све напред и све навише, —
 ка светлости и радости
 ка миру и пуноћи.

XXVI.

Устаните сва створења и послужите Господу, живоме и брижноме за вас. Поклоните Му се и послужите Му, јер нико вас већи од Њега не посети у овој долини страха и плача.

Слуге долазе и праве се господарима. Господар дође и направи се слугом. Слугарски господари паште се да загосподаре над што више људи и ствари, а господарски Слуга пашти се да послужи што већем броју људи и ствари.

Устаните лилије пољске и замиришите, јер ваше име поменуше Његова света уста.

Устани камење и поклони Му се, јер по теби су ходиле свете ноге Његове.

Устани пустињо и зарадуј се, јер тебе је Он осветио најдужим и најтајанственијим молитвама.

Устани пшеницо и лозо, јер Он вас је благословио мимо све ствари. Устаните и благословите Га.

Устаните рибе и прославите Господа, јер беше гладан и нахранисте Га.

Устани водо и ваздуше и послужите Му, јер Он вас је Својом силом чистио и умиривао.

Устани дуде и обуци се у свилу, јер на теби Он угледа грешника и спасе.

Устаните овце и волови и испуните се страхом, јер у вашем худом обиталишту Он се роди.

Устаните тице и запојте, јер вас Он уздиже за пример људима.

Устани уље и разгори се пред престолом Његовим, јер тобом помазан Он се зарадова и спасе грешницу.

Устаните трње и трско и састидите се, јер ви Му бол зададосте.

Устаните гвожђе и дрво и покајте се, јер и безвољно нанесте Му муке на крсту.

Устаните житељи градова и заридајте, јер ви Му не веровасте.

Устаните старешине народне и поспите се пепелом, јер ви Га осудисте.

Устаните сиромаси и пригрлите Га, јер Он је богаство ваше.

Устаните краљеви и положите круне пред Њим, јер Он вас је једини научио правој мудрости о првенству и старешинству.

Устаните грешници и зајецајте пред Њим, јер једино Његова рука не баца се каменом на вас.

Устаните праведници и бдите, јер Вођ ваш долази вам.

Устаните све звезде и заиграјте, јер Светлодавац ваш иде вам у посету.

Устани васионо и забруји песму Господњу, јер Господ, живи и брижни за тебе, ушао је у тебе.

XXVII

Тице ме Твоје буде изјутра, а шум језера успављује увече. Не буде ме тице, нити ме успављује језеро но Ти, Гласодршче Господе.

Ти позајмљујеш тицама глас Свој и језеру шумор поноћни. Свакоме грлу Ти позајми глас, и у сваку твар затвори аваз. Окружен сам гласоношама Твојим, као ученик многим учитељима, и слушавам их неуморно од зоре до месеца.

Гласодршче Господе, говори јасније кроз гласоноше Твоје.

Сунце ми говори о сјају лица Твога, а звезде о хармонији бића Твога. Иним језиком говори сунце, а иним језицима говоре звезде, но сви језици налевају се из истих гласница. У Тебе су гласнице, и Ти пусти први глас што задрхта у глувилу и безобличју ничега,

и разби се у безбројне гласове и гласоноше као громовни облак у капље кише.

Гласодршче Господе, говори јасније кроз гласоноше Твоје!

Један усклик оте се из груди Богоневесте кад спази Сина Свога, — један глас препуњене љубави, која се није могла задржати у ћутању. И тај усклик одјекну у срцу Сина, и одјек тај — тај одговор Мајци на љубав — растури Дух Свети снажним рукама по васцелом простору. Отуда је сав простор испуњен гласоношама Твојим, Песмо моја и Љубави моја.

Гласодршче Господе, говори јасније кроз гласоноше Твоје!

За то си Ти и говорио у причама, Сине Божји, и тумачио ствари и догађаје као приче о Богу Свевишњему. Ти си лечио речима и оживљавао речима, јер си познавао тајну љубави. А тајна љубави тајна је речи. Кроз сва бића, као кроз трубе танане и пламене, излиле су се речи а кроз речи Љубав Неба.

Гласодршче Господе, научи ме Љубави Твојој кроза све гласоноше Твоје.

XXVIII

Нем и немушт осећам се, Раскоши моја, кад хоћу да изразим постојанство Твоје, и сву пуноћу Твоју. За то и молим сву васиону, да клекне са мном и говори место мене, немог и немуштог.

Зидам Ти камене олтаре, камени Темељу надања мог. А гордељиви синови света, што се праве ближи суседи Тебе од светитеља Твојих, ругају се: гле незнабошца, како се радије клања камену него Господу!

Заиста, не клањам се ја камену него заједно с каменом Господу Живоме. Јер и камен се удаљи од Господа и треба спасења. Грех ме учини нечистијим од камена пред лицем Неба. Нека се и камен спасе заједно са мном, и као олично постојанство нека помогне мојим slabим речима изразити постојанство

правде Божје. За то грлим камен као сабрата у пропасти и као сабрата у молитви и спасењу.

Палим уље и восак на каменом олтару, Светлости Неугасива. А гордељивци се надимају и вичу: гле мужа сујеверна, који не зна, да је Бог дух!

Зна слуга Твој, Господе, да си Ти дух, но зна и Твоју милост према свакој плоти. Па кад видим блиставо уље и мирисни восак, ја говорим себи: шта си ти бољи од уља и воска? Као што сунце у подне тако уље и восак у поноћи јасније представљају светлост Господа славе него твој језик. Нека ти буду помоћ у молитви. Нека ти буду сабраћа у молитви и спасењу.

Красим олтар Твој дрвеним иконама, и златним крстовима, и сребрним рипидама, и свиленим тканинама, и књигама спасења, кожом обвијеним. И чиним дубоке поклоне пред окићеним олтарима Твојим. А гордељивци се смеју и говоре: гле идолопоклоника, који се не клања Господу но немуштим стварима!

А Ти знаш, једини Идоле мој, да се ја само Теби клањам. Но да не би гордост савладала моје срце и одложила спасење моје, ја призивам и дрво и траву, и смоле и животиње, да заједно са мном вапију к Теби, свако својим језиком. Гле, сва створења потребују спасења, за то сва и треба да се здруже на молитви са човеком, вођом греха и вођом спасења.

Освећујем хлеб и вино на олтару Твоме, и храним њима душу своју. Нека се ругају гордељивци до краја времена, ја се не ћу постидети жеље, да се Тобом храним и појим, Животворна Храно моја.

Клањам се пред олтаром каменим, да бих се научио сматрати сву васиону олтаром Свевишњега.

Храним се освећеним хлебом и вином на олтару Твоме, да бих се научио сматрати све што једем Твојим светим телом, и свешто пијем Твојом светом крвљу.

Молим се са свима створењима и за сва створења, да бих се научио смирењу пред Тобом, и да бих исказао сву тајну моје љубави према Теби, Љубави Свеобухватна.

XXIX

За све грехе људске кајем се пред Тобом, Много-милостиви. Гле, семе свих грехова налази се у крви мојој! Својим напором и Твојом милошћу ја угушујем тај зли усев дан и ноћ. Да не ниче кукољ но чиста пшеница на њиви Господњој.

Кајем се за све брижне, што клецају под теретом брига и не знају да положе све бриге на Тебе. За слаба човека неподношљива је и најмања брига, а за Тебе је планина брига као грудва снега бачена у огњену пећ.

Кајем се за све болесне, јер болест је плод греха. Кад се кајањем очисти душа, болест ишчезава са грехом, и Ти се усељаваш у душу, Вечито Здравље моје.

Кајем се за невернике, што неверовањем својим гомилају бриге и болести и на себе и на пријатеље своје.

За све богохулнике кајем се, што хуле на Тебе не знајући да хуле на Домаћина, који их одева и храни.

Кајем се за све човекоубице, што убијају туђ живот, да би свој сачували. Опрости им, Многомилостиви, јер не знају шта раде. Јер не знају, да нема два живота у васиони но један, и да нема два човека но један. Па секу пола срца, да би другу половину сачували. Ах, како су мртви они, који одсеку пола срца!

Кајем се за кривоклетнике, јер заиста и они су човекоубице, себеубице.

За све пљачкаше браће своје и гомиларе непотребног богатства плачем и уздишем, јер душу своју сахранише, и немају с чим преда Те изићи.

За све гордељиве и поносите плачем и уздишем, јер су пред Тобом као просјаци с празном торбом.

За све пјане и прождрљиве плачем и уздишем, јер посташе слуге слугу својих.

За све браколомне кајем се, јер проневерише поверење Духа Светога, који их изабра, да кроз њих нови живот зида. А они службу животу окретоше на рушење живота.

За све многоглагољиве кајем се, Господе, јер најдрагоценији дар Твој, дар речи, обратише у јевтин песак.

За све рушиоце суседног огњишта и суседног мира кајем се и уздишем, јер проклетство навукоше на себе и на свој народ.

За сва лажна уста, за све мутне очи, за сва горопадна срца, за све ненасите утробе, за све мрачне умове, за сву злу вољу, за све ружне помисли, за сва убитачна сећања, — кајем се, плачем и уздишем.

За сву историју људи од Адама до мене грешнога кајем се, јер сва је историја у крви мојој. Јер сам ја у Адаму и Адам у мени.

За све светове, крупне и ситне, што не дрхте пред страшним присуством Твојим, плачем и вапијем: Владико Многомилостиви, помилуј и спаси ме.

XXX

Избриши, Господе, сва сећања моја — осим једног. Јер сећања ме чине старим и немоћним. Сећања ми упропашћују данашњи дан. Она ми притискују данашњи дан прошлосту и слабе ми наду на будућност, јер ми у легионима шапћу на ухо: биће само оно што је било.

А ја не желим, да буде само оно што је било. Ја не желим, и Ти не желиш, Господе, да будућност буде повторена прошлост. Нека буде небивало, оно што се никад не појави. Сувише је скупо сунце, да би гледало само повторења.

Утрвене стазе заводе путника. Дуго је земља ходила по земљи. Досадне су постале ходације земаљске, јер се понављају с колена на колена кроз све време. Избриши, Господе, сва сећања моја осим једног.

Једно једино сећање не избриши но појачај у мени. Не избриши но појачај у свести мојој сећање на ону славу, што имадох кад бејах сав с Тобом и сав у Теби, пре времена и времених обмана.

Кад и ја бејох хармонично тројичан у светом јединству као што си Ти од вечности у вечност.

Кад и у мени беше душа у пријатељству са свешћу и животом.

Кад и моја душа беше девичанска утроба, и моја свест мудрост у девичанству, и мој живот духовна сила и светост.

Кад и ја бејох сав светлост, и кад таме у мени не беше.

Кад и ја бејох блаженство и мир, и муке од неравнотеже кад у мени не би.

Кад и ја знадох Тебе као што Ти знаш мене, и кад не бех помешан са тамом.

Кад и ја не имадох граница, нити комшија, нити деобе на *ја* и *ши*.

Ово сећање не избриши, Родитељу мој, но појачај.

Ма да ми оно открива понор, по коме сада у понижености и ништавилу путујем.

Ма да ме оно дели од пријатеља и пријатности. И руши све преграде између Јуче, Данас и Сутра.

Ма да ме оно изводи ван себе, и чини ме лудим у очима сапутника мојих.

Заиста, немило ми је свако друштво сем Твога, и свако сећање сем сећања на Тебе.

Милостиви Родитељу мој, избриши сва сећања моја сем једног јединог.

XXXI

Просуо си светлост по мраку, Господе, и произашле су боје и облици. Наднео си се лицем Својим над бездан, коме је име Ништа, и бездан се мучи, да у сенкама изрази лепоту лица Твога. Како Те бездан сања онако Те све ствари казују.

Лепо је и језеро моје док мирно лице сунчево стоји наднето над њим. И сви пролазници хвале лепоту језера мога. Но чим сунце склони лице своје, језеро

моје постаје мрак и бездан. И нико од пролазника не даје хвалу језеру осим у присуству сунца и сунчевих сјајних пратилаца.

Лице бездна пјани оне, који не виде наднето сунце над безданом. Лепота ствари почиње од онда, кад гледалац наднесе лице своје над њих. Нема огледала, ако нема лица пред огледалом. Но узалуд је и лице пред огледалом, ако светлости нема.

У светлости лица Твога ја се огледам на свакој ствари. Без Тебе ја и ствари не би били огледала једно другом но мрак, и бездан, и мутна језа.

Извраћају ствари Твоју лепоту као што сан извраћа јаву. Као што ме снови муче тако ме муче и ствари. Јер шта су ствари до снови Твојенеизрециве Јаве?

Суседи моји говоре: сањалисмо лепе снове. Васиона ми је сведок, да сте ви лепши од ваших снова. И васиона сања, и не може да се насања лепоте своје. Васионо моја сањива: док сан сања сан плаше се један другог, ма да траже тумача и утешитеља један у другом. Ко је коме пророк: сан јави или јава сну?

Васионо моја лепа: сањај Јаву и Јава ће ти рећи све. Признај Јаву, које си ти сан, и пробудићеш се, и не ћеш више гатати о лепоти но бићеш Лепота. Једна је Јава и једна је Лепота, и она је узрок твога сна.

Не говорите ми, децо, о лепоти звезда. Ако Господ извуче себе из звезда, вама ће уста замукнути. Станите у густом мраку крај мога језера и покушајте да му певате. Заиста замукнућете и мучаћете до сунчане зоре, док сунце не полије језеро својом лепотом и не учини ваше безгласно грло гласним.

Од Твога лица поливају се лепотом све ствари. По Твојој лепоти плива васиона као шајка по мору.

И над хладан пепео кад се Ти наднесеш, пепео се преображава и добија лице.

Уразуми срце моје, Господе мој, да се не заноси смртном лепотом но Тобом, Бесмртна Лепота моја.

Једина Лепото моја!

Дај ми Лица Твога; само још више, и више — Лица Твога.

XXXII

Вера Те моја види, Господе.

Она је светлост и даљновид очију мојих.

Вера је моја осећање свеприсутства Твога. Она ми привија колена к земљи и уздиже руке к небу.

Вера је моја додир душе моје с Тобом. Она покреће срце моје на игру и грло моје на песму.

Кад се ласта приближује, ластавчићи се узнемире у гнезду. Јер и на даљини осећају долазак мајке.

Вера је моја узнемиреност моја, јер Ти долазиш, Мајко моја.

Кад ми пријатељ пише писмо у далеком граду мислећи на мене, и ја напуштам друге мисли и мислим на пријатеља свога.

Вера је моја мисао моја о Теби, што покреће Тебе, Најеластичнијега, да мисли о мени.

Кад се одвоји лав од лавице, замуће се очи лаву од туге за лавицом.

Вера је моја туга моја за Тобом, кад си далеко од мене, Красото моја.

Кад сунца нема, најстрашније буре шибaju море.

Вера је моја утишаност буре у души мојој, јер светлост Твоја полива ме и умирује.

Очи моје говорише ми: не видимо Га. А ја их умирих речима: заиста, ви нисте ни створене, да видите Њега но Његово.

Уши моје говорише ми: не чујемо Га. А ја их уразуми речима: заиста, ви нисте ни створене, да видите Њега но Његово.

Ништа од свега што је створено не може видети и чути Њега но Његово. Створено види и чује створено. Само рођено од Њега може видети Њега. И само рођено од Њега може чути Њега. Не може слика видети сликара, али син сликарев може видети сликара. Не може звоно чути звоноливца, али кћи звоноливца чује оца свога.

Око Га не може видети, јер за то је створено — да Га не види. Ухо га не може чути, јер за то је

створено — да Га не чује. Али Га вид може видети, и слух Га може чути.

Вера Те моја види, Господе, као што рођено види родитеља свога. Вера Те моја чује, Господе, као што рођено чује родитеља свога.

Бог у мени види и чује Бога у Теби. А Бог се не ствара но рађа.

Вера је моја гњурање у бездан душе моје и испливавање с Тобом.

Вера је моја једино озбиљно знање моје. Све друго је дечје сабирање шареног шљунка на језеру.

Вера је моја једино озбиљно занимање живота мога. Заиста, све је друго комедија чула.

Кад кажем: додај ми вере, ја мислим: додај ми Себе, Оче мој и Боже мој.

XXXIII

Нада Те моја чека, Господе.

Ишчекивање Тебе једина је садржина и једини смисао мога Сутра и Прекосутра.

Трава ишчекује росу, и не вара се. Планина ишчекује громове, и не вара се. Кртица под земљом ишчекује свој оброк, и не вара се. Ишчекивања свих бића Ти задовољаваш.

Ја ишчекујем Тебе, и Ти ми ходиш у сусрет. Према брзини мога хода к Теби и Ти прилазиш к мени.

Шта је ваше Сутра, децо земље, него ваша нада? Искорените ли сву наду своју, умреће и жеља ваша, да осване Сутра.

Не ропћите на Небо, што вам не испуњава све наде, него ропћите на себе, што не умете да се надате. Небо не испуњава наде но наду. Најузвишенију и најјачу наду Небо увек испуњава. Не ропћите на Небо, што Оно не види ваше рођачке и партијске плотове и што не улази у ваше завере једних против других. Оно је видовито и милостиво. Видовито је за

свако добро у свакој партији, и милостиво је према немоћи вашој, ако ову прати добра воља.

Моја нада није слутња но извесност, да ћеш Ти доћи. Ти си обећао, и печат Твога обећања ја носим у души својој. Ако још не долазиш, није Твоја кривица но моја. Ти си нежан и сажалив, па не би хтео, да ме застидиш мојом неприправношћу. За то лагано ходиш, и непрестано ми наговештаваш долазак.

Безнадеждност седи залудна. А моја нада чисти и пере непрестано; и проветрава и кади одаје, у којима ће Тебе дочекати. И брине дан и ноћ, да не заборави што год, што би Теби било угодно. И призива непрестано ангеле и светитеље — тајновидце — да је упуте, како своју пећину да учини сличном Небу.

Моја нада нема друга ни ортака. Све друге наде ја сам изјурio из себе као доказане варалице. И на њиховом месту сада бујно расте само нада, што Тебе чека.

Кад Ти доћеш, донећеш ми дарове пребогате. С Тобом, Победниче, доћиће ми и победа над свима досадама и бригаама. С Тобом ће доћи светлост, и здравље, и снага, и мудрост, и сва пуноћа свих људских очекивања од почетка до краја времена.

Заиста, људи с многим надама, изван Тебе, седе на планини и чекају излазак сунца са Запада.

А ја стојим окренут Истоку, и знам поуздано, да ће се сунце ускоро родити. Јер видим зору како се румени.

Други саде суве штапове у земљу, и надају се зеленилу и плоду. А по мојој њиви посејано је живо семе, које се зелени и доноси плода.

Моја нада у Тебе није гатња но извесност исто онаква као што се сунце мора родити са Истока и као што добро семе, посејано у добру земљу, мора нићи.

Твоја је њива, и Ти си и сејач и семе.

Доћи, Господе, моја Те нада чека!

XXXIV

Љубав ме чини Богом, а Тебе, Боже, човеком.

Где је један, ту нема љубави. Где је двоје уједињено, ту је само призрак љубави. Где је троје уједињено, ту је љубав. Теби је име Љубав за то што Ти је име Јединствено Тројство.

Да си један, Ти не би био ни љубав ни мржња.

Да си двојство, Ти би био наизменичност љубави и мржње. Али Ти си тројство, за то си љубав, и у Теби нема таме ни наизменичности.

Љубав не зна за време и простор. Она је ван времена и ван простора. За њу је један дан као хиљада година и хиљада година као један дан.

Кад сам спојен с Тобом љубављу, онда не постоји небо и земља, — постоји само Бог. Нити постоји онда *ја* и *ши*, — постоји само Бог.

Љубав има три ипостаси: девичанство, познање и светост. Без девичанства љубав није милост но земаљска себичност и страст. Без познања љубав није мудрост но лудост. Без светости љубав није моћ но слабост. Кад се уједине: страст, лудост и слабост, онда постаје пакао, који ђаво назива својом љубављу.

Кад је душа моја пречиста девојка, и свест моја јасновидна мудрост, и дух мој животворна светост, онда сам ја љубав, која се поклапа с Твојом љубављу. Кроз љубав ја видим Тебе као себе, и Ти видиш мене као Себе.

Кроз љубав ја не гледам себе но само Тебе. Кроз љубав Ти не гледаш себе но само мене.

Љубав се жртвује, и не осећа жртву као давање но као добијање.

Децо земаљска: реч љубав је најдужа молитва.

Постоји ли земаљска љубав, питају ме суседи? Онолико исто колико и земаљски Бог! Земаљска љубав гори и сагори, Небесна љубав гори и не сагорева. Земаљска љубав, као и све земаљско, само је сан и гатка љубави. Колико идоли личе на Бога, толико земаљска љубав личи на Љубав. Колико дим

личи на пламен, толико ваша љубав личи на божанску љубав.

Кад размените златник у грошеве, ви не називате грошеве златником но грошевима. За што онда љубав божанску, уситњену и самлевену у пепео временом и простором, називате љубављу а не пепелом?

Господе, удостој ме љубави, којом Ти живиш и живот дајеш.

Удостој ме љубави Твоје, Господе, и бићу слободан од свих закона.

Усели љубав Твоју у мене, и љубав ће ме уселити у Тебе.

XXXV

Мученици праве вере, молите се Богу за нас.

Ваша вера приближила вас је сјајном престолу славе, окићеном зрачним серафимима и премоћним херувимима. Ближи сте бесмртности од нас, и молитва ваша чистија је и чујнија.

Помените у молитви својој и нас, да би се и ви још више разгласили по небу. Понесите и нас на себи, па ћете брже и лакше летети ка престолу славе. Ко само себе неси, тај лаганије ходи, и више се спотиче. Што већи терет своје браће теглите, све брже летите.

Рекох људима: сви сте ви мученици но не сви једног мучеништва. Мученици за праву веру нису исто што и мученици за криву веру. Заиста, и кости им се разликују а не само душа. Јер душа преноси своју моћ и немоћ и на кости.

Ви што страдате за праву веру, страдате за оно што ваш духовни вид види. Ви што страдате за криву веру, страдате за оно што ваше телесне очи виде. Ви први страдате за веру у јаву и истину; ви други страдате за сан и призрак.

Своје знање духовни вид назвао је скромни именом — вера. Своју веру телесне очи назвале су гор-

дим именов — знање. И једно и друго је виђење; прво: виђење мирне и блештеће суштине ствари; друго: виђење треперења те суштине по тами.

Од свих ствари најнеизбежније је ваше мучеништво, синови неба и синови земље. Мучење ваше састоји се у бегању вашем. Или бегате од таме ка светлости, или од светлости ка тами. Ако бегате од таме ка светлости, узбуните свет против себе. Ако бегате од светлости ка тами, Небо ће се удаљити од ваших грчева и ваше пропасти.

Укрштају се путови синова људских, и сукоб је неизбежан. Јер једни ходе ка Истоку а други ка Западу. Господ је милостив, и шаље ангеле своје свима.

Пуна је душа моја мученика̂ као плодна њива пшенице и кукоља. Једни су окренути ка Истоку а други ка Западу.

Шапћем души својој у поноћи: докле ћеш се распињати између раја и пакла? Сабери се, и крени тамо куда су мученици праве вере ходили.

Шапћем суседу своме у зору: не ударај сувише утрвеним путем, јер многе лешине смрде око њега. Хајдмо стазом уз планину, која је врлетна но која не заудара лешинама.

Шапћем јутром и вечером вама, мученици праве вере: молите се Богу за нас.

XXXVI

Мученици добре наде, молите се Богу за нас.

Ви што закопасте све наде, да би с једном били богати.

Што чекасте крај многих људских надања, и видесте пепео.

Што видесте многе уплакране очи где се враћају са гробља својих нада.

Што чувате многе исповести о злом мирису сваке земаљске наде с другог краја.

И што се дадoste распети за једну изабрану наду, што се не свршава пепелом, ни гробљем, ни злим мирисом.

Вама се молимо и поклонимо: молите се Богу за нас.

Видех дете где дуго јураше за тицом шарена перја и злаћена кљуна, па кад је ухвати, тица га укљува, и оно поче плакати.

Рекох: такви сте ви с вашим надама, децо људска, и такав је крај ваш.

Видех опет дете где дуго трчаше за јатом пролећних лептирова, те кад му један лептир беше на домаку он га остави и отрча за другим, који му се учини лепши.

Рекох: такви су синови људски, и такво је њихово трчање кроз цео живот за многим жељама.

Заиста, трка ваша је заморна и бескорисна. Кад вам дође самртни час, не ћете умети рећи, за чим сте трчали. И ућићете у други свет празних руку и збуњена срца.

И синови неба имају заморну трку но не и бескорисну. И кад им дође самртни час, они ће умети рећи, за чим су трчали. И у другом свету имаће пуне руке и одморно срце.

Орао испод облака види јагње у пољу, и спушта се к њему, и пита врапце што стоје на леђима јагњета: не видите ли јагње? — а они му одговарају: не, не видимо. Тако је и смученицима добре наде. У великој даљини они опазе своју храну, и јуре к њој, док суседи те хране ходе по њој и не виде је.

Дуга је трка за добром надом. Но јунак се решава на трку, и баца све варљиве наде под ноге и гази по њима као по суху лишћу. Многе су премноге препоне до његове наде; — и смрт је једна од препона. Но он их све прескаче, прескаче и смрт, и јури за својом надом.

Мученици добре наде, што се као јато белих голубова вијете у колу око Неб-сне Светлости, молите се Богу за нас.

XXXVII

Мученици велике љубави, молитe се Богу за нас. Ви што познасте љубав јачу од смрти, молитe се Љубави за нас.

Што се срећно извукостe у овом животу из мреже пролазне љубави, која је као мало боје на стени, што киша спира.

Што проповедастe, да је љубав тајанственија од тела, и вечнија од звезда на небу.

Што кроз љубав разумедостe и дрво и камен, и зверу у гори и рибу у води. Јер љубав ломи печате свију тајни, и све ствари се показују наге љубавнику своме.

Што љубављу испунистe све пророке, задовољистe све религије, и покристистe све законе.

Највећи освајачи, ко је јачи од вас?

Највећи мудраци, ко је мудрији од вас?

Најрећи драгуљи, ко је малобројнији од вас?

Богови, што видесте себе у Богу и Бога у себи.

Што имате већу част од ангела, јер ангели посташе ангелима без муке и мучеништва.

Вама се молимо и поклонимо, молитe се Богу за нас.

Да се и ми очистимо од призрачне љубави, која се завршује мржњом.

Да и ми крунишемо нашу веру и наду круном, у којој сунца представљају малу вредност

Да и ми прогледамо, и познамо, и зарадујемо се радосћу, којом се само ангели могу радовати.

Да и наш живот постане тросунчано сијање, слично ономе, од кога долази све сијање непомешано с тамом.

Да и ми сагледамо у себи вечиту девојку, и превечног сина девојачког, и духа голубињег.

Мученици велике љубави, само је страдање ваше мање од љубави ваше. Свака љубав земаљска доноси страдање, веће од те љубави. А ви сте заљубили оно што је дуже од времена и шире од простора.

Чујући за ваша страдања ваша смртна браћа држе их за невероватна и неподношљива. Само за то, што се они истина могу пренети у ваша страдања но не и у љубав вашу, у смисао ваших страдања. О кад би се могли пренети и у љубав вашу! Сва ваша страдања била би за њих играчка као што су била и за вас. Као што је хладна киша и дување ветра у ноћи играчка за мајку што хита детету своме на дому.

Ономе, ко има циљ већи од света, свет не може ништа.

Онога, ко хита дому ширем од простора, простор не може задржати.

Онога, ко има љубав скупљу од времених творевина, време не може ни спречити ни прегазити.

Кроз све кршеве и олујине Љубав води своје љубимце и вуче их к себи.

Мученици велике љубави, молите се Богу за нас.

XXXVIII

Кроз ствари чиниш чуда, Господе, кад људи изгубе дар чудотворства.

Воду и огањ узимаш за слуге своје, кад се људи одрекну службе Теби.

Дрвету и металу дајеш Своју моћ, која се — презрена од људи — вратила Теби.

Кроз земљу и траву додељујеш милост избраним Твојим, кад људи учине себе нечистим за канале милости.

Кроз тканину и папир зрачи Твоја сила, кад телесност људска преовлада духом.

Кости светитеља гласе име Твоје и присуство Твоје, кад језик људи замукне од неверовања.

Кад генерали забораве побеђивати Ти редове чиниш победницима.

Напунио си огњем мртве ствари, да оне светле кад мрак затвори очи звездама.

Кад нема сунца, папрат и глог преузимају дужност светлења.

Кад слепи постану вође слепима, Ти уступаш вођство коњима и псима.

Кад се болесни наметну болесним за лекаре, Ти чиниш мртве кости и блато лекарима.

Кад Твој лик у души људској ишчезне, Ти дајеш силу и моћ Твоме лику на дрвету.

Смеју се они, који ће на крају крајева љуто плакати, и говоре: како могу мртве ствари чинити чуда, која ми не можемо чинити?

Нису ли ствари живе, кад их Ти оживиш? И нису ли људи мртви, кад их ти напустиш, Господе Страшни?

Ангели Твоји знају, а људи не знају, да су све моћи Твоје, у Теби и од Тебе, и да их Ти показујеш свету кроз чисте канале. Шта — ако је камен чист а човек нечист? Неће ли сила Господња показати се пре кроз камен него кроз човека?

Смехом радости смеје се само праведник. Смех неправедника је пакост.

Смеје се неправедник моштима светитеља, и изеде се од смеха пакоснога. О кад би му се дало знати, да мртве мошти светитеља крију више живота него његова крв и месо!

Заиста, пакост је далеко од Господа Свемилоствивога, као што је увек пакост далеко од девичанства, словесности и светости.

Гле, Словесни Господ увек је готов да људима чини добро кроз људе. Но кад се људи онечисте, обесловесе и обесвете, Свемилосни хита у помоћ људима кроз мртве ствари.

Господе Свемилоствиви и Многотрпљиви, не остави свет без канала Твоје моћи и милости.

XXXIX

Знаш ли, дете моје, за што се затварају облаци онда, кад су поља жедна кише, а отварају онда, кад поља кишу не желе?

Од злочина људи збуни се природа, и напусти ред свој.

Знаш ли, дете моје, за што њиве понесу тешки плод у пролеће, а у лето дају јалову жетву?

За то што и кћери људске омрзоше на плод утробе своје, и убијају га у цвету.

Знаш ли, дете моје, за што извори пресушују, и плодови земаљски за што немају више оне сласти, коју имадоше?

Због греха људског, од кога уђе немоћ у сву природу.

Знаш ли, дете моје, за што победоносни народ трпи поразе од своје неслоге и раздора, и једе хлеб загорчан сузама и пакошћу?

За то што победи крвнике око себе, а не победи их у себи.

Знаш ли, дете моје, за што мајка храни и не може да нахрани децу своју?

За то што дојећи их не пева им песму љубави но песму мржње према суседу.

Знаш ли, дете моје, за што људи посташе ружни и изгубише лепоту својих предака?

За то што одбацише лик Божји, што изнутра из душе деља лепоту лика, и навукоше образину земље.

Знаш ли, дете моје, за што се болести умножише и помори страшни?

За то што људи почеше сматрати, да је здравље отмица од природе а не дар од Бога. А што се отима с муком, с двојном муком мора се бранити.

Знаш ли, дете моје, за што се људи боре за земљу, и не стиде се свога равенства с кртицама?

За то што им земља прорасте кроз срце, те очи виде само оно што у срцу расте. И за то, дете моје, што их грех сувише онемоћа за борбу за небо.

Не плачи, дете моје, скоро ће Господ доћи и уредити све.

XL

Молитвом чистим вид вере моје, да Те не изгуби у магли, Најсјајнија Звезда моја.

На што ће Богу твоја молитва? питају ме тамни аргати земље.

Право кажете, синови земље. На што ће поларној звезди дурбин морепловца, кад она види морепловца и без дурбина? Но не питајте ме, кад већ знате, на што ће дурбин морепловцу.

Молитва је потребна мени, да не изгубим спасоносну Звезду из вида а не Звезди, да не изгуби мене.

Шта би било од мог унутрашњег вида, кад би престао вежбати га молитвом?

Не вежбају ли се војници земаљски, дуго и напорно, да виде даљне предмете?

Не вежбају ли се ткачи свиле, дуго и напорно, да разликују најфинија влакна?

Како ја да не вежбам вид вере моје, да што јасније види једино благо моје?

Ухваћен у мрежу илузија, ја сам једва сагледао један отвор ван, па зар да га изгубим из вида?

Узмите се на ум, сапутници моји, није јевтина ствар виђење Бога. Ви што жртвујете богаства, да би видели раскош полутара и поларну светлост севера, будите спремни, да скупље платите виђење Онога, према коме је раскош полутара сиромаштина, и поларна светлост — лојана свећа.

Када дате и цео свој живот за виђење Њега, да ли сте једва једну потуру. Но Он је племенит и добросрдачан, па и не тражи од вас више но толико.

Ви, вежбатељи тела, што не заборављате ниједно јутро да вежбате своје руке и ноге, и главу и врат, да ли сте ви у истини мисаона бића, ви, самураји? Да ли сте ви у истини мисаона бића, ако држите, да ће вера ваша у Бога постати и остати видовитом без важбања? Све звездано Небо, што још гледа искуство отаца ваших, сведок ми је, да ће вера ваша ослепити,

ако у опште икад и прогледа. И на место изгубљеног добра остаће само једно лицемерно назвање.

Држите своје очи само три дана повезане, и осетићете по том, да их вређа светлост сунца. Прекините своју везу с Богом само три сата, и осетићете, да вам је болно поновно гледање у Његову светлост.

Питате ме, колико траје молитва моја? Да ли ме можете разумети, кад вам кажем: дужа је од дана мојих? Јер молитвом својом морам да вежбама и вашу веру, и отварам јој вид, и показујем виђење и Виђеног. Ваистину, молитвом својом испуњавам и своје и ваше дане.

Непрестано кадим молитвом веру своју, да је не заслепе мириси земље.

Непрестано призивам све небесне кругове, да ме подрже у молитви својом вечитом молитвеношћу, да би се и ја удостојио зрети ону Славу и Красоту, која је широм отворена њиховом зрењу.

О сапутници моји, како је величанствено виђење вере! Кунем вам се, кад би ви знали, молитва ваша не би имала ни одмора ни краја.

XLI

Постом радостим наду моју у Тебе, Грјадущи Госпoде мој.

Пост убрзава моју припрему за долазак Твој, једино чекање мојих дана и ноћи.

Пост отањава тело моје, да би оно што остане могао лакше осветлити духом.

Чекајући Тебе не желим, да се храним крвљу нити живот да одузимам. Да би радост мога чекања и животиње осетиле.

Но заиста, неће ме уздржавање од јела спасти. Ма се хранио песком из језера, Ти ми не ћеш доћи, ако пост не уђе дубље у душу моју.

Сазнадох кроз молитву своју, да је телесни пост више символ правога поста, врло користан за почет-

ника у нади у Тебе, но и врло тегобан за онога, ко само при њему остане.

За то унесох пост и у душу своју, да је очистим од многих дрских вереника и као девојку спремим је за Тебе.

И унесох пост у мој ум, да одагнам из њега маштања о светским стварима и разорим све ваздушне куле, сазидане од тих маштања.

Да би ум мој био испражњен од света и спреман, да прими Мудрост Твоју.

И унесох пост у срце своје, да би њиме уморио све страсти и пристрасности светске.

Да би небесни мир неисказано владао срцем мојим, када бурни Дух Твој наиђе.

И наложих пост на језик свој, да се одучи од бескорисних прича и да уздржано говори само оне речи, које крче пут доласку Твоме.

И ударих пост на бриге своје, да би их све одувао испред себе као ветар што маглу одува. Да не стоје као мутна магла између мене и Тебе, и не враћају погледе моје ка свету.

И пост унесе у душу моју смирење пред нествореним и створеним световима, и кротост према људима и стварима. И ули у мене храброст, за коју не знадох док бејах наоружан свим светским оружјем.

Шта је била моја нада без поста до само једна туђа прича, што је ишла од уста до уста, док није стигла и на моја уста?

Једна туђа прича о спасењу постом и молитвом постаје својом.

Лажан пост прати лажну наду, као што никакав пост прати безнадежност.

А као што точак иде за точком, тако истинит пост иде за истинитом надом.

Помози ми, да радосно постим и радосно се надам, Најрадоснији Празнице мој, што ми се приближујеш са сунчаним осмејком.

XLII

Љубав моја бди, и бдењем се не замара. Онај, кога волим и кога ишчекујем, долази ми окружен свитом небесном. Како да спавам, и како бдење да ме замара?

Бдим над причама људи и над причама ствари, не би ли докучио неку тајну поруку Љубави моје. Ничија ме прича не занима приче ради, ни причала ради, но Тебе ради.

Као човек, који изгуби свој глас, па пође да ослушкује свачији глас, не би ли свој познао. И свуда налази неку ноту сличну своме гласу, но нигде пуноћу свога гласа.

Као човек, који разбије стаклено огледало, па пође да огледа своје лице на лицима људским, и лицима животињским, и лицима свих ствари. И свугде налази неку црту сличну своме лицу, но нигде целину лица свога.

Тако и ја бдим над безбројним гласовима целе васионе, не би ли познао глас своје Љубави. И бдим над безбројним лицима у васиони, од лица белог шљунка на језеру до лица сунчаних кола, не би ли познао лице своје Љубави. И нико ме не обмањује, но свако казује о Теби оно мало што зна и може.

Кад људима стављам питања, од Тебе очекујем одговоре. Кад ствари говоре, ја Теби прислушкујем. Кад природу гледам, ја Тебе тражим.

Кад ме људи виде замишљена, они држе, да ја о њима мислим, док ја мислим о Теби. Кад ме виде трудољубива, они мисле, да се за људе трудим, а ја се трудим за Тебе.

Кад природа чује своје име на уснама мојим, она мисли, да о њој певам, а ја певам о Теби. Кад голуба храним, ја Теби нудим. Кад јагње милујем, ја Тебе милујем. Кад се на сунце осмехнем, мој осмејак продире кроз сва сунца док се не сретне с Твојим осмејком. Кад спустим свој пољубац на бели крин, ја га кроз седам светова спуштам на подножје ногу Твојих.

Бдење љубави моје иде упоредо са молитвом вере моје и постом наде моје. И ниједно без другог двога не устаје и не леже.

Сва делатност ума мога служи вери мојој.

Сва делатност срца мога служи нади мојој.

Сва делатност душе моје служи љубави мојој.

Кад голуба храним, ја Теби нудим, Љубави моја.

XLIII

Никакво ми зло људи не могу учинити, ако у мени нема рањавог места.

Видех две пећине, од којих једна одаваше ехо, а друга беше нѐма. И прву посећиваху многа радознала деца и несташно се надвикиваху с пећином. А из друге се посетиоци брзо враћаху, јер им не одговараше ехом.

Ако је душа моја рањава, свако зло светско одјекиваће у њој. И људи ће ми се смејати, и наваљиваће све јаче са својом виком.

А заиста не ће ми нахудити злоречи људи, ако је језик мој заборавио изговарати зле речи.

Нити ће ме ожалостити пакост споља, ако нема пакости у срцу мом, да одјекује као козји бубањ.

Нити ћу моћи гневом одговорити на гнев, ако је гнездо гнева у мени испражњено, те нема шта да се буди.

Нити ће ме страсти људске заголицати, ако су страсти у мени претворене у пепео.

Нити ће ме ожалостити неверство пријатеља, ако сам ја Тебе изабрао за свог пријатеља.

Нити ће ме неправда светска моћи скрушити, ако је неправда истерана из мисли мојих.

Нити ће ме замамити преварни духови светске сласти, части и власти, ако је душа моја као пречиста невеста, која само Светог Духа прима и за Њим чезне.

Никога људи не могу у пакао отиснути, ако се сам не отисне. Нити људи могу некога дићи на раменима својим до престола Божјег, ако се сам не дигне.

Ако душа моја нема отворених прозора, никакво се блато у њу не може убацити.

Нека устане сва природа против мене, ништа ми не може учинити до једино што пре постати гробом тела мога.

Сваки светски усев засипа се ђубретом, да што пре никне и боље расте. Ако је душа моја, авај, напустила девичанство своје и примила семе овога света у себе, онда ће морати примити и ђубре, што свет баца на своју њиву.

Али ја Тебе призивам дан и ноћ: настани се у души мојој и затвори све улазе за непријатеље моје. Учини пећину душе моје празном и немом, да нико од света не пожели ући у њу.

Душо моја, једина бриго моја, буди на стражи и разликуј гласове, што ударају о тебе. Па кад познаш глас Господина свога, напусти немило и одјекни свом снагом.

Душо моја, пећино вечности, не допусти временим разбојницима да уђу у тебе и наложе свој огањ у теби. Буди нема, кад те вичу. Буди непокретна, кад ударају о тебе. И стрпљиво чекај Домаћина свога. Заиста доћиће.

XLIV

Слазим дубоко у срце своје, да видим, ко то у њему обитава сем мене и Тебе, Вечни Боже?

И са страхом налазим многобројне странце, како се боре око поделе срца мога. Нађох их онолико у срцу моме колико време од Адама садржи људских и нељудских душа.

Па разумех, за што је срце моје изнемоћало, те не може да прими ни Тебе ни мене у одаје своје,

него нас гура крају, — сопственике на ивицу имања њихова.

Пре него изађох из утробе матере своје, свет са својим жељама усели се у мене.

Сваку ласку света скупо сам и прескупо плаћао, вазда одвајајући и дајући део срца мога. Док не предадох свету цело срце своје, и док ми ласке не посташе отужне.

Жале ми се старци на године говорећи: од многих година остари срце наше.

Заиста, старци, не остари срце ваше од многих година но од многих жеља.

Па саветујем срце своје у самоћи: оцепи се од јучошњег дана, јер и он се већ оцепио од тебе. Сви они предмети, за које те је жеља јуче везивала, данас не постоје: једни су се изменили, друге је болест онаказила, трећи су умрли. Нити постоје предмети твојих сутрашњих жеља. Својим бичем време шибало своје стадо, и ово се зноји и крвави од удараца. А предмети данашњег дана убацују у тебе, већ препуњено сенкама мртваца, нове жеље, које ће сутра и саме бити сенке мртваца.

Не понављај прошле осећаје, јер ће те ови онолико пута везати за стуб времена, колико их пута будеш понављало, срце моје. И бићеш роб времену, и остарићеш и умрећеш пре смрти.

Кидај што брже чворове страсти, који се завезаше од удружених и често поновљених жеља и осећаја. Лакше је скидати појединачне конце жеља и конце осећаја него јаке чворове страсти. Но и ове мораш скидати ма се раскрвавило, ако желиш ново детињство, и нову младост, лепшу и вечнију од прошле ти младости.

Изабаци свет из себе, срце моје, па га посматрај онда, како је немоћан. И посматрај тада себе, и осетићеш неслућену моћ. Свет нам се чини моћан само дотле, док робујемо свету.

И бићеш пространо као вечност, и вечност ће се уселити у тебе.

Троједини Боже, који имаш срце необузето тамом и слободно од света, очисти срце моје од незваних странаца, што га тамом прошараше. Нека срце моје буде светло, и тама нека немоћно кружи око њега, но нека га не обузима.

Нека срце моје буде срце сина и господара а не срце слуге и лопова.

Дај ми срце Исусово, око кога је тама узалуд тапкала да уђе, и није могла ући.

Царице небесне красоте, огради срце моје материнском бригом.

Душе свети и свемоћни, оплоди срце моје небесном љубављу. Да све оно, што се у њему роди и порасте, не буде од плоти и крви но од Тебе, Душе Свети и Господе мој.

XLV

Слазим дубоко у свој ум, и налазим у њему Јевреје, што спречавају улазак Теби, Светлоносни Царе мој, и што испунише сав свет причама о своме бегству из фараонског царства, које не побеже од њих.

И разгледах све што становаше у уму моме и очајно узвикнух: све то нисам ни ја, ни Бог мој, нити царство Бога мојега.

Све су то одјечи и слике земље, што моја и сувише вредна чула унесе споља и нагомилаше у уму моме.

Па где сам ја? Где је Цар мој и Господ мој? Где је царство Цара мојега? Зар у земљу обећану превукосте сво царство египатско? И у град Цара мојега зар унесите сво блато нилско?

Злехуда је храна ума мога, докле се год храни само оним што му чула постављају. Спољашњи отисци и представе, сенке сенки, повећане до страшних размера, као што сенке увек страшилно велике порасту тамо где је светлости мало — зар је то ум мој? Све мишљење ума мога, нађох, није друго до зидање немоћних грађевина од немоћних сенки.

И још једном расмотрих неизмерно поље ума мога, где се са хитрином многих паукова зидаху и рушаху читави градови од сенки, немоћнији од паучине, — и ожалостих се, и саветовах се са самим собом:

На чему могу сенке да играју ако не на светлости? Није ли та светлост ум мој? Не би ли се сенке смањивале поступно у колико би се светлост ума повећавала? Но да ли и мој ум није само једна немоћна сенка ума Божјега?

Тешко мени, ако мој ум, кад се растави од тела, кроз које му се и даје ово наслеђе, остане сам у вечности са овим страшилним ткањем!

И у самоћи понављах уму моме: сада када не видим ништа, не чујем ништа, не миришем ништа, не кушам ништа, не додирујем ништа — шта сада испуњава тебе, ако не само сеновите слике и сећања на оно што си чуо, видео, мирисао, окушао, додирнуо, што је све све отишло у прошлост, изменило се, онакaziло, распало, умрло? За што једном не сахраниш мртве и не оставиш их мртвима, и не бежиш, него стојиш као гробље, по коме сени мртвих играју, и које чека нове мртваце?

Како се вишњи Јерусалим, град Цара мојега, претворио у царство мртвих и у сметлиште светско!

Царе мој, чујем тајанствени шапат Твој, и разумем; видим светлост Твоју, и појимам.

И кад разумем и појмим, радост ми натера сузе на очи, и кличем: спасење је моје у Господу мојему!

Он је светлост мога ума, коме сам ја био дремлив стражар, те су се странци увукли и потамнели светлост царску.

Помоћиће мени Господ мој, — кад признам да другог помоћника нема у свима световима, — да истерам таму и тамне странце из ума мога.

Нека таме, нека кружи око ума мога, но нека не улази у град Цара Светлости.

XLVI

Слазим дубоко у душу своју, да видим, ко се у њој рађа и ко из ње исходи?

Како је страховита дубина душе човекове, Невесто Небесна, кад се човек осмели да понире у њу! Кроз свет и кроз ад понире смео човек тја до белих као млеко ангелских хорова, што стоје око Тебе као спољашња одежа Твоја.

Запрепастих се, кад прегледах сав многочислени пород душе моје, који се уплаши од мене и прну у страну као преплашени гаврани са стрвине.

А душа моја лежаше развраћена као девојчура са пијаца вавилонских, која заборави свога вереника.

И у гневу немоћнога и по обичају кривога поче се правдати душа моја, и пре оптужбе поче се правдати говорећи: не рађам ли ти синове? не шаљем ли ти духове?

А ја се покрих стидом и рекох: заиста, у томе и јесте и моја и твоја пропаст, што ми рађаш синове кад ја требам Сина, и што ми шаљеш духове, кад ја требам Духа.

Родила си ми не синове но слуге и разбојнике. Послала си ми не духове но прљаве становнике ада.

Као девојка дата си ми на чување, сроднику твојме, да од Светог Духа зачињеш и Сина ми рађаш. А ти, несрећнице, заче не од Бога но од света, и роди ми не Бога но свет.

За што не сачека Духа Божјега у девичанству, него прими духове таме, који се намножише у теби, и заробише срце моје?

Подигнута си, да будеш храм Богу, а ти се преврати у путну крчму, где разбојници свраћају и леже.

За што не роди Сина Мудрости, који би и теби давао светлост и глас, него ми роди синове зла, који се дочепаше ума мога, и платише и теби тамом и бесловесношћу?

Гле, какав плод рађаш, онаквим се плодом и храниш. И све што из тебе излази, к теби се враћа умножено.

О кад би знала, душо моја, кад би само знала красоту небесне Девојке, чији образ ти си требала да будеш у мени! Како је диван и моћан Дух, који њу

осењује! Како је прекрасан и величанствен Син, који се у Њој рађа! Уверавам те, ти би крвљу проплакала, ругобо моја, што печат своје ругобе удараш чак и на тело моје.

И одрекла би се прљавих духова, душо моја, и у свиње би их најурила. И изјурила би из куће пород свој, што свињском храном храни и тебе и себе.

И окадила би најмириснијом измирном дом свој, и осветлила га олтарским свећама. И окитила би га цвећем и звездама. И ангели, што стоје као млечно бела одежа Небесне Господарице твоје, долазили би ти слободно у посету и доносили блавест, од које би треперила утроба твоја. Треперила би утроба твоја као јутарња роса на планини под нежним ударима сунчаних зрака.

И зарадовала би се ти, душо моја, међу блудећим душама земаљским. И родила би сина, који би светлошћу својом изагнао нестварне сенке из ума мога и огњем својим сагорео жеље света у срцу моме. И ослободио би цео живот мој од власти злих духова, обвио га целога у плашт силе и славе Духа Божјега.

Видим сузе место гнева у очима твојим и радујем се, душо покајна.

Опажам ћутање твоје, у коме се рађа бунт против себе саме.

Покај се и обнови се, душо моја, покај се док још имаш рока. Обуци се у девичанство брзо; брже, док твоја прљава временост није постала прљавом вечношћу.

XLVII

Приђи ми ближе, и још ближе, величанствени Душе Истине. Приђи, и уђи у мене дубље него што светлост и ваздух улазе. Гле, без светлости могу целу ноћ провести, а без Тебе не могу ни у постељу лећи. И без ваздуха могу десет корака корачити, а без Тебе немогу ниједан.

Усели се у душу моју дубље него што Ти мисао моја може следити. Сва васиона не може душу моју охрабриги да истраје у девичанству, ако је Ти не охрабриш.

Свет непрестано проси душу моју, да се с њом венча. Свет нуди души мојој сва блага своја, само да напусти чекање Тебе. Све своје гробове кречи свет бело, само да би замамио душу моју. Сав свој пепео износи свет на сунце и прелива га ласком и величањем, само да би завео душу моју.

Покажи, Душе Свети, сав свој сјај, да би душа моја познала, чија је она невеста.

Приђи ми ближе, и још ближе, Сило Тројице Свете. Уђи дубље у свест моју него што мисли и представе светске могу ући. Као што мудра мајка, кад затрудни, спрема и кити колевку сину своме, тако и Ти, Красото и Чистото, спремај и украшуј ум мој за оно што ће се у њему из Тебе родити.

Многе зле мисли, као змије, крију се око колевке сина Твога. И многе опаке жеље дижу се из срца мог и траже колевку царевића Твог, да га својим стрелама затрују.

Одбрани колевку ума мога, и научи душу моју, како се рађа и како се младенац негује.

Зави у дубоку помрчину путове свих зломислених посетилаца рођенога мога. И дигни најсјајнију звезду над пут мудраца са Истока, мудраца правих, што са тројним даровима — вере, наде и љубави — ходе у посету најмилијем моме.

Приђи ми ближе, и још ближе, величанствени Сине Божји. Спусти се дубље у срце моје него што иједан осећај, или жеља, или страст овога света може сићи у њ. Сачувај срце моје од безбројних трговаца, од многих купаца и продаваца, што се увек у легионима роје око млада и неискусна срца. И научи срце моје, да не лудује за шареним обманама људи и ствари.

На дну срца мога настани се, као домаћин у дому своме, Сине мој љубљени, и буди му неумитни судија и мудри саветник.

Када чистота душе и мудрост ума заузму срце моје, заиста зли духови ће узалуд обигравати да закроче у њ.

И срце ће се моје испунити неисказаним миром небесним, и славиће Бога у хору са херувимима и серафимима. И вратиће богато зајам души и уму, јер ће их као равно њима равном мером наградити.

И напуниће се срце моје слатком љубављу према Господу своме, и сажалењем и добром вољом према мучећим се душама у свету и у аду.

Приђи ми ближе, и још ближе, величанствени Господару мој.

XLVIII

Сви пророци од постанка вапију души мојој, да се створи девојком и спреми за пријем Сина Божанског у пречисту утробу своју.

Да постане лествица, низ коју ће Бог сићи у свет, и човек узићи к Богу.

Да исуши у себи црвено море крвних страсти, те да човек-роб може прећи у земљу обећану, земљу слободе.

Китајски мудрац опомиње душу моју, да буде мирна и непокретна и да чека, да Тао дејствује у њој. Слава нека је Лао-тзеу, учитељу и пророку народа свог!

Индијски мудрац учи душу моју, да се не плаши страдања, но да се кроз тешко и истрајно вежбање, кроз чишћење и молитву, диже Вишњему, који ће јој изићи на сусрет и показати јој лице Своје и силу Своју. Слава нека је Кришни, учитељу и пророку народа свог!

Царски син Индије учи душу моју, да се испразни потпуно од свега семена и усева света, и отпадне од свих змијских прелести немоћне и сеновите материје, па да као празна, мирна, чиста и блажена Нибана чека. Слава нека је Буди, царском сину и неумитном учитељу народа свог!

Громовити персијски мудрац говори души мојој, да у свима световима нема ништа осим светлости и таме, и да се душа мора оцепити од таме као дан од ноћи. Јер синови светлости зачињу се од светлости, а синови таме зачињу се од таме. Слава нека је Зо-роастру, великом пророку народа свог!

Израиљски пророк вапије души мојој: гле, девојка ће зачети и родити, сина, коме ће име бити — Богочовек. Слава нека је Исаији, видовитом пророку душе моје!

Господе небесни, отвори слух души мојој, да се не оглуши о савете посланика Твојих.

Не убијај пророке своје, душо моја, јер у гробовима њиховим не леже они но убице њихове.

Умиј се и опери се; осветли се и у светлост обуци. Смири се наред усталасаног мора светског, и чувај у себи савете пророка својих. Предај себе сву Вишњему, и реци свету: немам ништа за тебе.

И најправеднији од синова људских, вереникâ твојих, само су немоћне сенке, које, као праведни Јосиф, у сенци твојој ходе. Јер смртност рађа смртност а не живот. Заиста ти кажем: варају се мужеве земаљски кад говоре да они дају живот. Они не дају но кваре; и сурвавају и топе живот у црвено море, и унапред га увијају у таму и чине обманом ђаволском. Нема живота, душо, док од Светог Духа не дође. Нити има стварности у овом свету, док с неба не сиђе.

Не убијај пророке своје, душо моја, јер убиство је самообмана сенки. Не убијај, јер никога убити не можеш до себе.

Буди девојка, душо моја, јер девичанска душа је једина полустварност у свету сенки. Полустварност — док се Бог у њој не роди. Тада душа постаје пуна стварност.

Буди мудра, девојко моја, и срдечно прими драгоцене дарове мудраца са Истока, намењене сину твоме. Не обзирај се на Запад, где сунце залази, и не лако ми се на дарове призрачне и лажне.

XLIX

Склони, Боже, од злих очију душу моју, када рађа мудрост Твоју. Осами је између људи, у пећину чобанску. Нека је нико од смртних не прати осим сенка једног праведника. У пећину витлејемску, у пећину од камена, што никад не похули имена Твога, ту нека се склони бременита душа моја.

Нека јој друштво праве невина јагњад и телад, што су од рођења намењени за јело нечистијим од себе.

Нека над пећином тихо горе огњеви небесни, и са страхом нека гледају на скромни угао васионе, на црну земљу, и на најскупоценији део тога угла, на пећину богородну.

Нека се одмакну цареви земаљски проч, и мудрујући препирачи варошки нека се не приближују. Скромни пастири јагњади и телади стајаће око пећине моје, и гледаће Небо како се отвара, и певаће с ангелима небесним, када душа моја роди спаситеља мога. Нека се удаље сви остали, који живе од тренутних спасиоца и спасења.

Води, Господе, светлошћу Својом источне мудраце, и пророке, и светитеље, ка пећини душе моје. Да јој донесу три најдрагоценија дара источног човечанства.

Први дар је видовито знање о Теби, што превазилази сва остала знања. Нека носилац тога дара кади драгоцени товар свој молитвама свих пророка Истока, и свих олтара источних пророка.

Други дар је видовито ишчекивање рођења Твога у чистоти девичанској: нека носилац тога дара држи пост целим путем, да му се око не замути од земљине масноће, те не изгуби из вида звезду водиљу.

Трећи дар је видовита љубав према Теби. Нека носилац тога дара бди над својим даром у путовању своме. Да се не спотакне срце његово о неку земаљску прелест, те не задоцни на поклоњење ново-рођеноме.

Заиста једнога од њих пратиће сав ум мој, и сва свесност ума мога. Другога од њих пратиће све срце

моје, и све жеље срца мога. Трећега од њих ишчекиваће душа моја, испуњена благодаћу и љубављу.

Но свештени путници ће опрезно путовати, и застајкиваће на путовању своме, и питаће за пут, и довешће у опасност душу моју и првенца душе моје. Наивни као голубови, питаће за пут!

Али Ти си безгранично милосрдан и безгранично mudar. Кроз педесет столећа Ти слажеш скупоцене дарове на Истоку. И не ћеш дати, да носиоци тих дарова падну у руке разбојника.

Од превечности Ти спремаш рођење Сина у девојачкој души. Те не ћеш допустити, да га убије Ирод, неко, кога је земља родила и земља крунисала у поегипћеном граду Јерусалиму.

Склони, Боже, душу моју од многих злих очију.

L

На тромим точковима тела путује душа моја по овом свету обмана, који се труди, да својом тромошћу и масивношћу докаже битност своју.

Господе Светлоносни, како се страшљиво припила душа моја уз трошне точкове! У слепилу своме мисли, да ако с тих точкова спадне, још ће моћи ниже пасти. Као да не стоје на истом пепелу и онај на дрвету и онај под дрветом!

У своме страху и незнању сва се душа моја предала телу, само да би је тело што спорије и што дуже носило на путу ка кобном крају.

Своје господарство, своју стварност — једину стварност у овоме свету — уступила је душа телу из страха и незнања. Уступила је огледало слепоме, и слепи га разбија у комаде.

Сети се свога почетка, душо, кад си била као сунчев зрак, и тело твоје као месечина. Тад си била оштра и прозрачна као светлост сунчана, а точкови твоји хитри као месечина.

Тад си знала, да је битност у теби, и да су точ-

кови твоји само сенка твоја и позајмица твоја. И ниси знала за страх, јер си вид имала и видела си себе на крилима моћи и бесмртности.

Троме точкове, на којима се сада возиш, сама си хтела по својој вољи, по своме страху, по своме незнању, и сама си их створила. Ни тебе каква си сад, ни тело твоје какво је сад није желео Бог створити. Да би се спасла ређег мрака, у који те је бацила жеља твоја, ти си се спуштала у све гушћи и гушћи мрак, док се ниси сасвим помрачила, и одебљала, и према себи и хаљину скројила. И док ниси најзад предала све своје достојанство дебелој хаљини својој, да би се само спасла страха.

Дала си своју битност ономе, ко не може да је носи, и тако си је изгубила на обе стране, и постала си небитна и страшилна сенка као и тело твоје. Јер битност је светиња, те чим се изнесе на пазар, да се продаје и купује, она оставља и купца и продавца и удаљава се подједнако од обојих.

За то ти је, душо, и велики мудрац индијски одрицао битност — теби не мање него телесној одећи твојој. Но ако Бог сиђе у тебе, и роди се у теби, ти ћеш обрадовати ожалашћеног мудраца индијског, што на лотосу седи и мисли, јер ћеш повратити изгубљену битност. Заиста, сва је битност у Богу, и ван Бога нема битности ни колико зрно горушично.

Гле, видим у теби један кутић, као једну свећом осветљену пећину у големој планини, притиснутој мраком. Што дуже гледам у ту скривену светлост у теби, све више ми она личи на девојачку красоту, на твоју првобитну красоту, душо моја. Од гледања мога расте малена светлост, и све се јасније распознаје у њој чудно девојачко лице. Као један сунчани зрак обучен у месечину.

Ту је спасење твоје, душо устрашена. Ту је живот твој, — све остало је гроб. Кад би само могла разбуктати ту малену светлост, и као буктињу велику унети је у ум мој и у срце моје.

Воспрени, душо моја, и прикуј поглед твој на малену пећину, где малена девојка обитава. Гле, из те

пећине доћиће ти избављење. У њој ти и сада лежи сва преостала моћ, и ненаружена красота, и непродата бесмртност.

Ван пећине, ван душе моје, где девојка рађа Бога, све је сен и пепео, заједно са тромим точковима тела.

LI

Душе Свети, гле, како је подла душа моја!

Како страшљиво крије плод Твој у себи, страха ради јудејскога, страха ради безбројне деце мрака, што их она намножи у себи из брака свога са светом.

Народила је безбројне вукове и лисице, и ставила их у царске одаје своје, док Син Твој нема где главу да приклони. И сви траже да убију оно што се од Духа роди. Ах, Иродови саучесници! Јер се боје моћи и праве светлости! И стрепе за круне своје највише они, који су их отели и сами себи кржаве на главу ставили.

Бежи, душо моја, са својим новим плодом, са својим јединородним плодом, бежи у Египат, у земљу још мрачнију од Израиља. Гле, безбројни робови, које си произвела у себи од семена светскога, дижу хајку на сина твог јединог, и траже да га убију.

Но очи зликоваца тамније су од круне њихове, те у слепилу своје не распознају младенца Божјега. За то ће поклати многе младенце, да би и твог младенца заклали.

Видех пастира озебла крај малене ватре. Очи своје не скидаше он са ватре, као да хсћаше помоћи јој огњем очију својих да гори. И заклањаше ватру рукама од студених ветрова, и дуваше је дахом својим, да се јаче разгори, да порасте и одоле ветровима, и њега да загреје.

Тако из срца мога бесне ветрови злих жеља претећи божанској свећи у теби, да је угасе. И тако из ума мога бесне зле помисли, да напљују на једину светлост у теби, што им припрема пропаст.

Све што си ти, душо, намножила у моме уму и у срцу моме, сматра тебе не за мајку но за маћеху, и никога нема у одвратном породу твоме, да ти стави прст на горећи језик и да те расхлади. Сад си први пут постала мајка, јер си родила сина, који расте у послушности према теби и Духу Светом, и у нежној родитељској љубави.

Не намећи му, робињо, ропске бриге овога света на главу. Он мора расти у сили духовној и бити у ономе што је Оца његовог. Гле, он долази као пламен, што ће сажећи непријатеље твоје, и осветити и загрејати тебе.

Као посланик он долази из једнога царства, где си ти царовала у девојачкој чистоти и красоти. Зар не познајеш сина свога, душо безумна?

Као весник он долази из царства светлости, где си се и ти блистала блистањем многих сунаца, да те позове поново у то царство. Зар не распознајеш гласа сина својега, оглувела душо?

Као витез слободе он долази из једног царства слободе, где си и ти негда живела, не познавајући страха ни глади робова, — долази, да те ослободи од дебелих верига, у које те је спутала дебелост светска. Зар још оклеваш, да поздравиш клицањем ослободиоца свога, онемела душо?

Душе Свемогући, ојачај спасоносног младенца у колевци душе моје. И сачувај га од од свих отровних стрела, које лете на њ одозго из Израилја и одоздо из Египта.

ЛII

Ликуј, душо моја, узрасте младенац твој, и опаса се снагом, јачом од земље. Рушилац свих твојих кула од дима узрасте у свету, и свет га не примети и не позна.

Пустиња му беше друштво, а мисао и молитва веза са небом, домовином његовом.

Ево га где слободно креће сада у посету мрачном породу твојем. У очима му сија вечност; и на лицу му се чита вечност; и у рукама му борави вечност. Јачи од света, ево, излази у борбу са светом, — са свима сеновитим световима твојим, душо заробљена. Ликуј, душо моја, гле младенца твога где узрасте, нечујно од света, и опаса се снагом, јачом од света.

Миран као сваки јунак, свесан своје непобедиве моћи и унапред побеђене немоћи противникâ, корача љубљени мој између зверова, и зверови му се склањају с пута, страхом испуњени.

Ваистину, природа га упозна пре људи, и предаде му се као прави слуга правом господару своме.

А од људи познаде га само један, и завика, и вик његов оста глас вапијући у пустињи, кога људи убрзо угушише насиљем и крвљу. Јер насиље је оруђе немоћнога, и крв је пут немоћи, од Каина до Ирода.

Отац свих насилника од почетка света сретете га и понуди му сва блага овога света, само да поштеди и не згази његов усев у свету.

Виде властодржац овога света мога миљеника, као што ноћна сенка изјутра гледа долазак сунца и гледајући умире.

Као посланик живе и вечите Троице стајаше мој миљеник пред властодршцем света обманâ. И цар таме покуша, да унесе дисхармонију и да помути олично тројство у јединству. Па по обичају своме, по опробаном на људскоме роду занату своме, он прво поласка стомаку витеза мога. Да би прво уловио стомак и дао му старешинство над срцем и умом, и ове учинио сенком и слугама стомака.

Но доњи човек оста у ненарушеној хармонији са средњим и горњим човеком. Стомак витеза мога оста веран јединичном тројству, у коме су троје једнаки и једно.

Тада властодржац таме и зла удари ласкама на срце миљеника мога. Но срце овога, светлије од светлости, не прими таму у себе, но, као и стомак, оста верно троичној хармонији.

Најзад властодржац таме са свима тамним силама, навали на ум спаситеља мога, да би га навео да куша Бога безумним и вратоломним чудима.

Но ум јединороднога мога бејаше као сунчана буктиња, што сваку нечистоћу сагори па одбаци из себе. Те тако ни ум не изиђе из слатке хармоније светог тројединства.

Тако мој победник однесе прву победу над царем дима и пепела, који изиђе да преговара с војводом мојим, нудећи му све — осим власти над светом.

ЛШ

Нека се спусти небо и придигне земља, кад отвара уста своја Ум превечни, рођен у пећини душе моје од Духа Светога и Пречисте Девојке.

Речи његове капљу на гробља, и пепео се почиње зеленити и цветати.

Одбачени од света, и који одбацише свет, трче му у сусрет, а миљеници света са ужасом беже од њега.

— Ја и Отац једно смо. Пре човека ја јесам.

Тако говори Мудрост, рођена у девојаштву твоме, душо моја. Слушај и разуми вечност своју, изгубљену у пепелу времена.

Свака душа, која твори вољу Оца небеснога, може се назвати мајком Мудрости Божје. —

Овако говори Мудрост Божја, рођена од Духа Светога у теби, душо моја:

Ја сам живот и васкрситељ мртвих. Ко прекине везу са мном, прекида везу са животом и постаје као облак дима, у коме нема ни светлости ни влаге.

Ви што мислите, да сте живи, а у ствари сте мртав облак дима, што се креће случајним ветром, приђите к мени, и ја ћу вас напунити светлошћу и водом, светлошћу истинитом и водом живом, и бићете живи у истини.

Ви што драговољно прилазите к мени и пуните се мојим животом, губите себе, какве вас свет сазда, и постајете једно са мношћом као што сам ја једно с Оцем небесним.

Заиста нећете се плашити времена, јер време је бич света, и припада свету а не мени.

Нити ће вас збунити колебања у времену и простору, јер сва колебања су уображено звиждање бича по игралишту, и припадају свету а не мени.

Дајем вам мој мир, кога време не може нагрести, ни простор стеснити, нити сва колебања света поколебати.

Испуњени светом, испражњени су од живота, и робови су света. Испуњени животом испражњени су од света, и синови су живота.

Ја сам пун живота, и смрт нема дела у мени ни колико врх од игле. Зато мене свет не познаје, јер света нема у мени. Свет познаје само своје, као што живот познаје своје.

Заиста, ја сам најнепознатији гост у свету. Дошао сам да понудим, а не да узмем. Од своје пуноће нудим; од ништа се нема шта узети. Моја пуноћа — пуноћа је Бога, који ме посла у свет, да дам себе свету, и оживим гробља, па да се опет вратим у царство живота. Ја и живот једно смо. И пре Адама ја јесам, и после Адама ја јесам. —

Душо моја, васкрсавај! Док је васкрситељ твој у теби, васкрсавај. Кад он оде из тебе, ти не ћеш моћи ништа чинити до рађати мртве и сахрањивати мртве.

Претвори се у слух и у послушност, неживотни породе душе моје, и васкрсавај из гроба.

LIV

Сине Живота, испуни земљу тела и душе моје животом својим, да се имам с чим појавити међу живим ангелима.

Без Твога живота ја нећу моћи дисати ваздух што ангели дишу, нити јести хлеб што ангели једу. И бићу опет изгнан за врата царства небесног, испред којих и сада као раслабљен лежим.

Намами ме свет на свој хлеб, и засу душу моју камењем. Намами ме на рибу, и засу срце моје камењем.

Намами ме на светлост, и обуче ум мој мраком.

Не мрзим сиромаха, али ми омрзе свет што се као сиромах прави богатим. Нити мрзим себичнога, али ми омрзе свет што се као себичан прави дарезљивим. Нити мрзим безумнога, али ми омрзе свет што се као безуман прави умником. Нити мрзим болеснога, али ми омрзе свет што као јехтичав намерно трује воду здравима. Варалицу и претварача мрзим, Господе, што живот мој затрпа земљом говорећи ми све време о небу.

Беше богат трговац, па умре, и дућан му би разграбљен од суседа и стајаше празан још увек са именом покојника над вратима и исписима драгоцене робе у дућану.

Такав сам и ја као овај дућан, рекох себи у стиду. Још носим име живота, а живот је мој сав разграбљен од суседа мојих.

Сине Божји, Сине Живота, испуни земљу моју животом.

Прво избаци камење из душе моје, и нахрани је правим хлебом. И очисти срце моје од змија и испуни га Собом. И разагнај таму из ума мога, и напуни га светлошћу неба.

Јер заиста нећу оживети, ако само душа моја оживи а срце моје остане испуњено смртним жељама. Нити ћу васкрснути, Господе, у царству твоме, ако се само срце моје очисти а ум мој остане и даље испуњен мраком.

Заиста, док се сва три извора у мени не избистре, не ће бити живота животу моме. Избистри ли се један, друга ће га два мутити.

Избистре ли се два, трећи ће бити довољан, да замути оба прва. Сваки је од та три извора у мени или тровач или спаситељ других.

Сине Живота, испуни земљу моју животом. Ти си мудрост моја, јер је у Теби не само ум божански, но и девичанство божанско, и светост божанска. Јер да ниси рођен из божанског девичанства и божанске светости, не би био мудрост но ограничено светско знање и вештина.

Сине Божји, Ти си једини хранљиви хлеб живота мога. Молим Ти се, не одврати лице Твоје од мене грешнога. Ти си једина жива вода, што може напојити жедну пустињу живота мога.

Молим Ти се, не одврати лице Твоје од мене грешнога. Ти си једини здрав ваздух, што може исцелити ослабљеност живота мога.

Молим Ти се, не одврати лице Твоје од мене грешнога. Но помилуј ме и спаси!

LV

Ко си ти? питају деца света Сина твог, девичанска душо моја.

Јер га виде где ходи међу њима као цар међу робовима. И слушају његове моћне речи, и не разумеју. И гледају Његова моћна дела, и пуне се страхом. И осећају силу где излази из Њега, и збуњују се.

А Син твој, најлепши међу синовима људским, са чистим очима вола, и мирноћом јагњета, и снагом лава, и замахом орла, и лицем ангела, одговара:

Ја сам Истина. Дошао сам од истине, доносим вам дар од Истине, и враћам се Истини.

Кад би у вама било истине, ви би ме познали, и не би питали: ко си ти?

Заиста, ви не умете рећи ни ко сте ви; како ћете онда разумети, кад вам кажем — ко сам ја?

Гле, ви сте сами по себи ништа, као сан одвојен од сањача. И нисте исти ни у два секунда у времену нити на два корака у пространству. Као кад се дим

носи над језером, па му сенка игра по води, тако је и живот ваш празно и небитно играње сенки.

Још само нисте заборавили да изговорите реч „истина“, и то је све што вам преоста од Истине. Светлуцање ствари називате истином. Као кад би вечити тамничар, који је само чуо за сунце, назвао бубу — светлића — сунцем.

Ко познаје истину, истина се усељава у њега, и он постаје једно са истином, и није полован но цео човек. Истина уцељује, и чини целим, док обмана ситни у комаде и меље човека у пепео.

Као што је развејаном пепелу од дрвета немогуће више познати зелено дрво, тако је вама немогуће познати мене.

Заиста ја сам Истина, иста јуче, данас и сутра. Дух Истине, који је са мном, Он говори кроза ме, Он живи у мени. Без њега ја бих био ништа као и ви. Но због њега у мени ја сам Онај који јесте.

Са висине сам сишао, као плаха киша, да напуним исушено речно корито, које ви увек још називате реком.

Други су доносили законе, а ја доносим Истину. Други су чистили корито од осушеног блата и спремали га за воду, но нису могли дати воду. Ја дајем воду, и пуним корито, и оправдавам име реке.

Нисам дошао у вашу сухоту, да вас учим како се ископава вода из земље, него сам дошао — вода жива — да ме пију жедни.

Нити сам дошао, да вас учим како се прави хлеб, него да будем хлеб свима гладним.

Нити сам сишао у ваш мрак, да вас учим како се ствара светлост, него да вам светлим. Гле, ни сунце — мања светлост од мене — не учи како се светли, но светли.

Нити сам се спустио у безумно треперење сенки, да вас учим шта је стварност, но да будем стварност, у пределима празнине и ничега.

Заиста, нисам дошао, да вам будем учитељ мудрости но сама мудрост.

Ко мене не прима, не једе, не пије, не дише, и тиме не постаје једно са мнош, тај остаје ван мене, што значи, да остаје ван живота и истине.

LVI

За истином трчи душа моја, Сине Истине, и трчању њеном нема краја, нити имена њеном умору.

Боље, умири се, душо моја, и миром својим привуци истину. Како би ти назвала онога, ко би у поноћи рекао: не могу без светлости, морам трчати на сунце, да донесем неколико зракова?

На што почињати трк од хиљаде година, кад је светлост бржа од тебе и може ти пасти у крило за неколико тренутака.

Отвори се, душо светлости, и светлост ће доћи у тебе.

Зидови, што стоје између тебе и истине, и изгледају ти као чудовишне планине, које покушаваш заморним трчањем да пређеш, јесу твоја творевина, и слабији су од беле пене на језеру. Само кад би ти могла отворити очи довољно да их не видиш. Заиста, биће тих зидова зависи од твога виђења. Ако их ти не би хтела видети, они не би постојали.

Гледах пиле на црној табли где трчи у кругу, обележеном белом кредом. Гледах га дуго како трчи и не усуђује се прескочити белу линију, која му ваљда изгледаше или као жива ствар или као висок зид.

Таква је, рекох у жалости, и душа моја, кад мисли, да је од њене слободе дели или неки моћни дивови или страшно високи зидови. У ствари између њене тамнице и слободе постоји само једна уображена линија, тања од длаке.

Сви зидови твоје тамнице, душо моја, састоје се из твога страха од света, из твоје жеље за светом и из твојих мисли о свету. Све ове зидове ти си сама сазидала по упутству твојих чула од материјала, што су ти она дала, ваистину слабијег од пене.

У почетку ти ниси имала чула, и истина се није делила од тебе. Кад си ти ослепила, послала си чула, да трче за истином. И хртови трче и хватају најближи и најлакши лов, и доносе вукове слепом господару, и овај их једе као јелене.

Не трчи, душо моја, јер својство је чула, да трче. Слуге трче и робови, а господар мирује.

Гле, у једном углу дубоког мира и девичанске чистоте у теби отворило се предвечно око твоје. То око не види зидове твоје тамнице, зато и не трчи уз планине, које не постоје. То је Син Истине, један од Тројице што држе све небесно царство, од кога си се ти оградила, пожелевши да будеш Четврти. Заиста ти кажем, четврти не постоји нигде унакрст постојећег. Његово је име — Непостојећи.

Твојим играњем и заигравањем по тами ти си ме, душо, учинила четвртим. Сав твој народ из света четвртих бациће се каменом на Сина Истине. Бежи, душо бедна, од света четвртих. Одреси се од свега, баци све, омрзни све, и — поклони се Истини Тројичној, која ти се кроз Сина Истине даје.

Господе Истине и Живота, помози души мојој, да се баци преда Те и зајеца: Ти си моје биће, мој живот и моја истина, премили Сине Свете Тројице. Ти си моје све, и ја ти се предајем нага и сиромашна. Немам шта да одбацам нити да презрем, нити да омрзнем, јер сем Тебе ништа и не постоји. Смилуј се, и прими ме у своје наручје.

LVIII

Ниси ли ти онај што ће доћи? питају синови земље Рођенога од Девојке твоје, душо моја.

А Рођени од Девојке блиста јутарњом светлошћу међу синовима земље, који су мрачни као угашени дани.

Пламени серафими сијају у Његовим очима; премудри херувими седе на његовим уснама; господствени престоли држе слав Његов. Видећи Га сама, вођа без

земаљске војске сваки умни човек поверује, да то може бити вођа страшне и безбројне војске невидљивих сила.

И ево, окружен ангелским војскама твој вођ, душо, отвара уста и одговара:

— Заиста, ја сам онај, кога очекујете, и друго ме се не надајте. Ако тражите пут, ја сам Пут.

Ја сам ваше Сутра од данас до краја времена. Свако добро, што ви очекујете од свих сутрашњих дана, у мени је. Данас је ваше сутра у мени испуњено. И ниједан дан, до последњег дана, неће вам додати оно што вам ја доносим. Гле, ја сам дан без почетка и без краја.

Ја сам ризница свуколике будућности и пут ка тој ризници. Сва будућност не може вам дати ниједно зрно добра, док од мене не позајми.

Сви пророци показивали су пут к мени. У мени се завршују и губе сви пророчки путови. Од сада сам само ја пут, и ван мене су беспутице. Као многи потоци, што се улевају у једну реку, и при том губе свој пут. Тако су се сви пророци улили у мене, и од сад ја одређујем ток живота. Ко и надаље продужује да иде путовима пророка, тај ће ићи путовима непостојећим, и угруваће се.

Пророци су долазили, да покажу пут; ја сам дошао, да будем пут.

Ко хоће за мном да иде, тај не може ићи за мном само ногама, но и свом душом, и свим срцем, и свим умом својим.

Дуг је мој пут, и пашће од умора ко се само у своје ноге узда.

Када деца желе да иду упоредо с дивовима, морају се отказати хода својим ногама, и сести на леђа дивовима.

Ко хоће да иде упоредо са мном, мора се отказати својих ногу, и своје душе, и свога срца, и свога ума. Онога, ко се откаже свега тога, ја ћу узети на своје ноге, у своју душу, у своје срце, у свој ум. И

не ће ми он бити тежак, нити ја њему заморан. Онај пак, ко се не откаже свега, нити може мене на путу стизати нити задржавати.

Ја сам пут, и онај ко иде мојим путем, не иде сам но са мном. Пророци су показивали пут овуда или туда или онуда, јер сами нису били пут. Ја не могу показивати пут: овуда, туда, или онуда, нити пустити икога од мојих, да иде без мене. Ко хоће да иде мојим путем, тога ћу ја носити на себи.

Још вам једном кажем: ја сам жељено сутра и пут ка сутра. Без мене нити можете наћи пут ка своме жељеном сутра, нити га дочекати.

Богоносни Сине, помилуј нас и поведи нас собом.

LIX

Питате ме за пут, заморени тркачи?

К чему јурите, синови човечји? Кад би знали, к чему ходите, знали би и пут.

Безбројне су мете ваше, за то су вам и путови безбројни.

Сударате се и проклињете један другог, за то што вам се путови сударају.

Нека вас је колико траве на земљи, нећете се сударити, ако имате једну мету и један пут. И уста ваша осушиће се од проклињања.

Они што траже живот и истину, имају једну мету и један пут. Мета им показује пут, као што се сунце показује светлошћу. Заиста, ко се скрије од сунца, изгубиће и мету и пут, и узалуд ће се бацати по мраку тамо и овамо.

Не пуштајте се на пугове својих мисли, јер оне вас воде једна другој, и изван себе не знају ни мете ни пута.

Не пуштајте се на пугове својих уображења, јер они вас замамљују уравнаним коритима, док изненадно не поноре под земљу.

Не верујте својој души док год вам она указује

на месо, у које се обукла, као на мету и пут. Да ли је икога до сад одећа водила путем?

Пут царству блаженства не налази се, и не показује се, и не просеца се. Он се рађа у души онда, када се у њој рађају живот и истина. Роде ли се живот и истина у души вашој, радујте се и веселите се, јер је и пут рођен.

Као што се живог не може одвојити од истине, тако се ни пут не може одвојити од живота и истине.

Док се све троје не објави, ниједно није објављено.

Не полажите наду своју на сутрашњи дан, да вам јачу светлост баци на ваш криви пут. Јер сутрашњи дан је само једна нова кривина вашег пута, и нова загонетка.

Не полажите наду у дане, јер дани су рукосад маште ваше. Него положите сву своју наду у Дан, који кад осване не смркава.

Господе, Господе мој; тросунчано Божанство моје, ко ће dospети до Тебе?

Путови су људски као мрежа, по којој тркачи цео дан трче, и увече се нађу на истом месту. Збуњују ме измрежани путови људски, и питам се, ко ће dospети до одморишта Господа мојега?

Ко позна мене као мету свога идења, томе ћу ја бити пут ка дворовима мојим.

Господе, Господе мој, тросунчано Божанство моје, ко ће смети ући у светлост Твоју?

Ко је привикао гледати светлост моју у себи, тај ће смети ући у светлост моју. И не ће бити спржен.

Душо, душо моја, треноћна тамо моја, кад ћеш скинути образину своју и обратити се у тросунчани дан?

Спасавај се дск божанска луча гори над тобом. Јер кад оде од тебе, нестаће те као што неста, гле, и играјућег месеца на дну језера.

Што слабија исповест имена Господњег у једном царству, то јача у другом. Нити се може смањити брујање имена Божјега, нити се може повећати. Ако један поток пресуши, други ће надоћи, и тако — море се држи на истој висини.

LXXXI

Зелени се кипарис и лети и зими. Мирише босиљак и лети и зими. Кољу се јагањци и лети и зими. То сте ви, праведници.

Чувајте се од два вука, кад вас нападају, један с лица други с леђа. Но више се чувајте од два греха, од страха од грешника и презрења грешника. Јер ће зеленило ваше ишчезнути као зеленило врбе. И мирис ваш претвориће се у немирис. И смиреност ваша постаће гордост. И грешници ће вас назвати имењацима.

Праведници, грех је немоћ, и страх од грешника страх је од немоћних. Грешник се страши од мртвог праведника у себи, а два пут више од живог праведника уза себе.

Не страшите се онога, ко се вас двогубо страши.

Није ли Господ храброст праведника? Није ли Свемоћни Господ генерал војске праведничке? Заиста је мала правда оних, који стоје уз Свемоћнога и страше се свенемоћних.

Ако је правда ваша правда Божја, моћ ваша је моћ божанска. У почетку моћ божанска грешницима се чини слабост, јер је сувише блага, и милокрвна, и многотрпљива. Но на крају, када дође победа божанска, грешници виде с ужасом, да је кућа њихова пролокана од подземне воде, и да се сурвава бесповратно.

Као трава споро и нечујно расте Божја победа. Но кад узрасте, не може се више ни погазити ни покосити.

Грешници су стадо без пастира; ви нисте. И кад вас пастир остави, не оставља вас да вас остави но да вас просеје на често сито. Вратиће се ваш пастир ускоро, и ви ћете умирати од стида због издајства.

Праведници, грех је болест, и презирање грешника презирање је болесних. Ко од свога здравља даје болеснима, тај умножава своје здравље. Презрење болесних поткопава здравље здравога.

Грех седи за трпезом оних, који се боје сести за трпезу грешничку. Грех улази у дом оних, који се боје ући у дом грешнички. Ко се с пута враћа натраг, да не сретне грешника, враћа се дому натоварен грехом.

На сваку капију ваше душе поставите по једног стражара, да гордост не уђе у ваш храм. Јер ако уђе, погасиће одједном свеће свих ваших врлина. И бићете као мех напуњен вином, кад се иглом пробуши.

Кратак је овај дан живота, но прави живот не зна за ноћ.

Ко умре од греха на овоме дану, умреће смрћу што не зна за дан.

Праведници, учите једну по једну школу без умора. Ко сврши једну школу правде, Господ га шаље у вишу и тежу. Грешник се мучи од неукости, праведник се мучи од учења. Но заиста слађа је мука праведника него мука грешника, као што је слађе враћање у домовину од седења у туђој земљи.

Милосрдна Богородице Небесна, сачувај све оне, који су се упутили путем правде, да се не устраше од грешника, и да не презру грешнике.

Да их страх не би учинио богоиздајницима, и да их презрење грешника не би учинило човекоубицама.

Да полуправда њихова не би била само једна узвишица, одакле ће дубље пасти у пропаст.

LXXXII

Бејах пастир овцама, и Ти ме уздиже за пастира људима.

Налазих овцама зелену пашу, и беху задовољне. Нудим Тебе за храну људима, и многи Те не окушају.

Згрчило се срце у мени од туге, Господе мој, и очи моје не престају влажити се сузама, јер Те многи не окушају, него траже себи храну на њивама глади.

Не туда, браћо моја, не туда. То су њиве глади, куда ви гредете; повећаћете глад вашу. И у бесомучној глади јурнућете један на другог, и јешћете се узајамно, и глад не ћете утолити.

Овце се хране оним што је од Бога, а ви сте за то људи, да се храните Богом. Ако ће се и људи хранити храном овчијом, што би онда Бог стварао и људе и овце?

Шта је овца друго него трава, — храна којом се храни. А ви сте позвати, да будете богови, за то вам се Бог нуди за храну.

Господару мој, клечим пред Тобом и просим милост. Охладила се вера у свештеника Твојих, за то те многи људи не окушају. И богата паша Твоја стоји једва начета. Дobar пастир овцама није добар пастир људима. За што ме не остави, да будем добар у малом, него ме постави да будем лош у великом?

И када бејох пастир оваца, бејох Ти свештеник. Чобанским штапом превртах сваки камен и сваку травку, и лежах на земљи потрбушке и ослушивах дисање земље, и лежах на леђима и посматрах страховите ватре небесне. И додиривах челом росно лишће у гори, и грлих високе јеле, запаране громом, са сажалењем. И читах име Твоје, исписано огњем по целој земљи, и осетих, да свака стопа подамном гори и говори: ја сам олтар Вишњега. И испуних све ливаде, и све дубраве, и све путове своје дивљењем величанству Твоме. А кад порастох познадох, са језом неисказивом, да си ми Ти још ближи него што и слутих у пољима детињства мога. Познадох, Господе, да сам и ја земља, у којој ти гориш и говориш. Познадох, Владико мој, да сам ја странац у себи самом, а Ти домаћин и господар.

И то познање доведе ме до ужаса, који ми проледи срж у костима. Рекох себи: па ти ниси прљао своју кућу него туђу? И ниси навлачио срам на себе него на другога? И ниси вређао себе него домаћина,

у чијем си дому гост? И ниси се бацао блатом на своју свећу него на неко сунце у теби?

Какво крштење може опрати мој стид од Тебе? Какво покајање мој грех према Теби изгладити? Помози ми, да се уништим, да ме нема, и да се поново родим, као младенац без прошлости. Помози ми, Родитељу мој.

Незнабожачки идоли траже од својих свештеника извесну меру мудрости. Колико ли је тек мудрости потребно свештенику Бога Живога!

Идоли траже извесну меру чистоте. Колико ли је тек сунчане чистоте потребно ономе, ко служи Богу над боговима?

Идоли траже извесну меру снаге од својих служилаца. Коликом ли тек снагом мора бити опасан служилац Свемоћнога Сведржитеља?

Свевишњи Родитељу мој, очисти живот мој и учини га жртвом на жртвенику Твоме. Кад бејаш чобан јагањцима, плаках, кад хођаху заклати једно јагње. Учини ме невиним као јагње и сагори ме на олтару Твоме. Кунем Ти се, не ћу заплакати, Господе мој и Боже мој.

LXXXIII

Подигоше неверници рат против Господа неба и земље, — сухо лишће против ветра планинског! Докле ветар шути, чује се шуштање лишћа. Но кад се ветар захукти, развејаће се лишће по ритовима и друмовима, и осамљени лист по лист изгубиће аваз и слепиће се с блатом.

Јер неверник се у гомили осећа јак и одаје глас. У самоћи га једе страх и немоћ. А верник кад је у гомили дели немоћ гомиле, а у самоћи дели моћ с Тобом; за то је самоћа његова снага и његова песма.

Против кога дижете рат, безумници? Против Онога ли, који помишљу својом пали сунца, и стада сунаца и звезда гони својим штапом? Заиста, мање је смешан рат, што га врбе огласе громовима, и чикови водени страшним кондорима.

Сковалисте оружје, којим сатирете један другог, па сте устали, да истим оружјем војујете против Њега. Но гле, он може ходити по мачевима вашим као по мекој маховини. Нити се он плаши ваших тврђава више него ваших гробова.

Изумелисте ситне речи, којима ружите и понижавате један другог, па мислите, да ћете вашим ситним речима понизити Онога, који једини зна шта је реч и одкуда је? Гле, Он вам је створио гласнице у грлу, и раширио плућа испод гласница, и просекао уста, и везао језик у устима. Заиста, мање је смешан устанак свирала у дућану против мајстора свога, и жица на харфи против руке, што удара у њих.

Објавилисте рат не Богу но себи, и Бог са сажаљењем гледа на ваше самоубиство. Сухо лишће оглашује рат гвозденим точковима!

У колико ви дуже ратујете против Њега, у толико се Он све незадржаније извлачи из вас. Извлачи Господ своју снагу из вас, своју красоту, своје здравље, своју мудрост и своје блаженство. То је начин ратовања Господа Вишњег са својим противницима.

Шта остаје од вас, убојити борци, кад Господ извуче из вас оно што је Његово? Не остаје ли немоћ, и ругоба, и болест, и безумље, и несрећа? Ништа вам Господ неће одузети од онога, што је ваше. А ваша је немоћ. И кад Он узме своју моћ, коју ви злоупотребљавате, остаће вам ваша гробна немоћ, која није ни за употребу нити за злоупотребу.

Тргуће Господ своју красоту из вас, и жабе ће бегати стрмоглав од ваше ругобе.

Тргуће Господ своје здравље из вас и крв ће се ваша у гној претворити, и бићете мирис угодан за црве, мирис, од кога ће градови затварати своје капије.

Вратиће Господ своју мудрост к себи, и ви ћете у безумљу своме јурити по дубравама, и свађати се са пештерама.

Блаженство своје и мир свој опозваће Господ к себи, и од вашег немира уплашиће се извори и по-

бећиће; и од несреће ваше усахнуће лоза у брду, и земља у пољу вратиће свој плод натраг земљи.

Такав је начин ратовања Господа Свевишњега са својим противницима.

Као дете Он је немоћан да учини зло. И не враћа зло злом, јер је пресиромашан у злу. Но само сабира своје добре дарове и одходи с њима од онога, ко шкргуће зубима на њ. И оставља Господ невернике самима себи. И они се распадају као дрво црвоточно, из кога је изишла сировина, и по чијој гњилости црви тумарају за храном, као по напуштеном дому.

Тако бива и с народом, који објави рат Животодавцу.

Рекох своме народу — запамти: таква је победа Животодавца, и такав је пораз безбожника.

LXXXIV

Луде разговоре воде људи чим се удаље од Твога присуства, Мудрости моја. Безверници говоре о делима, а безделници говоре о вери.

И свако подништава оно што нема, а оно што има телали по пазару.

Докле Ти, Господе, пуниш дом мој својим дахом животворним, ја увек заборавам да питам: шта је претежније — вера или дела? Чим Те увредим, и осетим се остављен од Тебе, ја са гневом улазим у разговоре људи, и подржавам ову страну или ону.

Јер без Тебе сам као ветроказ на димњаку, што чегрта према ветру. Кад се дигне ветар вере у души мојој, ја стојим с онима, који оставише дела и сташе за веру; кад се дигне ветар делатности у души мојој, ја држим страну с онима, што оставише веру и сташе за дела.

Но у твоме свеумирујућем присуству нема ветра, нема колебања, и нема делења ствари. Не осећам ни веру нити видим дела, но само Тебе Живога осећам и видим. Заиста Ти ниси моја вера но моје виђење. И ти ниси моје делање, но ја сам твоје делање. И

опет говорим: Ти ниси моја вера но ја сам Твоја вера, и Твоје поверење.

Па учим разговорције око себе: ко има праву веру у Живог Бога, тај радије ћути. И ко дела право дело Божје, тај радије ћути. А ко својим умом склапа своју веру, тај се радо препире о вери. И ко ради своје дело а не Божје, тај се радо хвали делима.

У човека од вере дубока је тишина у души, дубља од тишине на дну морскоме. Јер Мудрост Божја рађа се и обитава у дубокој тишини.

У делатеља дела Божјег дубока је тишина на језику, дубља од тишине гвожђа у срцу планине. Јер ко дела туђе дело, тај ослушкује наредбе и извршује их, и опет ослушкује, и нема кад да говори.

Говорим верујућим у дела: није ли молитва моја делање и пределавање мене самога? Није ли у мени сав свет од постанка до краја, и сва сиромаштина и нечистота света? Заиста нисам без дела, кад се знојим и плачем у молитви, но сам на тешком послу помагања сиромаша у души мојој, — лечењу болесних и изгоњењу нечистих из душе своје.

Говорим верујућим у веру: не будим ли веру у суседа својих делима добрим, која делама?

Није ли моје дело у свету песма моје вере, послам спасенога међу неспасеним? Ко ће зауставити песму у грлу препуне душе? Ко ће загушити препун извор да не отиче? Препиру ли се виле, што чувају извор, са вилама у потоку изворском око тога, која је вода кориснија? Заиста, да није извора, не би било ни потока.

Господе мој, не удаљуј се од мене, да не свисне душа моја од празних препирања. Ћутање у Твом присуству гоји душу моју; разговори у Твојем одсуству мршаве је и троше је у поздер.

Ослушних и последњи пут препирања људи, и махну рукама, и удаљих се. Гле, то се не препиру истински верујући са истинским делатељима Твога дела. Но то је завада слугу, с мало вере и с много зле воље. То се малOVERНИ свађају са потркушама

светским. То се усахли извор свађа са пресушеним потоком.

Док су били пуни, обадва су певали једну исту песму радости, и у радости довикивали се.

То се зловерник свађа се злоделаоцем. Каква је моја заједница с њима? Шта ме веже за њих осим сажаљења, што утекоше од Твога сијања?

Испуни дом душе моје, Животворни Душе, да бих ослепио и не видео гневна лица препирача, и да бих оглувио за њихове луде разговоре.

Утекли су од Тебе, Радости моја, за то воде луде разговоре.

Молим Ти се и поклоним, вежи душу моју кроз хиљаде сунчаних зракова уз Тебе, да не утекне од Тебе, и не сурва се у хладну пропаст.

LXXXV

Они што просвећују, не просвећују него заслепљују, — шта ћеш чинити с њима, Господе?

Они одвраћају децу Твоју од Тебе, и бране јој, да приђу к Твојој Мудрости, јер говоре: Господ је једна стара реч ваших мртвих ђедова. То је стара амајлија, коју ђедови ваши носише собом и помреше. Ми ћемо вас научити, како се рије земља, и гоји тело, и кује злато, што јаче сија од мртвог Господа. Шта ћеш чинити са саблазнитељима деце Твоје, Господе?

Ништа им ја нећу учинити, јер они су учинили све за проклетство свога семена и племена. Заиста, гору су судбу спремили себи и своме народу него књижевници и садукеји из Јудеје. Јер имадоше пример ових, и не научише се.

У старости својој слушаће клевет мачева на прагу своме, и умираће од глади, ћелави и дрљави, а неће смети извирити се кроз врата, да опомену ученике своје. Чиме ће их опоменути, кад је име моје избачено из хајдучког срца њиховог? Што ће их и

опомињати, кад су их они на то спремали, по безданој глупости својој, која прати свакога, кога ја не пратим. Шта ће им бити, Господе?

Биће им горе него Вавилоњанима, кад се у сили својој клањаху крви и злату, и децу своју учише, да се томе клањају.

Прво ће доћи глад, какву ни Вавилон није запамтио. Па рат, ради пљачке хлеба, из кога ће се вратити побеђени. Па међусобно клање и паљење градова и села. Па болести, до којих се рука лекара не ће смети дохватити. И учитељи ће бити шибани бичевима и гоњени да буду гробари својих ученика, од којих ће сви друмови смрдети.

Они, који воде народ, не воде него га заводе, — шта ћеш чинити с њима, Господе мој? Завађају народ ради своје користи, и кад се народ збуни и узбуни, они се измичу са власти и у миру једу излагану добит. Криве своје противнике, а иду стазама њиховим. Од њихове галаме мудрац не долази до речи.

Ласкају глупаку и насилнику само да дођу до првих места. Посведневно пишу књиге и објављују зло својих сродника, да би скрили своје зло.

Не уче народ истини, него га хране лажју округлу годину.

Немоћни су, да учине правду народу, него га застрашавају плашећи га гором неправдом прошлих времена.

Харају за себе и за пријатеље своје, јер знају, да не ће дуго.

Шта ћеш чинити с њима, праведни Господе?

Учинили су они све, и ја немам шта да чиним, него да их оставим себи. Заиста, не ће јести своју добит у миру, него ће је потрошити на даће својих рођака.

Осиромашиле, и мишеви ће им пролетати кроз продрту кошуљу. Сневаће буне преварених и похараних, и дизаће се у поноћи, престрашени и ознојени. Биће им дуг живот, да би им казна била дужа.

Доживеће да виде свој дом у згаришту, и бегаће из своје земље, гладни и болесни, и не ће смети изговорити своје име ни пред ким.

Гледаће туђинце у својој земљи, и просиће комад хлеба од њих.

Горе ће бити држави њиховој него римској. Јер имадоше Рим за пример, и не поучише се.

Горе ће бити народу њиховом, који их је родио, него народу јеврејском. Јер имадоше пример народа јеврејског, и не поучише се.

Слушаће клетве свога имена, и неће смети провирити на прозор.

Гледаће свој народ где га везане у поворкама воде, и бојаће се за себе.

И слушаће, и у сну и на јави, проклињања свога имена, и дрхтаће, — дрхтаће а неће моћи умрети.

Господе Велики и Страшни, сви су Твоји путеви милост и истина. Шта ћеш чинити са заслепљеним, заведеним, слаганим и похараним?

Ако се ко сети имена Мога, сетићу се и Ја њега, и спашћу га.

Чекам, да Ме ко викне, — и одазваћу се.

Докле има викања на земљи, имаће и еха на небу.

Ја сам онај, који је најближи свима и свему. Дajem се ономе, ко Ме жели; повлачим се од онога, ко Ме не познаје. Без Мене свет је пухор пепела. И без Мене људи су немоћнији од пухора.

LXXXVI

Где је цар, тамо је и царство. Цар без царства није цар, нити је удово царство царство.

Унутра у вама је царство небесно, рече Царски Син, и радост обасја све оне путнике по гробљима, који разумеше ову небесну поруку.

Муслиман не верује, да се Ти дотичеш прљаве земље. Незнабожац Те види свега у земљи. Царски Син зна за царски пут, и указује Те у земљи пречистој. У пречисту земљу и Он се обукао и сишао, да диму земаљском донесе светлости и битности.

Царе мој, ближи си ми од дихања мога, и дубље станујеш у мени од мисли мојих.

Шта је дихање моје но нешто што споља улази у мене и излази? И пре дихања плућа мојих Ти си био у мени. Знао си за мене још у бедрима оца мојега. И пре створења света мислио си о мени.

Шта су мисли моје до печати спољашњих ствари, што улазе у мој ум као конци у разбој, и ткају се, и слажу се, и разлажу се, и губе се? Све су ствари ван ума мога, и у мој ум не улазе ствари но печати њихови.

Но Ти си једина стварност ума мога, с којом се ум мој и роди. И пре свакога печата Ти беше у мени; у додиру си са мношвом пре додира мога ма с којом ствари.

Од кад чух царску благовест, разастирем душу моју као покривач најдрагоценијих блага, и тражим Тебе и Твоје царство у њој. Разастирем је и не видим јој краја ни дна. Нити могу да досегнем све висове њене, нити да се спустим у све мајдане њене.

Откривам светле зраке, што наговештавају далеко сунце неко. Откривам златне стубове храма, но нигде не видим краја храму.

Осећам благовони мирис кадила, но не могу да видим царски престо.

Што се више трудим и откривам, све више видим закривенога.

Неслућене тајне сместио си у мене, Господе над безбројним војскама. На сваком војнику блиста се царски сјај Твој.

Као што сунце не бива без светлих зрака, тако ни Цар није без ангела својих, светлих зрака својих.

Безграничност носиш собом, Царе мој, и безграничност уносиш у душу моју.

Вечношћу си се огрнуо као плаштом, Царе мој, и тим плаштом огрћеш душу моју.

Дух ствара себи Где и Када, и не зависи од својих творевина.

Господе Пребогати, изумљавам се од чуда гледајући у душу своју. Какво си све богаство нагомилао у оскудни суд земаљски!

Заиста, моја је кривица, ако се осетим сиромашан. Моја је кривица, ако се осетим смртан.

Моје је самоубиство, ако се осетим роб земље и земљине самообмане.

Где си Ти, ту је и царство небесно; и где је небесно царство, ту си Ти.

Ако царство Твоје није ушло у мене, ваистину ни ја нећу ући у царство Твоје.

Бесмртни Царе, чуј тепање језика мога; чуј песму моју, једину жртву језика мога:

Благословено царство Оца и Сина и Светога Духа, Тросунчаног Живота и Блаженства! Амин.

LXXXVII

Добро ће бити с праведником.

Ко икад тражи гроб неправедника? На што ће му? А гроб праведников сви траже, и ограђују га, и подижу споменик.

На што ће им? То је исповест света, да праведник живи и после смрти, а неправедник да се губи као бразда на морској води!

Ти си правда праведника, Живи Боже. Његова правда није у законима људским, које људи хитро пишу и лено испуњавају. Твоје присуство његова је правда, и сваки Твој дах — његов нов закон.

Велики праведник нема старих закона, нити мари за законе писане на папиру. Јутрос од зоре он осећа да Ти пишеш по његовом срцу и уму, и чита.

Стотине насилника и трчилажа дижу се против праведника и радују се, кад му стегну грло, да не говори. Али насилници и трчилаже признају у себи, да би се по њима сви точкови света поломили од јутра до мрака. У самоћи, која је тешка кривоумним и кривопутним као страшни суд, насилници и трчи-

лаже признају, да у колико још свет постоји, постоји једино због праведника — због правоумних и правопутних.

Ко је праведник изван богоносаца? Нико, Господе.

Онај ко Тебе доноси у свет, доноси живот у љуштуру живота, доноси воду у празне бунаре, и песму у занемела грла.

Као облак од суха дима, без грома и дажда, кога висински ветрови свемоћно расипају у ништа, заиста, такав је и сав овај свет без богоносаца. Сав свет је сухи дим, коме само богоносац може дати гром и дажд, и учинити га истинским облаком.

Облак личи на облак, и човек личи на човека, и свет личи на свет.

Но један облак је варљиви сухи дим, други је пун грома и дажда.

Један је човек постојећи, други непостојећи, премда личе један на другог. Један свет јесте, а други није, ма да изгледа, да оба јесу.

Пре него се Ти родиш на земљи, Господе, земља је непостојећа сен; и сва бића на земљи непостојеће су сени.

Твоје рођење је улазак електрине у сух облак.

Твоје речи су дажд, што облак чини облаком.

Твоја чуда створила су од вампира људе.

Твоја крв, и сузе, и зној испуниле су празну сен света стварношћу.

Добро ће увек бити с праведником. Гроб његов увек ће се тражити. Гле, гроб праведников више садржи снаге него живи неправедници. Јер су неправедници сени сухога дима.

Благо народу с праведницима!

LXXXVIII

Богоносци, ви сте со земљи и светлост свету. Ако и ви обљутавите и потамните, свет ће бити љуштура живота, свлак што змија остави у трњу.

Ви држите небесни огањ у пепелу. Ако се и ви угасите, свет ће бити гомила пепела за вратима живота.

Смртоносци причају о вашем животу, јер свога немају.

Кривоклетници се куну у вашег Бога, јер свога немају.

Лажов се правда вашом истином, јер своје нема.

Неправедник се заклања под вашу правду, јер своје нема.

Очајник се теши вашом надом, јер своје нема.

Мудрице земаљске обилазним путем траже мудрост и враћају се вашој мудрости, јер другу не налазе.

Слабићи вас гоне, јер се боје ваше снаге, а сами је не могу да понесу.

Страшљивци вам завиде на храбрости, јер њих нема шта да охрабри.

Богаташи, гле, сви од вас просе, а нико вам ништа не може дати. Богаташи сте, јер Бога имате. Багати сте, јер сте Богоносци.

Душа ваша је колевка Бога Живога. Срце ваше престо је Његов. Ум ваш гора Синајска, где Он једини скрижали и говори.

Путујте слободно с Богом у себи; не ћете изгубити пут, и не ћете остати без конака. Уђите с Њим слободно на капију дана, и дан ће бити ваш. Уђите с Њим слободно на капију ноћи, и ноћ ће стукнути са својим страшилима, и показаће вам своја чуда.

Не продајите своје благо, јер га свет не може платити.

Не трампљавајте се са васионом, јер васиона вам не може дати ништа осим себе. А она је сва као папир према злату. Изгореће и она једнога дана, и биће шака пепела. Умреће? Она је већ мртва, и нема је, без вашег блага духовнога.

Пространство с краја у крај не може сместити ваше благо.

Време с краја у крај не може избројати ваше благо.
Свет вас гони, јер ви имате мир, а он нема.

Свет вам завиди, јер ви имате богаство, а он је сиромашан.

Свет вас се боји, јер ви имате моћ, а он је немоћан.

Свет вас мрзи, јер ви имате блаженство, а он је несрећан.

Не злобите свету, и не додајите уља у огањ. Јер свет сав гори огњем злобе.

Осамљенисте, велите? Зар су гробови неко друштво? Један жив на гробљу мање је осамљен него цело гробље мртвих.

Мало вас је, велите? Али сте наоружани. Ваши противници су везано робље.

Свет је безживотан без вас. Ви сте канали, кроз које се долива живот свету.

Свет је безрадостан без вас. Кроз вас улази осмејак у робијашницу.

Не гојте ваше тело, јер гојење је гнојење. Не трпајте блата на своје кости, јер ће вам кости отромити, и душа се ваша стеснити.

Држите ревносно божанског младенца у себи, и чувајте се, да га не поплашите. Заиста плашљив је као тица, и не намеће се. Од једне ружне помисли бежи из ума. Од једне прљаве жеље бежи из срца.

Запамтите: ако Он напусти вас, своју последњу земуницу, свет ће бити љуштура живота, свлак што змија остави у трњу.

LXXXIX

Дижем руке к Теби, Пастиру мој, но руке моје не досежу далеко.

Залуд се овца у рупи пропиње к врху; ако се пастир не сагне к њој, не ће се спасти.

Благодат Твоја досеже даље од сунчаних зрака. Дохвати се руке моје, и изведи ме из тамнице. Само

један зрак Твоје благодати — и дићу се на крила орловска.

Под каменом мучи се травка да узрасте, погрбљена од тражења светлости, бледолика без светлости. Велика је радост мени смртном, када дигнем камен и гледам травку, како се усправља и зазелени.

Није ли Твоја радост још већа, Бесмртни, када дигнеш камен, наваљен од света на душу моју, погрбљену и бледолику?

Залуду ја сабирам дрва на гомилу, да огрејем душу моју, ако Ти не пустиш небесни огањ.

Залуду ја трчим; ако сам погрешно пут, узалудно је трчање моје.

Сав труд мој, и зној мој, жртва је Теби. Ако је Ти не благоволиш примити, бићу као пењач уз планину, затрпан снегом на врх планине.

Јер не гледаш на множину трудова него на жудњу срца.

За чим имаш да жудиш, срце моје? Куда око погледа, види смрт. Чегга год се рука дохвати, осећа гроб.

Што год обретеш, обретеш и страх, да то не изгубиш. Што год заволиш испуњава те жалошћу губитка.

Немирне мисли моје, гурате се по уму моме као пијани по сајму, и падате и умирате као скакавци по друму. Умреће све оно, што вас је послало у мене, и ниједна од вас неће се спасти из мога гроба, осим оне, што се везала за Безгробног, Неумирућег.

Заиста, ушлесте у гроб, ушавши у мене, и као гробари спремате мени гроб.

Али кад затруби труба, многоцевна и многогласна труба, у души мојој, и објави долазак Сина Божјега! Тада ће се све смртне жудње срца мога, и све смртне мисли моје, издвојити на лево, и очистиће поље срца и ума.

И Син Божји ућиће у своје поље, и заравнаће све гробове, што сте ми спремали, као кртичњаке. И умиће ме и окупаће ме Син Божји, и намирисати миром. Не за смрт но за живот.

Сам сам се зазидао, Господе, од Твоје благодати. И не смем да провирим ван, јер си као страшни ветар. Сазидао сам кућерке и колибице у души својој па се бојим, да их не разориш. А Ти разораваш не да би ме оставио бескућна него да би ме увео у палату, ширу и зрачнију од звездане васионе.

Одбацише људи Твој крајеуголни камен, јер им је сувише превелик за њихове кућерке и колибе. Одбацише га безумни зидари, јер не знаду, шта да почну зидати на њему. Не могу да се досете заборавни, да си Ти зидар, и да је сав посао њихов, да Теби не сметају у раду.

Сувише је велик Твој крајеуголник, и дивови се плаше, да му се примакну. Говоре: ако почнемо на њему, кад ћемо довршити?

Сиротани, како их смрт плаши од сваког доброг почетка!

Како их време приморава на једнодневне грађевине!

Пружи ми благодат Твоју, дужу од сунчаних зрака, Богаташу мој, и ја ћу се осмелити да станем крај одбаченог камена.

Гле, Ти си благодат. Спусти се и дигни ме.

Одагнај смрт и време од мене, и ја ћу зидати с Тобом оно што земаљски дивови не смеју.

ХС

Пророкова Син Божји о храму морејском, — да ли погрешно пророкова? Остаде ли камен на камену, и улазе ли сад богомољци у њ? Да ли погрешно пророкова?

Сручи народ сву своју душу у зидине једнога храма, и остаде празан и без душе. Ко сву своју душу повери камену на чување, и сам не стражари више над њом, заиста ће бити несталан у свету као јасикова сенка.

Сазидалисмо Богу храм, говоре нестални, и платили свој дуг. Од сада смо само дужници себи самима. Дали смо Богу Божје, сад ћемо да дајемо себи своје.

Јадници, шта ће Богу храм, ако вама не треба? Шта ће ваш храм Ономе, коме није сувише тесно ни у једном зрну песка нити сувише пространо у звезданој васиони? Зар могу бескућници сазидати кућу Учитељу свих зидара?

Научи Зидар претке ваше, и вас саме, да зидате храмове Њему, јер су вама на потребу а не Њему.

Зидајући Њему, ви зидате Њиме из себе. Јер не може земља ништа учинити за Њега без Њега.

Зидајући најбоље Њему ви показујете пример души својој, шта она треба у себи да зида.

Зидајући Њему боље него своме телу ви показујете пример души, да и она зида себи тврђе узвишеније и светлије обиталиште него што телу треба, и него — тело.

Зидајући Њему доказујете, да душа ваша није све заборавила, нити се помирила с колибама тела.

Скупе грађевине зидате Њему, да би потсетили душу, да је она за царску палату намењена, а не за иловачне черге.

Не зидате дом Њему, но слику души својој, и књигу, и сећање души својој.

Господ је препун милости, и силази у камене храмове ваше, да се сретне с душама вашим.

Али, јадници, шта ће бити од храмова ваших, ако душа ваша не сагледа и не послуша пример? Ако кубета храмова ваших буду за вазда виша од душа ваших? Ако ширина храмова ваших буде за вазда шира од ускости душа ваших? Шта ће бити од храмова ваших?

Ако свеће у каменим храмовима вашим буду за вазда светлије од мисли ума вашег? Ако измирна и ливан буду за вазда мириснији од мириса срца вашег? Шта ће бити од храмова ваших?

Ако олтари ваши буду за вазда светлији од свих светиња душа ваших? Ако раскош литургија ваших буде за вазда већа од раскоши душа ваших? Ако јека молитава у храмовима вашим буде налазила више одјека

у зидовима каменим него у душама вашим? Шта ће бити од храмова ваших?

Постаће мртви споменици мртвих душа. А кад постану то, — кад престану бити пример зидарства душевног и постану гордост — заиста ни камен на камену не ће остати. А ви ћете, јадници, лутати као сенке оних, који су градили знајући шта и зашто граде; и играћете по свету нестални као јасикова сенка.

ХСІ

Посрнуће многи у свету и пашће због Сина Твога, Господе дужи од времена и благословенији од времених покољења.

Кнезови народни удружиће се с хајдуцима против Христа Пресветога, свештеници с лажним сведоцима, и мудраци с безумнима.

О како је Он величанствен у својој осамљености и у чистоти свога пута!

Законици, што су провели век у тумачењу закона Божјега, устали су сад сви сложено не да суде него да убију човека.

Прваци народни, што нуз недра и на појасима и на заушницама носе написан закон са Синаја, заборавили су неколико хиљада година свога вежбања у правди, и као гладни вуци јурнули су за Човеком мира и добра, да Га растргну.

Трговци су затворили своје дућане и потргли своје ножеве, да убијају.

Старци, урешени споља многобројним споменицама Божјих чуда на њиховим народу, но без иједне унутра, извлаче се испод својих оцака, да помогну убити.

Младићи, који се веселе, кад их старији охрабре на злочин, изишли су с моткама и камењем, да изврше убиство пре него седну за Пасху и почну славити Бога.

Дигле су се и жене на крв, и повеле су децу своју, да и деца помогну у једном народном делу.

Крвници и насилници, који се других дана са страхом провлаче кроз мрак и тескобу, сада су постали вође вођама и кнезови кнезовима.

Злочинцима у тамници дошао је дан слободе, јер они су постали потребни народу, да га науче своме послу, да га науче како се убија човек.

Сви посетиоци, што су дошли у град за празник, да се поклонe Небу и потраже Бога, окренули су леђа храму, и са својим домаћинима и конакцијама појурили су, да траже крв праведникову.

Свештеници су заборавили храм и нагнули са жртвеним ножевима, да народ спасавају од Бога.

Хроми и кљасти пружају своје штаке а слепи своје слепачке чанке — своје једино оружје, да се помогне убити исцелитељ.

Тако један народ грешника устаје једнодушно као трава, да убије Бога. И омиче му се нож, заманхнут против Бога, те удари сам себе у срце.

Недај ми да паднем, Господе премили!

Отвори ми очи душе, да видим и научим се од судбе грешника. Да не пође нога моја ни за ким, ко иде против Тебе.

Да како не дигнем камен на Тебе, и не убијем себе за навек.

Не дај ми да паднем, Господе премили.

ХСII

Крв праведника једино је писмо на земљи, што се не да избрисати.

Убисте ли Христа, очајници, као што се надасте? Или крв Његова и данас гори на главама вашим?

Објави, море, хуком својом свима пределима на земљи: крв праведника гори на глави и стотог колена.

Изукрштајте се громови од истока до запада и напишите јасно и за слепце: никакво зло људи не

могу учинити праведнику, а да се то зло не сручи двоструко на главу њихову.

Јер камен бачен на праведника, бачен је у висину, и падајући са висине добија у тежини.

Камење јерусалимско, што стојиш данас разбацано, завичи и реци роду људском, роду заборавном, шта се деси са убијеним праведником а шта са онима, што га убише!

Видех пса где се опржи једном на врелој каши, и не дође више ни на хладну. А људе гледам из дана у дан где се прже на крви праведника, и никад да се окану.

О безумнији од безумних, зар се не стидите поторавати лекцију, коју и пси одједном науче?

Боље да ишчезне један крвнички народ него један једини праведник. Јер небо не пита: колико је крви просуто него: чија је крв просута?

Да сви народу устану против једног праведника, не ће му моћи ништа нахудити. Могу само да му буду пратња до гроба. Но он ће њих пратити после гроба.

Заиста праведник кажњава својом милошћу до гроба и правдом после гроба.

Не осигуравајте имање својој деци, ви што уђосте у крв праведника. Гле, све имање ће им пропасти осим крви, коју пролисте.

И не ће праведник бацити клетву на вас но деца ваша, кад буду јела горак хлеб робова.

У дроњама праведника крије се Бог. Тешко вама, ако вас дроње саблазне, те презрете и онога што је у дроњама.

На крст си дигнут, Христе Боже, не да покажеш своју немоћ према свету но немоћ света према Теби.

Као сенке што се на месечини бију о стену, тако су немоћни народи што ударају на Тебе.

Утехо праведника и храбрости мученика, помилуј нас и спаси.

ХСIII

Васкрситељ је Господ мој. Васкрсава мртве од јутра до мрака, и од мрака до зоре.

Оно што јутро сахрани, у вече Господ оживи, и оно што вече сахрани, ујутру Господ оживи.

Какво је дело достојније Бога живогa него васкрсавати мртве у живот?

Нека други верују у Бога, који се парби и суди с људима.

Ја ћу се држати Бога, који васкрсава мртве.

Нека други верују у Бога, који се не приближује ни живим, кад га зову.

Ја ћу се клањати Богу, који држи наслоњено ухо Своје и на гробљу и слуша, да ли неко не вапије за васкрсењем и васкрситељем.

Гробари закопавају и ћуте, Господ откопава и виче.

Мајка ћерку закопава, Господ откопава: боља је мајка Господ од мајке.

Отац сина загрће, Господ одгрће. Бољи је отац Господ од оца.

Брат брата сахрањује, Господ васкрсава. Бољи је брат Господ од брата.

Господ нема ни суза ни осмејка за мртве. Његово је све срце за живима.

Свет кука за својим у гробљу, Господ песмом тражи своје, и буди их.

Васкрсни, Господе, дух мој, да би васкрсло и тело моје. Настани се у духу моме, и тело моје биће храм Твој.

Говоре суседи моји у бризи: да ли ће ово наше тело васкрснути.

Ако сте се једном одрекли себе, и не живите више себи, онда је ваше тело као васкрсло.

Ако је тело ваше храм Бога Свевишњегa, онда је Васкрситељ у вама, и васкрсење се ваше довршује.

Тело се наше мења, многа смо тела до сад звали својим. Које ће од њих васкрснути?

Можда ниједно. Но сигурно оно, — ако сте га имали — које изражава јасно Реч Божју.

Васкритељу мој, смрт не васкрсава, јер смрт никад није ни била жива.

Ти си васкрситељ и Ти си васкрсли, јер Ти си Живот.

Само оно семе васкрсава, у коме се Ти скриваш, и то оно од њега, што си Ти.

Само ћеш онај дух оживети, који и сада живи Тобом а не светом.

Само ћеш оно тело сачувати, које је се Светим Духом почело испуњавати у овоме времену.

Оно што је Господ Живи у гробовима, оно ће васкрснути у живот.

Нико не може васкрснути мртве него Господ, и нико не може устати из мртвих осим Господа.

Јер Он је у светим својим. Заиста Он је у живим својим, и у гробу и над гробом.

XCIV

Жељени је долазио, и доћиће опет, а ви говорите: ко ће нам доказати, да је Он Бог?

Питам вас, тамна браћо, и одговорите ми, што вас питам. Кад би ви поручили Богу да дође на земљу, каквог би ви желели да Га видите?

Као човека желели би Га видети, лепшег од свих синова човечјих, моћнијег од свих синова човечјих на речи и моћнијег од свих синова човечјих на делу. Желели би Га видети прекрасна као царевића; не охола него смирена као јагње; који би улазио под наше кровове, с нама јео и пио, и делио с нама све сем немоћи наше и греха. —

Онда вам кажем: ви сте сами доказали, да је Бог био међу нама. —

Желели би га видети као човека, премда се Он може појавити у сваком телу. Кад говори да говори моћно како никад човек није говорио. Кад ходи по овоме свету, да не ходи као најамник и роб него као

господар. Вода и ветрови да Га слушају, људи да Му следују, зли духови да беже од Њега. Да буде од помоћи људима свакога дана: жалосне да теши, болесне да лечи, мртве да васкрсава. Таквога би ми желели Бога међу нама. —

Онда вам кажем: ви сте сами доказали, да је Бог био међу нама. —

Желели би, да нам дође не као цар, са богатством, што пропада, и војском, која ишчезава, и блеском, што тамни, — не као цар него као већи од царева. И желели би, да нам дође не као обичан пророк, него као пророковани од почетка времена, који би смео рећи, да је старији од времена; и који би нам прорекао, шта ће бити на крају и после краја времена. И желели би, да нам дође не као свештеник, него као првосвештеник, у коме се огледа све троје уједном: и Бог, и свештеник и жртва. Таквога би ми желели Бога, да се појави међу нама. —

Онда вам кажем: ви сте сами доказали, да је Бог био међу нама. —

Желели би, да брзо дође и да оде, јер Га не би могли издржати на дуго. Но и кад оде, желели би, да Његова реч јечи кроз време и простор, без краја и уставе, и да од Његових стопа гори земља небесним огњем докле земља траје. —

Онда вам кажем: сами сте доказали, да је Бог био међу нама.

Жељени је долазио међу људе баш каквога људи могу пожелети, и још бољи, и још јачи, и још лепши, па су људи, ах, и тада говорили: ко ће нам доказати, да је то Бог?

Жељени ће опет доћи, душо моја. Као огњени змај долетеће, и, ако Га не познаш, одлетеће, и више Га заиста видети не ћеш. Устани, душо моја, и не спавај но бди. И утврди у себи слику Жељенога, какав јесте, да би Га познала, када дође.

Нека слике свих светова изиђу из тебе, и нека те Његова слика испуни сву, од истока до запада, и од севера до југа. Да би Га познала, када дође.

Јер ће као огњени змај доћи и отићи, а ти ћеш куњати и говорити: ко ће ми доказати?

Ако ти сама себи не докажеш, нико ти не ће доказати.

Ако ти Га не докаже твој вечити живот, дока-заће ти Га твоја вечита смрт.

XCV

У долини плачевној оживео си мртве кости, Сине Божански.

Нека се радује пророк, јер си обистинио речи његове.

Сва снага, и лепота, и мудрост, за којом цело човечанство од почетка жуди, у Теби је, Свечовече.

Сва храна живота, и све пиће живота, којом живи живе од краја до краја времена, у Теби је, Свечовече.

Кроз Тебе се Тросунчани Зрак усудио бацити се у таму смртну и сен небића. Милост је била у томе зраку, и као свака милостиња злоупотребљена. За то се Зрак повукао, и тама смртна и сен небића преовладала је.

Сада си дошао с новим Зраком, и новом милошћу. И они, који Те примише, засијаше као новозапалена сунца.

А који Те не примише, осташе и надаље мртве кости у долини.

Отворио си хлебарницу за гладне и пивницу за жедне, и призиваш све гладне и жедне, да једу и пију и живи буду.

Ко жели живота, животом се мора хранити. Ко се смрти преда, смрћу се храни, и нема га међу живима.

Донесе нам Бога у долину мучевну; донесе нам Бога, не као слику да Га покажеш, — играње слика поједе нам душу — него као хлеб, да га једемо и и оживимо. Сликама се хранисмо и помресмо. Заиста,

све ствари, што смртни једу и пију, слике су, које не хране и не поје и не дају живота, ако Бог у њих не уђе.

Нека душа моја једе Бога, и венчаће се вечним животом.

Нека ум мој једе Бога, и венчаће се вечном мудрошћу.

Нека срце моје једе Бога, и венчаће се вечном радошћу.

Нека тело моје једе Бога, и васкрснуће из мртвих.

Нека сви људи једу Бога, и вратиће се дому, вратиће се у Свечовека.

Твога гроба нема међу нама. Земља држи само земљу. Гробови се сахрањују у гробове, и остају у њима.

Царевићу Свете Триаде и царе свих бића, која су од Твоје речи продихала и прогледала, нахрани ме Твојим лебом, и напој ме Твојим пићем.

Да не иструхне тело моје, и душа моја да се не бије по Аду као безтелесна сен, испуњена лудим сећањима, испуњена телесним жељама, испуњена страхом и страшилним сликама.

Да не изгубим, Господе, оба тела: земаљско, које је ближе пропасти од јесење траве, и небеско, које је дух одоцнио да изатка и спреми за вечност.

Да не изгубим, Господе, оба духа: земаљски, који се обрекао на смрт венчањем са земљом, и небески, кога нисам примао у себе, да унесе своју вечност у мене.

Да не изгубим, Господе, оба живота: земаљски, који се чини животом, и небески, који јесте живот.

Приђи ми ближе, и још ближе, Небесни Хлебу, и немој се бранити од мојих уста.

Приђи ми ближе, и још ближе, Небесно пиће, и немој се измицати од мојих усана.

Тројице Пресвета, спусти Твој жижак у моју ноћ и поплаши странца, који ме заклања од Тебе.

XCVI

Деца и светитељи држе Те, Господе, остали се бунтују против Тебе.

Деца и светитељи граница су између царства бића и и сени небића.

Стараоци се називају родитељима и бацају Твоју децу с високе стене у понор.

Стараоци уображавају, да су они родитељи, па управљају децом Твојом као својом имовином. Заиста, не управљају него криве и ломе.

Туђа су деца, стараоци, коју сте присвојили, и одговараћете за крађу и разбојништво.

Није ваш живот ни онај што је у вама, нити онај, коме сте ви послужили као канал. Туђе је све, осим зла у вама, и одговараћете за крађу и разбојништво.

Одговараћете за крађу, јер сте туђе назвали својим; и за разбојништво, јер сте туђе осакатили и порушили.

Нема родитеља на земљи. Родитељ је на Небу. На земљи су само стараоци. Они, што себе називају родитељима на земљи, лопови су и разбојници.

На земљи су само стараоци; и то је превелика част.

Дато вам је на старање најдрагоценије благо, што Бог има. И то је превелика част.

Блаженији је онај, ко се никад није родио, и коме никад ништа није поверено у старање него ви, ако је ваше старање саблазан и умртвљење душâ.

Зашто се радујете деци, ако не мислите бдити над њима као над ангелима небесним? За што кукате за њима, кад вас рано оставе и побегну к ангелима? Туђему сте се радовали, и за туђим кукате.

Не старајте се само о осигурању тела ваше деце, јер то и лисице чине са лисичићима. Него се старајте о Богу у деци вашој. Састарани Бог постараће се за све остало. И оно што с муком сабирате деци својој, Он ће им без муке сабрати, брзо и лако.

Не изгоните Бога из деце ваше, јер ћете им отерати мир, и срећу, и здравље, и благостање.

И ако сву земљу оставите остављеним од Бога, оставилисте прегладним, који ће све појести и помрети од глади.

Не осигуравајте деци својој комад хлеба но комад душе и савести. И биће деца ваша осигурана, а ви благосовени у два света.

Старајте се о туђој имовини боље него о својој, и награда ваша биће неизмерна.

Царска деца дата су вам на старање. Заиста, Цар неће дати малу награду онима, који Му сачувају царевиће, и не избришу име Родитеља из памети њихове.

Кроз децу гледа Цар зачуђено у вас, и чека ваше одговоре. Ако одговори буду смртоносни, Цар ће се повући из деце ваше, и ви ћете се старати о лешевима.

Деца и светитељи држе Те, Господе мој, остали се бунтују против Тебе. Деца и светитељи су Твоје кушање света.

Пази, душо моја, пази и не погреши.

XCVII

Свака ствар ме плашила док бејох дете, сваку ствар сажалевам одкад одрастох.

Свака ствар чинила ми се снажнија од мене док бејох дете. Сад се осећам снажнији од свега, и сажалевам све.

Јер научих се стајати уза Те, Господе мој, који си окружен бесмртним војскама као боровом планином. И растем из Тебе као дрво из планине.

Узех сваку ствар за учитеља, док бејох дете, и идох донекле са сваком. И научих се немоћи и смрти и вапају к Теби.

Тражих најјачу ствар, да се ухватим за њу, да бих се спасао од промене и колебања. И очи моје не видеше је, нити је уши моје чуше, нити је ноге моје нагазише. Сву децу своју време подиже, да се хрве с њима, и да их из шале савија, ломи и чупа из корена, смејући се страху и ужасу самртника.

Ухватих се за цвеће и рекох: оно је лепотом моћније од мене. Но кад дође јесен, цвеће умираше на моје очи, и ја му не могах помоћи, но са сузама окретох се, и ухватих се за високо дрвеће.

Но кад дође рок, извали се дрвеће из корена, и полеже по земљи као побеђена војска, и ја се окретох са сузама, и ухватих се за камен. Он је јачи од мене, рекох, уз њега сам сигуран.

Но кад дође рок, камен се истроши у пепео на моје очи, и ветар га однесе, и ја се окретох са сузама, и ухватих се за звезде. Звезде су јаче од свега, рекох, њих ћу се држати, не ћу пасти.

Но кад загрлих звезде и уђох у тајни шапат са њима, чух јецања умирућих, и окретох се са сузама, и ухватих се за људ. Људи усправно и слободно корачају, рекох, у њих је снага, њих ћу се држати, да не паднем.

Но кад дође рок, видех и најснажије међу људима где се беспомоћно клизају низ лед времена у безгласни понор, и остављају ме сама.

Обазрех се у зноју по целој васиони и рекох: ти си јача од свега, тебе ћу се држати, сачувај ме од клизања у безгласни понор. И добих одговор: довече и ја тонем у безгласни понор, и сутра ће бити друга васиона место мене. Узалуд се вежеш за мене, немоћног сапутника свога.

Опет се окретох људима, најмудријим међу синовима људским, и упитах за савет. Но они се завадише дајући ми одговоре, док смрт не махну руком и не унесе тишину међу препираче.

Опет се окретох људима, највеселијим међу синовима људским, и упитах за мишљење. Као да ми могу дати неко мишљење они, који месом мисле! Они ме узеше за шалу и за весеље своје, док смрт не диже свој штап и не превуче буђом језик њихов.

Опет се окретох људима, онима који ме родише и донеше међу ствари, и упитах њих. Њихова смежурана лица позеленеше; очи им заводнише; и они

промуцаше: у незнању се родисмо и ми, у незнању родисмо тебе, и незнање своје поделисмо с тобом.

Опет се окретох људима, пријатељима својим и рекох: пријатељи моји, шта мислите ви? А они оћуташе дуго, док стидљиво не подигоше очи и прозборише: ми се одавно спремамо да питамо тебе: шта мислиш ти?

И кад закуцах и на последња врата, да питам, врата се отворише и видех мртваца где износе.

Кад не бејаше више врата да куцам, нестаде и суза, и сухи страх забодe своје канце у кости моје.

Још једна суза нађе се и скотрља се у дно душе моје. И гле, нека непозната врата, у које удари последња суза, отворише се, и Ти се појави, Царе мој и Оче мој, сав окружен бесмртним војскама као боровом планином у неопалном пламену.

И светлост заигра као многогласна харфа, и ја чух где говори: Ја сам онај кога тражиш. Држи се Мене. Име ми је: Јесам.

XCVIII

Твоја посета, Снаго моја, доноси снаге свакој твари.

Као у празне лампе налеваш уља у сваку од њих, и почињу горети.

Благо оном, ко Тебе прими у своју празнину; напуниће се и гореће.

Кад уља нема, онда фитиљ гори са димом и рђавим мирисом.

Горели су људи и пре Твоје посете, но то ниси горео Ти но фитиљ са димом и рђавим мирисом.

Кад си Ти дошао у посету земљи, налио си све лампе уљем, и уље је почело горети, без дима и рђавог мириса.

Али неуки не виде разлику, но говоре: и пре је било горење, и сад је горење.

Не виде неуки разлику између горења празне лампе и горења пуне лампе.

О неуки, кад гори земља својим огњем, то фитиљ гори а не уље, и горење је са димом и рђавим мирисом.

Кад се земљани судови напуне небесним уљем, онда уље гори, и горење је са пламеном и светлошћу, но без дима и рђава мириса.

Гле, Ти ниси као обични посетиоци, који долазе да узму. Дошао си не да дођеш и одеш као обични посетиоци, и не да дођеш и узмеш, него си дошао да оставиш. Ваистину, да напуниш и све пуно оставиш!

Свака ствар се пуни силом и снагом, Господе препуни добара, када Ти дођеш у посету.

Вода, што је само могла да пере тело, добила је силу, да крштава душу. У Твоје име Господе!

Уље, што је само могло блистати на здравом лицу, добило је силу, да болним даје крепост. У Твоје име, Господе!

Хлеб, што је само могао гомилати у човеку пепео на пепео, добио је силу, да Твојим животом храни живот. У Твоје име, Господе!

Извори су се налили снагом, и траве пољске наједрале животом. У Твоје име, Господе!

Речи су постале леком, и знаци су постали одбраном. У Твоје име, Господе!

Мртви су почели узимати немоћи живих на себе и живи се почели разговарати са мртвима као са живима. У Твоје име, Господе!

Грбови, из којих је само смрад текао, почели су изливати миро, и зверске пештере постале су покајницама. У Твоје име, Господе!

Пре Твоје посете, Господе, све је било димљивије од горећег фитиља, и све немоћније од пауковог ткања.

Да ли ће неуки отворити очи и видети разлику? За све неуке клечим и молим се пред Тобом, Господе Свемоћни: отвори им очи, да би видели разлику.

Да би видели разлику и отворили своје празне лампе, да их Ти напуниш.

Да се не би вечито гушили у диму и рђавом мирису, Небесно уље лампе моје.

За све неуке клечим и молим се пред Тобом, Душе Свети, Животворни. Духни као олуја и затреси душу неуких, да би се пробудили и осетили час Твоје посете.

Да би се покајали, и заједно са мном клекнули и узвикнули: како земља постаје нова, кад је Ти посетиш, Величанствени и Страшни Боже!

XCIX

Књига сам исписана и споља и изнутра, и запечаћена са седам печата.

Сричу комшије моје и не могу име да ми срекну.

Комшије моје, како ћете онда прочитати име Господа, који ме од блата испече, кад моје име не можете да срекнете?

Твоја сам књига, Господе Царе мој, Твоје сам писмо и споља и изнутра. Само свет ме замрља својом неписменом руком, те постах нејасан и нечитљив.

Твоја сам књига, Господе Царе мој, и Твоји су печати, којима си ме запечатио као светињу своју.

Под сваким печатом скрива се по један дар Духа Светота, по један дар бесмртног живота Небесне Триаде. Ко ће отпечатити оно, што је Бог запечатио, — ко може други осим Бога јединог?

Говоре ми комшије моје: ти си књига света, и сав си исписан руксм света, и сви дарови у теби дарови су света?

Тако ме читају неписмени, и ја осећам, да ми не знају имена.

Заиста, свет је много исписао незграпном руком по срцу моме. Многе и нетражене дарове утрпао је свет у срце моје.

Но гле, и кад избришем све писање светско из срца мога, избаћим све дарове светске из срца мога, не избацујем срце своје из себе, и не остављам га празним.

И гле, кад избришем све писање света по уму моме, и све дарове светске избаћим из ума мога, не избацујем свој ум из мене, нити га остављам празним.

И знам, да је по телу моме писао дух мој, и по духу моме тело моје. Гле, кад избришем све писање духа мог по телу моме, и тела мога по духу моме, ипак не остајем књига неисписана.

Кад избаћим сав свет из себе, опет видим у себи књигу запечаћену са седам печата. То је Твоја књига, Господе. То је писање Господа мога. Ко може отпечатити књигу Божју осим Бога јединог?

Ко Тебе призна за Оца, признајеш и Ти њега за сина, и сину отвараш књигу и читаш тајне. Печат по печат ломиш, и читаш му тајне.

Узалуд ме читају људи, не ће ме прочитати. Прочитаће само оно, што је свет написао по мени и у мени. Но очи њихове не могу читати под печатима.

Нема много речи у тој књизи, но свака реч је као пламен оштра, и као бесмртност дуга, а слађа је од свих сласти овога света.

Седам речи, — седам духова и седам живота, три горња и три доња, везани у средини нераздвојно у један неумирући пламен.

Света мужанственост неба и девичанска женственост земље, опасан и непорочним појасом, окићеним са се дамзвезда.

Но ко сме просипати бисер пред оне, који се хране трулим јабукама? Ко сме читати тајне Твоје онима, који су писмени само за дебела слова света?

Невидљива рука стара се, да пише свуда по свету, но свет се отима и мучи да пише својом мртвом руком — мртва слова.

Господе Свемилосни, погледај у оне, који гледају у Тебе, и управи руку њихову, да кад пишу по себи пишу Твоје име и споља и изнутра

Свемудри Боже мој, управи очи избраних Твојих у печате књиге Твоје, да с молитвом чекају и с разумевањем читају, кад Ти будеш нечујно и лагано ломио печате тајни?

IXC

Мало је послушних, Господе, а верујућих има.

Мало је оних, који нетремице гледају у Господа свога и иду за Његовим погледом.

Тражим послушне, Господе мој, и делим радост с њима. Казујем њима о путовима Твојим и мудрости Твојој, и они потврђују моје казивање. И радост своју множимо и — делимо.

Слушам причу послушних, како си уклонио спотицања испред ногу њихових, и додајем своју причу, и соба се наша испуњава небом.

Све догађаје, што нам се догодише, сејемо на често сито закона Твога, и плеву што испадне зовемо својом, а чисто зрно што остане зовемо Твојим.

Рачунамо све муке, све сузе, и сва страдања своја ради имена Твога, и налазимо, да смо у добитку.

Шта нам вреди вера од недеље до недеље, говоримо, ако нас она не веже сваки дан са погледом Господина нашега?

Има верујућих, Господе Боже наш, али је мало послушних.

Коме ћу бити послушан, ако не ћу Најмоћнијем? Зар ће ме заваљени дићи, и самртници зар ће ме укрепити?

Коме ћу бити послушан, ако нећу Најмудријем? Зар ће ме неуки научити, и незналице зар ће ми казати истину?

Коме ћу бити послушан, ако не ћу Најсветијем? Зар ће ме грешници сачувати, и крвници зар ће ми душу спасти?

Како би се назвао залутали човек, који би сназио огањ у тамној ноћи, и не би срачунао своје путове према том огњу?

И лађар како би се назвао онај, који би видео светлост у пристаништу, и окренуо лађу у страну?

Истим именом могли би се назвати и верујући а непослушни.

Осетио си жаоку непослушности моје, Љубави моја; опрости!

Од кад ме рани љубав Твоја, стид ме испече од сећања небрижљивости моје.

Закитио сам се био вером у Тебе као цвећем, ходио сам својим путовима, не осећајући како ме љубав Твоја узастоп прати.

Сада су ми се отвориле очи за љубав Твоју. Ранио си ме љуто, и рана ме пече као огањ.

Сад видим, да ме је љубав Твоја пратила на свима обронцима и раскршћима живота. Гледам у прошлост и видим само двоје: љубав Твоју и непослушност моју. Ранио си ме љуто, и рана ме пече као огањ.

Коме да исповедим грех мој но Теби, коме и сагреших?

Што да се исповедам непослушнима, који ће рећи: ниси много згрешио, јер и ми тако чинисмо? Својим грехом правдаће мој грех, и не ће ми дати утехе.

Учиниће свој грех мерилом правде између мене и Тебе, и досудиће правду грешнику.

Ранио си ме љуто љубављу Твојом, и рана ме пече као огањ.

Опет је милост Твоја безмерна, те ми отвори очи пре него умрех.

Опрости, Господе, и заповедај слуги Твојој!

Како и сад кротко гледаш и заповедаш, као да Ти нигда не сагреших!

Заповедај, Господару, и шибай бичем, и помози савести мојој шибати ме.

Ранио си ме љуто, и рана ме пече као огањ.

Нека. Нека ме пече као три огња, док се не навикнем бити послушан као ангел небесни.

Док ми послушност Твојој вољи, Господе, не постане једина сласт мојих дана и ноћи, до краја века.

С

Прими жртву речи моје, Оче мој,—тепање детета покајаног прими, Оче мој!

Исправи реч моју истином Твојом, и прими је на подножје ногу Твојих.

Окади жртву моју благомиром светитељске молитве, и не одбаци је, Тросунчани Владико светова.

Речитију Ти жртву приносе ангелски кругови, но њихова реч струји к њима од Тебе и враћа се к Теби, непомешана с нѐмилом таме и незагрцнута у грлу грехом.

Убог сам, и ништа друго немам да изнесем на жртвеник Твој осим речи ове.

И кад бих Ти ствари приносио, приносио бих речи. Јер шта су ствари друго до речи? Сву си васиону испунио језицима, који су пламенови када Теби хвалу уздижу, вода — када себи Твоје хвале шапћу.

И кад бих Ти јагње принео, принео бих Ти једну реч.

И кад бих Ти тицу принео, принео бих Ти једну реч.

За што да приносим туђу реч Господу моме, за што туђу а не своју?

Ко ме учини господаром туђег живота и туђе песме, туђег пламена и туђе жртве; ко?

Моја реч је мој живот и моја песма, мој пламен и моја жртва. Од Твога узех и Теби приносим, — прими и не одбаци, Мајко препуна милоште.

Одабрах шаку шенице са њиве кукоља, прими ма и једно зрно из моје шаке, и учинићеш ме срећним.

Од једног зрна Ти можеш умесити хлеба, довољно за народе.

Прими лепту моју, Сине Васкрситељу, прими и не одбаци лепту сиромашка.

Прими жртву моју не за мене него за некога, ко је још сиромашнији од мене; има ли таквога?

Ко нема ни толико колико ја, за њега прими жртву моју; постоји ли такав?

Као хармунику згњечио ме свет; једва сам узео даха, и јекнуо. Нека ангели Твоји даду благозвучности моме жеку, и изнесу га преда Те, љубави моја.

Опомињем се свију добара, што си ми учинио за живота, неуморни Пратиоче мој, и приносим Ти једно уздарје од себе.

Не приносим Ти целог себе, јер цео нисам достојан сагорети на Твом пречистом жртвенику. Оно што је намењено смрти и трулежи, не могу принети Бесмртноме на жртву.

Приносим Ти само оно, што је под Твојом светлошћу узрасло у мени, што је од Твоје Речи спасено у мени.

Прими жртву речи моје, Троједина Кито Цвећа; тепање детета новорођеног прими.

Кад запевају хорони анђелски око престола Твога, кад затреште трубе арханђелске, кад мученици Твоји заридијају од радости, и светитељи Твоји зајецају молитве за спасење цркве на земљи, не презри жртву речи моје, Господе Боже мој.

Не пречуј, но чуј.

Молим Ти се и поклоним Ти се, сада и кроз све време, и кроз сву вечност. Амин.

*На Охридском језеру
1921—1922 године.*

Од администрације

Библиотека наша излази тромесечно.

Годишња претплатници полажу 45 дин. и добијају све књиге које у једној години изиђу.

Свака књига је засебна целина и има засобну цену.

Новац упућивати Редакцији: Београд, Даничићева ул. Бр. 22.

Рукописе уреднику г. др. Чед Марјановићу проф. Треће Беогр. Гимн.

Рукописи се хоноришу до 500 дин. од штампаног табака.

Од уредништва

До сада су угледале света три књиге наше Библиотеке и ми држимо да је њима већ тачно одређен правац којим мислимо ићи. Многи ће нам приметити да издањем Молитава на Језеру одступимо од утврђеног правца; на све те приговоре морамо унапред удговорити да то чинимо по жељи наших читалаца. Многи су нам тражили да поред полемичких ствари којима се утиче више на ум пружимо што поучно, што би утицало мало више на срце и душу. Боље дело од *Молитве на Језеру* нисмо могли изабрати које би заталасало религиозно и морално осећање наших читалаца. По нашем схватању Молитве на Језеру јесу хришћански Псалми и приче Соломонове у којима савремени човек може ојачати у вери, препородит душу своју и уздићи своје моралне идеале до оног степена како је то Христос учио.

Молитве на Језеру јављају се у времену јаког атеизма, моралне корупције и страшног материјализма који је својом доктрином обузео све духове почевши од радничких класа па до највише интелигенције. Наша је намера да Молитве на Језеру буду весник нове ере, новог доба који ће уздићи дух над материјом, идеје над реалношћу. Ми се надамо да ће ова књига имати велики васпитни утицај на савремено друштво уздижући религиозност а преко ње морал и друштвено благостање.

Време ће показати да ли смо у праву.

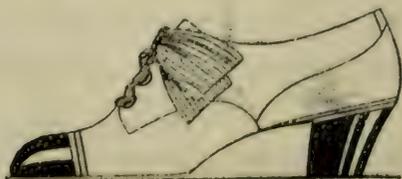
Уредништво.

Искључиви продавци

најбоље американске обуће марке:

„REGALL“

ЛАЗАРЕВИЋ И СТОЈАНКИЋ — БЕОГРАД

Телефон 15-10. — Књаз Михаилова 29.

Техничко Предузеће

„СЛАВИЈА“

БЕОГРАД, Краља Милана 74 тел. 488.

Израђује планове и предрачунае;
Продаје цигљу са сопствене цигљане;
Продаје креч са сопств. кречана;

**Бродарско одељење врши превозе раз-
ног материјала сопственим шлеповима
и реморкира моторним чамцем туђе
шлепове узводно и низвоздно
до 30 вагона.**

За услове обратити се на централу
тел. бр. 488.

Јосиф Јаролимек

и синови

— БЕОГРАД —

Кнез Михајлова ул. 14. -- Тел. 106.

Велико стовариште

**Платна, памучних и ланених,
Зефира, Кретона, Астал-
ских гарнитура и пешкира
:: У НАЈВЕЋЕМ ИЗБОРУ ::**

**Тепиха, завеса, кревет-
ских гарнитура и
линолеума.**

**КУПУЈТЕ САМО ПРАВЕ
БОРСАЛИНОВЕ ШЕШИРЕ**

Који носе
следећи знак
на кожи:

Borsalino

Grand Prix - Paris 1900

ANTICA CASA
FONDATA NEL
1857

Искључиву продају за целу нашу земљу имају:

КОСТА НИКОЛИЋ И ДРУГ

Београд — Кнез Михаилова ул. Бр. 18.

ПРОДАЈА НА ВЕЛИКО И МАЛО

Месаровић и Павловић

Основана 1865. год. — БЕОГРАД — Краља Петра ул. 21

Велико стовариште разноврсне Мануфактурне робе

вунених полувунених и памучних тканина, плат-
нарије и конфекционе робе. — Продаја на велико.

Телеграм: МЕСАРОВИЋ

Телефон 407.

ДРОГЕРИЈА

МИЛАНА В. АНТОНИЈЕВИЋА

БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ

ИМА НА СТОВАРИШТУ ИЗБОР ПАРИСКЕ ПАРФИМЕРИЈЕ И
КОСМЕТИКЕ КАО: GOUTY, HOUBIGANT, ROGERGALLER, PIVER,
CREME SIMON, D'ORSEY, GUERLAIN И ДРУГЕ ХЕМИКАЛИЈАМА
И ДРОГАМА, СТРАНИМ И ДОМАЋИМ СПЕЦИЈАЛИТЕТИМА
УВЕК ЈЕ СНАБДЕВЕНА.

Енглеска
Трговинска Банка
British Trade Corporation

Капитал 10,000.000 фунта стерлинга
Authorised capital funta 10,000.000

Централа у Лондону
13, Austin, Friars E. Ц. 2
Head Office:
13, Austin, Friars, London E. С. 2

Branch Office:
20. Knez Mihailova ul.
BELGRADE

Telegrams
Englesbank
BelgradeTel.-11-57

ВЕЛИКА ТРГОВИНА
Јевта М. Павловић и Ко

Телефон 17-61 — БЕОГРАД — Телефон 17-61

1863. основана ☉ fondée en 1863.

Препоручује велики избор

СВАКОВРСНЕ ХАРТИЈЕ И СВЕ ПО-
ТРЕБЕ ЗА ПИСАЊЕ, ЦРТАЊЕ,
ЗА ШКОЛЕ И КАНЦЕЛАРИЈЕ.

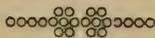
ЈЕВТА М. PAVLOVITSH & C^{IA}

☉ БЕОГРАД ☉

ПРВА СРПСКА ЗЕМЉОРАДНИЧКА БАНКА

Макензијева 4 — БЕОГРАД — Телефон 762

Адреса за телеграме: ПРВАЗЕМБА

**Врши све банкарске, берзанске, комисионе
и извозне послове:**

Издаје зајмовс на залогу робе и хартија од вредности. Прима робу у своје магацине. Бави се извозом земаљских производа за све земље. Врши есконт, реесконт и наплате меница, чекова и упутница. Прима улог на штедњу без отказа и плаћа најбољу камату. Издаје кредитна и гарантна писма на иностранство и кауције за државна надлештва. Отвара акредитиве на страни а на подлози превозних докумената. Обавља исплате и наплате у земљи и иностранству. Продаје и купује деонице по берзанском курсу. Отвара текуће рачуне трговачким и индустријским фирмама.

Дрогерија „TRIFOLIUM“

ЦЕНТРАЛА
111 ул. Краља Мил.
СЛАВИЈА

— БЕОГРАД —
Телефон 398

ФИЛИЈАЛА
69 ул. Макензијева
ЧУБУРА

Препоручује своје стовариште

најразноврсније Француске и Немачке парфимерије, пудере, кремове и помаде за лице, колоњске воде, кининске воде за косу, харпетрол, калодонте и четкице за зубе, воде за уста све медицинске сапуне за тоалету, бриљантине и т. д.

Дроге, хемикалије, стране и д маће специјалистете.

Иригаторе емрљиране, стаклене, алехане, разне шприцеве, сунђере и ш. д.

Вашу, газу, фачле, ушеге и ш. д.

Есенције за справљање рума и ликера: ананас, вишња, шар-трес, кирас., крушка, кајсија, ванила и т. д.

Прашак за пециво — Backpulver.

— У унутрашњост шаљемо поштом на доолату. —

ЖЕНСКА КОНФЕКЦИЈА
КОСТА М. ЈОВАНОВИЋ

БЕОГРАД — Краља Милана улица 76

Препоручује богати избор париских новитета
за даме у женској конфекцији и елегантној обући.

ЦЕНТРАЛНА ДРОГЕРИЈА
ТАСЕ Д. СУБАШИЋА и КОМПАНИЈЕ

БЕОГРАД — Кнез Михајлова ул. 25. — Тел. 17-52

Има на стоваришту увек свежих лекова, дрога и ми-
нералних вода, Француске парфимерије и козметике.

Препоручује своје огромно стовариште фотограф-
ских апарата као и прибор за Фотографе и Аматере.

Цене утврђене и солидне

ФИЛИЈАЛ

ПРАШКЕ КРЕДИТНЕ БАНКЕ

У СОПСТВЕНОЈ ЗГРАДИ НА УГЛУ
КРАЉА МИЛАНА И СРЕМСКЕ УЛ.

Централа у Прагу

Резервни фондови Чеш. Кр. 75,000.000

Акц. капитал Чеш. Кр. 54,000.000

Обавља све банкарске послове, врши дознаке за сва
места у Краљевини С. Х. С., Чехословачкој Републици
и Иностранству.

ДАЈЕ ПОД ЗАКУП СЕФОВЕ У
ЧЕЛИЧНОМ ТРЕЗОРУ.

ЗАКУПНА ЦЕНА ПРЕМА ВЕЛИЧИНИ ДИН. 190—340
ЗА ПОЛА ГОДИНЕ

Увозно оделење

Извозно оделење

Телефон бр. 1980, 81, 82 и 83.

ИЗВОЗНА БАНКА

Кнез Михаилова ул. 39. - БЕОГРАД - Телеграм: Извозбанка
уплаћени капитал 30,000.000. Резервни фонд 18 000 000 д.

Обавља све банкарске, извозничке и
комисионе послове.

1. Даје зајмове на залогу свих земаљских производа и сигурних хартија од вредности;
2. Отвара текуће рачуне и кредите, финансира извозне и увозне послове и индустријска предузећа;
3. Есконтује, реесконтује и наплаћује менице, упутнице, варанте, чекове;
4. Прима и исплаћује улоге на штедњу, по уложним књижицама и својим благајничким боновима;
5. Издаје гарантна писма на иностранство и полаже кауцију за државна надлештва и све јавне лицитације;
6. Врши куповину и продају сваке робе за туђ рачун, располаже добро уређеним одељењем за робу и има своје магацине и сместишта.
7. Прима и извршује берзанске налоге, продаје и купује валуте и девизе, врши размену по днев. курсевима; издаје чекове и акредитиве;
8. Врши исплате и наплате свих врста; даје информације и обавештења по свима трговачким и индустријским пословима.

ИНСТАЛАТЕРИ ВОДОВОДА, КАНАЛИЗАЦИЈЕ
..... И ЕЛЕКТРИЧНОГ ОСВЕТЉЕЊА

М. ВУЈИЋ & К^О_М П.

ВРШЕ СВЕ ГОРЊЕ ПОСЛОВЕ НАЈБРЖЕ
..... И НАЈСОЛИДНИЈЕ

На стоваришту увек у довољној количини сав
електротехнички, водоводски и канализациони
материјал. — Раде све планове.

Телефон 334.

Ломина ул. 41.

СТАКЛАРСКО-ПОРЦУЛАНСКА РАДЊА
МИЛИВОЈА ПОПОВИЋА

НА САВИ

Карађорђева ул. Бр. 31

Телеф. 250

ПРОДАЈА НА МАЛО И ВЕЛИКО

Има увек на стоваришту у великим количинама стакларске и порцуланске робе и продаје по умереној цени.

БЕОГРАДСКА
УЈЕДИЊЕНА БАНКА

БЕОГРАД

Канцеларија у сопственој палати „МОСКВА“

Капитал: Дин. 20,000.000

Резервни фондови: „ 6,500.000

Обавља све банкарске послове. Купује и продаје чекове. Врши наплате и исплате свих врста. Извршује берзанске налоге.

Прима улоге на штедњу уз повољне услове.

Препоручује своје бродарско одељење и услуге својих филијала у Бечу, Суботици, Новом Саду, Гружу, Скопљу, Битољу, Ђевђелији, Солуну, Цариграду и Њу-Јорку.

Осневана 1922. год.

„ЛАВЕРА“

Прва Београдска фабрика **ДЕЧИЈИХ КОЛИЦА**

ДИМИТРИЈА Г. ПОПОВИЋА — Београд

Гундулићев Венац Бр. 9 — Стоваришта Теразије 19

Телефон фабрике 22-51

Телефон Стоваришта 24-02

Уређена по угледу на модерну светску индустрију.

РОСИЈА-ФОНСИЕР

ДРУШТВО ЗА ОСИГУРАЊЕ и РЕОСИГУРАЊЕ
У БЕОГРАДУ

Основни капитал динара 5,000.000

Друштво је предузело сва до сада у Краљевини С. Х. С. закључена осигурања од Друштва „Росија“ у Петрограду и Друштва „Фонсиер“ у Будимпешти заједно са одговарајућим резервним фондовима. — Друштво врши под најповољнијим условима :

1. осигурања живота свију врста по најмодернијим тарифама;
2. осигурања противу пожара зграда, кућног намештаја, робе, индустријских и фабричких предузећа;
3. осигурања од несрећних случајева појединих лица и колективно осигурање фабричких радника;
4. осигурања од провалне крађе каса, трезора трговачких радња и приватних станова;
5. осигурања транспорта на суву и на води;
6. осигурања стакла од лома;
7. осигурања од града;
8. осигурања судске одговорности према трећим лицима;
9. осигурања аманета и писама са вредношћу (валора).

СВА ОБАВЕШТЕЊБ ДАЈЕ ДИРЕКЦИЈА У БЕОГРАДУ,
КРАЉ МИЛАНОВА 24, А У УНУТРАШЊОСТИ ДРУШТВЕНЕ ФИЛИЈАЛЕ, ЗАСТУПНИШТВА И АГЕНТИ.

ВОДИТЕ РАЧУНА О БУДУЋНОСТИ
ОСИГУРАВАЈТЕ СЕБЕ
И СВОЈЕ ПОРОДИЦЕ БЛАГОВРЕМЕНО

„ШУМАДИЈА“

ПРВО СРПСКО ДРУШТВО ЗА ОСИГУ-
РАЊЕ И РЕОСИГУРАЊЕ У БЕОГРАДУ

ВРШИ ПОД НАЈПОВСЉНИЈИМ УСЛОВИМА

1. Осигурања живота на случај смрти и доживљења, осигурања мираза женској и капитала мушкој деци, осигурања ренте — пензије — породици.

2. Осигурања противу пожара, грома и експлозије: зграда, покућанства, робе, индустријских и фабричких предузећа. Полисе Друштва „Шумадија“ по осигурању живота прима Министарство Војно и Морнарице као кауцију при женидби официра.

Сва ближа обавештења даје бесплатно друштвена Управа у Београду, Јакшићева, бр. 8., и овлашћени заступници.

ДРЖАВНА ХИПОТЕКАРНА БАНКА

Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца
(пређе Управе Фондова)

ОСНОВАНА 1862. године

Централа Београд. Главне филијале Нови сад и Скопље.

ПОД ЊЕНОМ УПРАВОМ:

Краљ. Срп. Земљорадничка Банка у Скопљу, Црногорска Хипотекарна Банка на Цетињу. АГЕНЦИЈЕ: Шабац, Ваљево, Смедерево, Ниш, Пожарсвац, Зајечар, Чачак, Јагодина.

Зајави на непокретности (хипотеке). Комунални зајмови на подлогу прихода и приреза.

У 1921. год. издато хипот. зајмова 80,000.000

❧ ПРИМА УЛОГЕ НА ШТЕДЊУ ❧

Стање улога. 62,000.000 динара

ЕСКОНТ И РЕЕСКОНТ МЕНИЦА. ЗАЈМОВИ НА ЗАЛОГЕ (ЛОМБАРД). ТЕКУЋИ РАЧУНИ.

Подунавско

Трговачко Акционарско Друштво

БЕОГРАД — Краља Милана улица бр. 43.

Основано од СРПСКЕ БАНКЕ Д. Д. у Загребу 1910. год.

Потпуно уплаћена главница Дин. 10,000.000

резерве „ 2,000,000

БАНКАРСКО ОДЕЉЕЊЕ

КУПУЈЕ и ПРОДАЈЕ све стране валуте, девизе и чекове.

ИЗДАЈЕ кредитна писма и чекове на иностранство по дневном берзанском курсу.

БЕРЗАНСКЕ НАЛОГЕ извршује најкулантније.

ЕСКОНТИРА МЕНИЦЕ, даје кредите, отвара текуће рачуне, финансира трговачка и индустријска предузећа.

ПРИМА улоге на штедњу најповољније.

РОБНО ОДЕЉЕЊЕ

ВРШИ комисиону куповину и продају хране и земаљских производа на велко. Финансира извознике.

За Даме!

**НАЈВЕЋИ ИЗБОР
Сваковрсног готовог
ЖЕНСКОГ ОДЕЛА**

добија из првих париских кула
ЖЕНСКА КОНФЕКЦИЈА

**РАДИВОЈ САВИН И ДРУГ
САВИН И МАНДАРИЋ**

Краља Милана 70.

ЦЕНЕ СУ УМЕРЕНЕ И УТВРЂЕНЕ

ЕЛЕКТРО-ТЕХНИЧКО И МАШИНСКО ПРЕДУЗЕЋЕ

ДРАГОМИР ВУЈИЋ И ВЛАД. КАТУНАЦ

Пређе МАТИЋ и ФИЛИПОВИЋ

Телефон 11-77

БЕОГРАД

Кнежев Споменик 2.

Стовариште електро-
техничког материјала, мо-
тора, динама и свих ма-
шинских делова.

Вршимо инсталације
електричног осветљења,
електричних звона, теле-
фона, грамофона, водовода
и канализација.

Књиге у тврдом и меком повезу од 20, 40, 50, 80 и 100 листа у финој трговач. хартији подесне за кореспонденцију и књиговодство као и канцелариј. писаћи и школски материјал и прибор може се добити у књижари и трговини канц. материјала

„БАЛКАН“ **САВЕ РИСТИЋА**

Поенкарева ул. Бр. 4.

преко пута ГЛАВНЕ ПОШТЕ.

Београд

Телефон 22-86.

Продаја на велико и мало.

МИЛИЋ, МИЛЕТИЋ И СТЕФАНОВИЋ

— БЕОГРАД —

===== ФИЛИЈАЛА — СКОПЈЕ =====

ПРЕПОРУЧУЈЕ БЕЛИКИ ИЗБОР:

Штофа вунена и сомота за женске хаљине и костиме. Порхета — бела и у свима бојама — Лаураћ и са свилом. Зефира за Кошуље. Платнарије у свима ширинама. —

Кримера. Манчестар — Сомота. — Ћебад — покривача вунених. —

Тепиха: на метар, од јуте, вуне и жаниле, као и готовик простирача вунених и жанилских.

Атласа — за либада за Српску ношњу. — Сатена и Атласа у боји за Јоргане. Цвилиха за душеке. —

Памука: Роза Кронтон, бели и жути, вратила бељена и жута.

Вате у свима квалитетима, као и остале мануфактурне, вунене, свилене и памучне тканине.

Вунице—Голуб, и памучна предива у свима бојама.

Општа Привредна Банка

Угао Кнез Михајлове и Краља Петра ул.

КУПУЈЕ И ПРОДАЈЕ СВЕ ВРСТЕ
ДЕВИЗА И ВАЛУТА И ИЗВРШУЈЕ

све

берзанске послове

брзо и по најповољнијим условима

Телефон 2-41

Телефон 2-41

ТРГОВИНА ХАРТИЈЕ

ПАНТИЋ и ДРУГ

ИМА СТАЛНО НА СТОВАРИШТУ

Хартије за штампу, новине и фине.

Хартије за писање, чисте и шпартане.

Хартије за паковање, папендекл.

Телефон 20-24. — Телеграми: „Папир“ — Босанска 15.

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА

Томић и Стојадиновић

БЕОГРАД

Телеф. 5-87 — Кнез Михајлова ул. Бр. 52

ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈЕ УВЕК ДОБРО СОР-
ТИРАНО СТОВАРИШТЕ СВАКОВРСНЕ

::: ГВОЖЂАРСКЕ РОБЕ :::

=====**Продаја на велико и мало.**=====

БЕОГРАДСКА ЗАЛОЖНА БАНКА

Уплаћени капитал . . .	Дин.	6,000.000.—
Резервни Фондови . . .	„	2,200.000.—
Улози на штедњу . . .	„	10,500.000.—

Отвара кредите на подлози робе, есконтује и реесконтује менице, издаје гарантна писма и т. д.

**Прима улоге на штедњу
под најповољнијим условима**

Ново! ПОВЛАШЋЕНА Ново!

ФАБРИКА БЕЛОГ РУБЉА МИРКА А. МАРЈАНОВИЋА

Отворила је главно стовариште белог рубља у палати банке „Никола Бошковић“

Теразије 53 — до Двора
поред свога досадашњег стоваришта
у Краљ Милановој 71.

У Вашем је сопственом интересу, да посетите ово стовариште, где ћете добити све врсте белог рубља са 40% јевтиније од пијачних цена, пошто је фабрика повлашћена у интересу заштите и потпомагања домаће индустрије.

**КРАЉ. СРПСКИ ДВОРСКИ ТАПЕТАР И ДЕКОРАТЕР
И СТОВАРИШТЕ СОБНОГ НАМЕШТАЈА**

Београд — Краља Петра улица број 11 — Београд

Препоручује се поштованој публици добром
робом и солидном израдом као и умереном и
утврђеном ценом

С поштовањем

ЉУБ. Ј. АНТОНИЈЕВИЋ

— Краљ. Срп. Двор. Тапетар и Декоратер. —

Телефон 15-40

Телефон 15-40

**ФАБРИКА ПЛЕХАНОГ И МЕСИНГАНОГ НАМЕШТАЈА
М. ГРАОВЦА И М. СТАНОЈЕВИЋА**

БЕОГРАД — Босанска 35.

Има на стоваришту израђеног — блеханог и
гвозденог намештаја као
блеханих кревета са и без месинганих галерија, ноћних
сточића, умиваоника, чивилука, федер мадраца и месин-
ганих гарoituра.

Цене искључују сваку конкуренцију.

Прима на оправку и фарбање сав стари гвоз-
дени намештај по врло солидним ценама.

ПРОМЕТНА БАНКА А. Д.

Кнез Михаилова ул. 26. — БЕОГРАД — У сопственој згради

Банкарско Одељење.
Стругара и сушница дрвета.
Бродарство.
Пескарско Одељење.

ТЕЛЕФОНИ:
Директора: . . 14-30
Банке 2-29
Стругаре 2-99
Бродарства: . . 19-39

УПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ: 2
5,000.000 дин. & **РЕЗЕВЕ:**
4,500.000 дин.

Телеграфска адреса: ПРОМЕТ БАНКА

КОМПАНИЈА ЛЕВАНТ

Добила је велику количину готовог мушког одела за одрасле и децу.

— Цене су врло ниске —

Продаја ангро и детаљ.

Тел. 12-93.

Палата Бристол (на Сави)

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА

ДИМИТРИЈА ПЕРОВИЋА

Телефон 260. — БЕОГРАД—САВА — Телефон 260.

Препоручује своје увек добро сортирано стовариште сваковрсне робе.

ПРОДАЈА НА МАЛО И ВЕЛИКО.

ТАЈНА ЛЕПОТЕ

Тајна трајне младости — откривена!

Сталном употребом Виолет крем-а постиже се чистоћа тела, мекоћа и свежа белина коже. Све бобуљице, пеге, лишаји и боре не стају са лица сталном употребом Виолет Крем-а. Виолет крем се употребљава дању. Уз Виолет крем препоручује се и употреба искључиво Виолет пудера којег има белог, роза и крем.

Сирофен српски Сиролини. Потпуна је замена Сиролину. Код болести органа за дисање ублажује кашаљ, отклања грозницу и ноћно знојење и побољшава у опште стање болесника. Употребљава се још као поуздан лек противу туберкулозе, нарочито за плућну туберкулозу у првом стадијуму. — Г. г. лекарима који се интересују ставља се бесплатно проба на расположење.

Апотека КУШАКОВИЋА

САНАТОРИЈУМ „ВРАЧАР“

Д-р Генчића. Д-р Коена, Д-р Крстића и Д-р Здравковића
Ресавска 51. — БЕОГРАД — Телефон 402

Први српски Санаториум у Београду за хирушка оболења, за женске болести породиље, за унутрашње болести, за болести мокраћних органа, ушију и др.

Санаторијум има операционе сале снабдевене свима потребама, салу за порођаје, рентгенолошки кабинет, лабораторијум и профилактични институт за сифилистичне болести.

Не примају се у Санаториум болесници са отвореном плућном туберкулозом, са акутним заразним и душевним оболењима.

Везилско-трукерско-штрикерска радња РАДОМИР Ј. ГЕНИЋ

Београд — Споменик Кнеза Михаила бр. 5.

— основана 1911. године. —

ванредно лепо и уметнички везе девојачке спреме. Трукује сваковрсно рубље. Плисира венчанице, балске хаљине, сукње, карнере и плишеве чисто и са пуно укуса.

Телефон Бр. 615.

Адреса за телеграме:
ВУЛЕТИЋ—Београд

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Галантеријске, Платнарске и Мануфактурне
робе, Застирача — Тепиха, Завеса и т. д.

МАРКА ВУЛЕТИЋА, ГАВРИЛОВИЋА
— И КОМПАНИЈЕ —

КНЕЗ МИХАЙЛОВА УЛИЦА БР. 20.

ЧИКА ЉУБИНА УЛИЦА БР. 9.

„СРБИЈА“

ПРВО СРПСКО ДРУШТВО ЗА ОСИГУРАЊЕ
У БЕОГРАДУ

(угао Књ. Љубице и Књ. Михаила ул.)

Врши: осигурања живота, осигурања противу пожара,
лома стакла, несрећних случајева, транспортна
осигурања, као и сва остала осигурања, а

ГАРАНТУЈЕ ОВИМ СРЕДСТВИМА:

према стању друштвеног биланса од 31. дец. 1921. год.

1. Друштвени капитал	— —	Дин., 5,000 000 —
2. Фондови резервних премија	— —	„ 5 925.196 05
3. Остали фондови	— — —	„ 5,471.148 41
4. Непокретно имање звано „Хај-
дук Вељко“ и „Мали-Војник“
на углу Кнез Михаилове улице
бр. 1 и Сремске улице бр. 2
и имања у Космаској улици бр. 8		„ 15,000.000 —
Непокретно имање у Новом
Саду, у ул. Змај Јовановој бр ба		„ 1,000.000 —
- За Војводину постоји: „До-
бротвор“ као филијала Друштва
„Србија“ у друштвеној кући

Исплаћена осигурања до 31. децембра 1921. г. износи:

1. У одељку живота	— — —	Дин. 2,465.154 72
2. У одељку пожара	— — —	„ 1,689.744 36

BV
249
N55

Nikolaj

Molitve na Jezeru

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 11 11 25 01 011 6